



แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

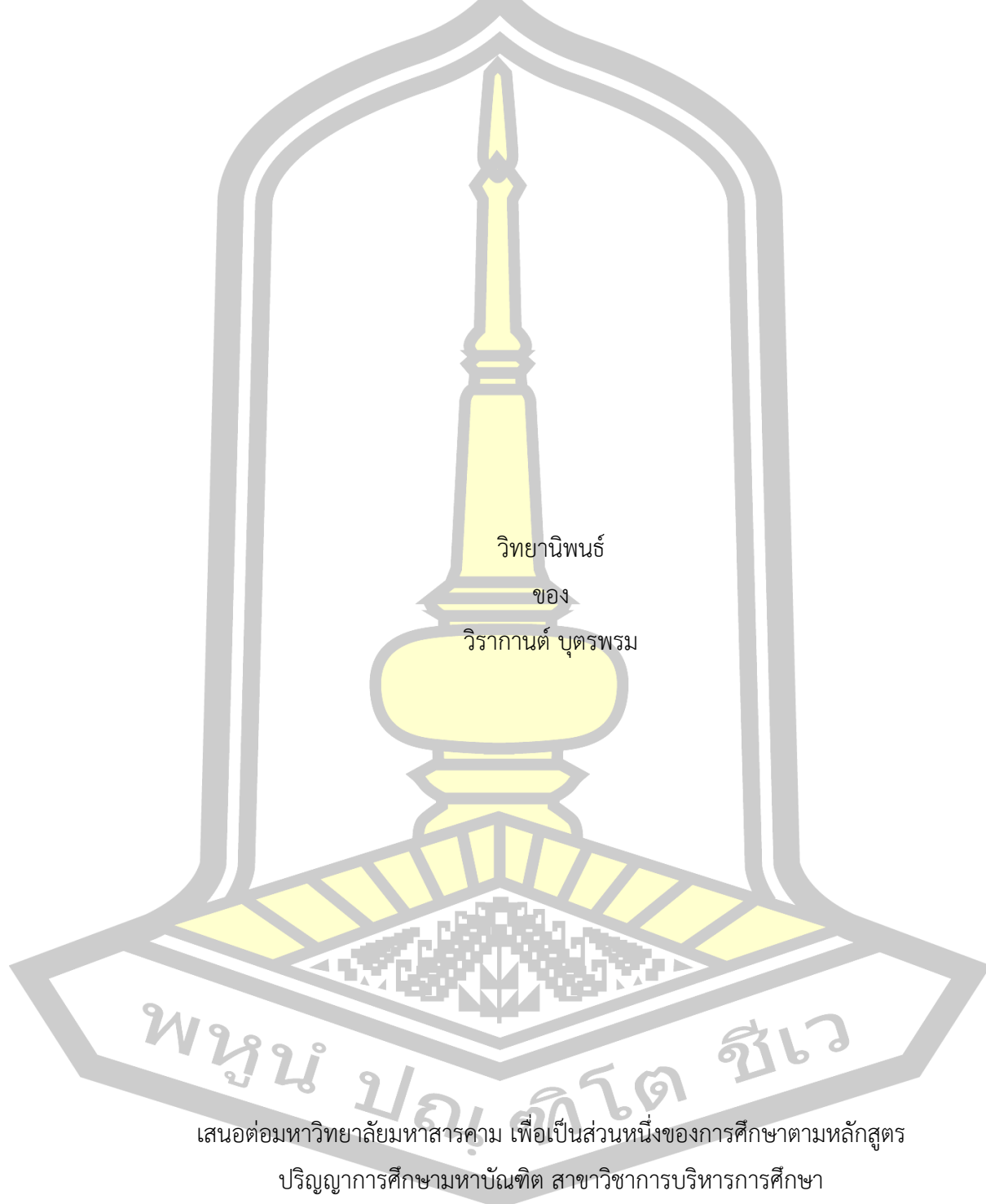
วิทยานิพนธ์
ของ
วิราภานต์ บุตรพรม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24



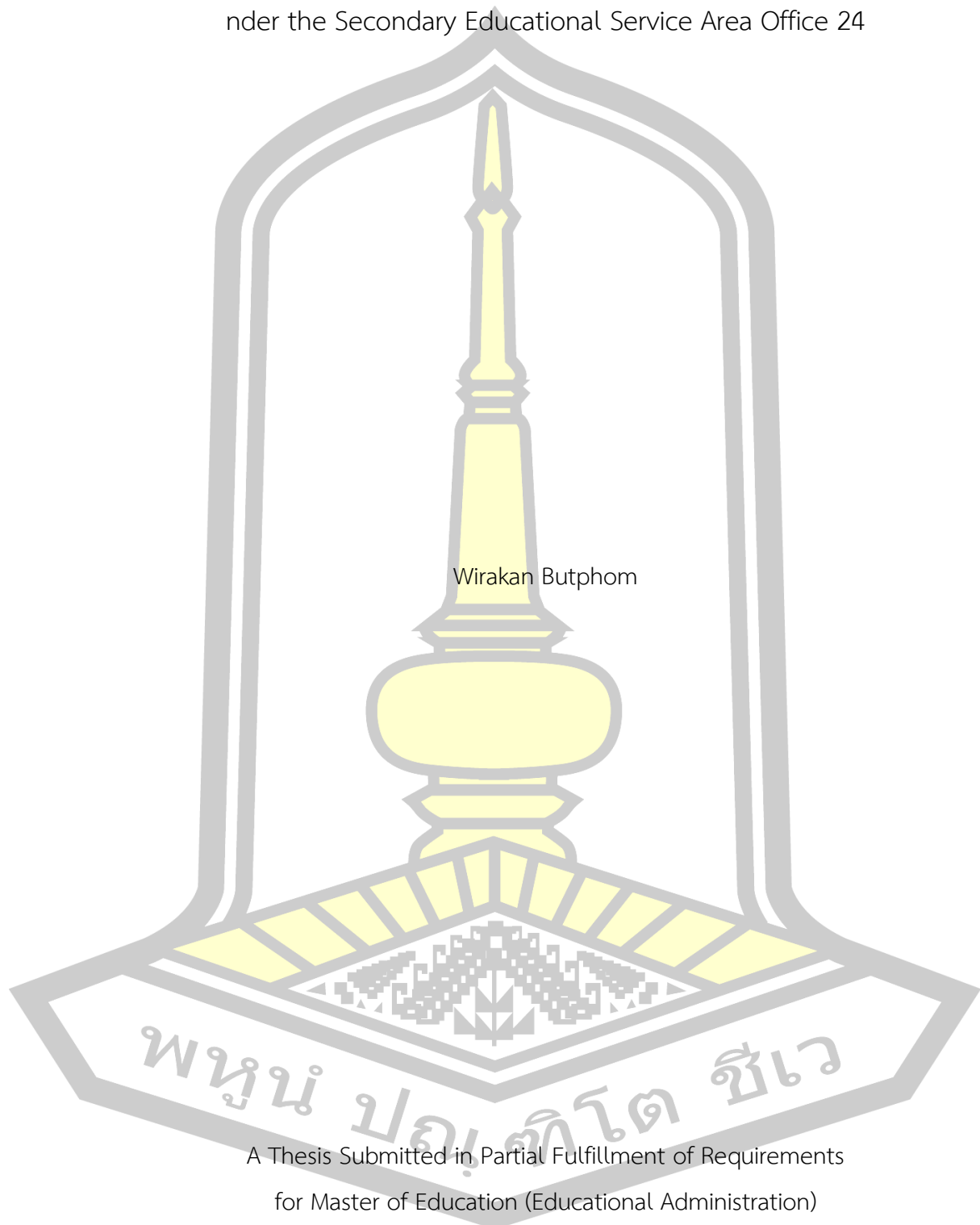
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Guideline Development for Students Support System of Schools
Under the Secondary Educational Service Area Office 24



Wirakan Butphom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration)

Academic Year 2017

Copyright of Mahasarakham University



คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาว วิราภานต์ บุตร
พรม แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. ณภัฏวรรณ ธนาพงษ์อนันท์)

กรรมการ

(ผศ. ดร. จิระพร ชะโน)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. พุทธรัตน์ ทะสา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24		
ผู้วิจัย	วิราภานต์ บุตรพรม		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ฌณ์สวรรค์ ธนาพงษ์อนันต์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

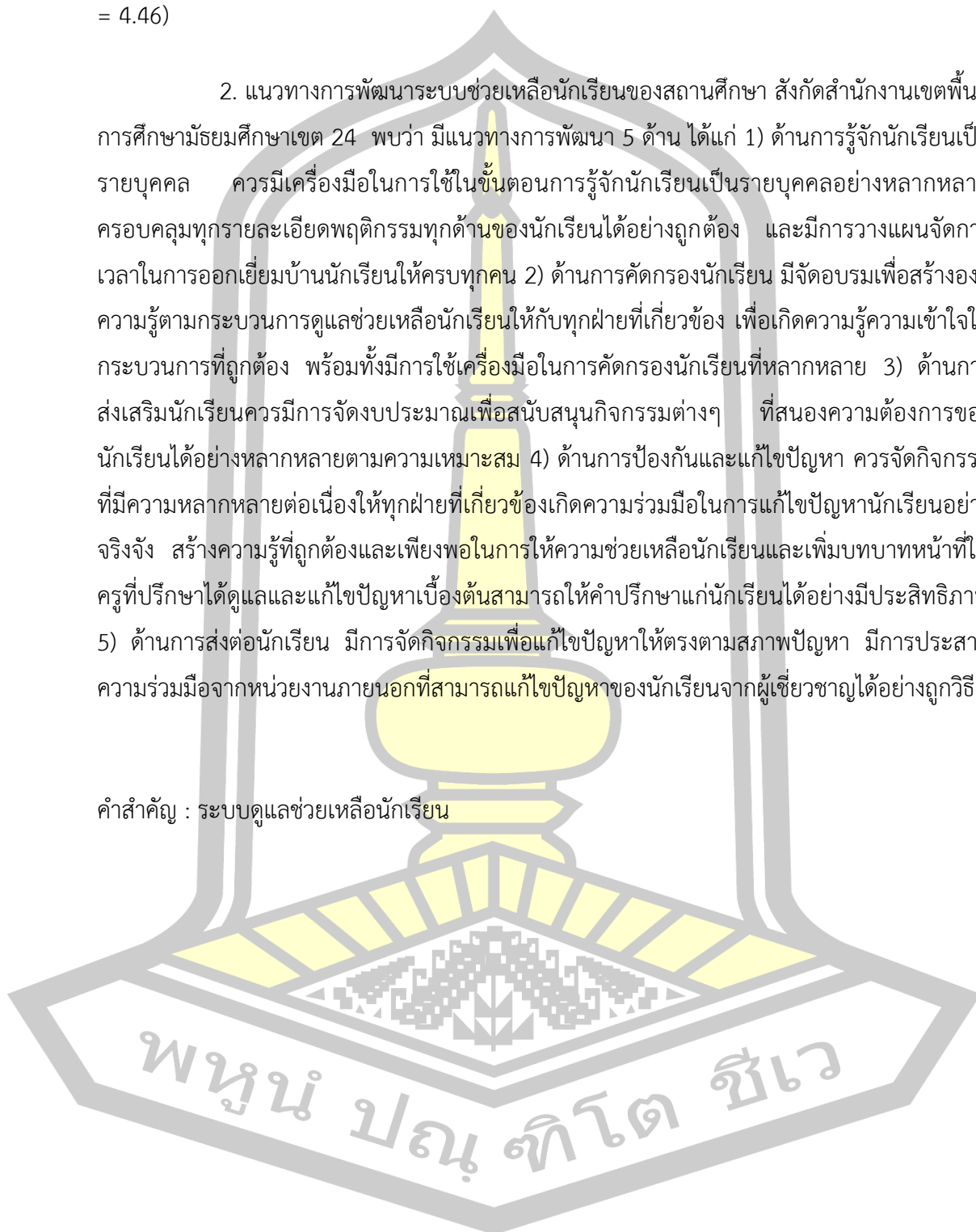
การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารและครู จำนวน 434 คนระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยศึกษาและสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ใช้พัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากผู้บริหารและครู และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน เป็นแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง(= 3.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ด้านการคัดกรองนักเรียน (= 3.51) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (= 3.50) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (= 3.48) สภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (=

4.51) ด้านการส่งต่อ (= 4.49) ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน(= 4.46)

2. แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า มีแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ควรมีเครื่องมือในการใช้ในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างหลากหลาย ครอบคลุมทุกรายละเอียดพฤติกรรมทุกด้านของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง และมีการวางแผนจัดการ เวลาในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีจัดอบรมเพื่อสร้างองค์ ความรู้ตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจใน กระบวนการที่ถูกต้อง พร้อมทั้งมีการใช้เครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนที่หลากหลาย 3) ด้านการ ส่งเสริมนักเรียนควรมีการจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่สนองความต้องการของ นักเรียนได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสม 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรจัดกิจกรรม ที่มีความหลากหลายต่อเนื่องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่าง จริงจัง สร้างความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนและเพิ่มบทบาทหน้าที่ให้ ครูที่ปรึกษาได้ดูแลและแก้ไขปัญหาเบื้องต้นสามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน มีการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงตามสภาพปัญหา มีการประสาน ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่สามารถแก้ไขปัญหาของนักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน



TITLE	The Guideline Development for Students Support System of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 24		
AUTHOR	Wirakan Butphom		
ADVISORS	ดร. Napatsawan Thanaphonganan , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2017

ABSTRACT

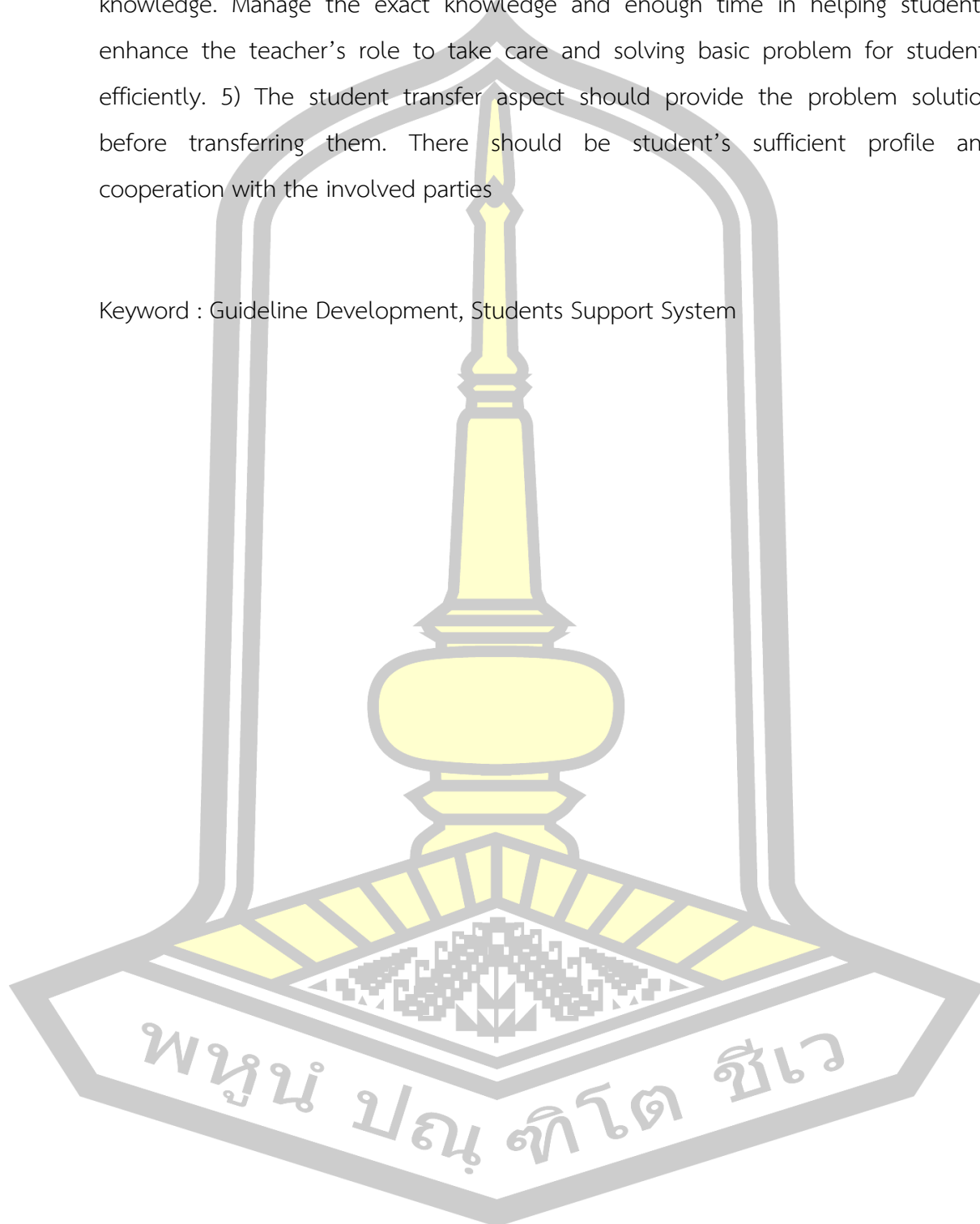
The purposes of this research were 1) To study current conditions and desirable conditions. 2) To study the Guideline Development for Students Support System of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 24. The results of the research were as follows

1. The current condition of nurturing system perceived of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 24 were in the medium level. The desired state of nurturing system perceived of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 24 were in the high level

2. The Presenting the solution development of nurturing system perceived of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 24 separated in five aspects : 1) To get an individual acquaintance with the students, advisory teachers should set up times in management before visiting all the student's house. 2) The recruitment aspect, there should be a conference to set up key performance indicators and use various models and tools for collecting the students. 3) The student promotion aspect, found that all schools should continue to organize various activities to respond of students. 4) The prevention and solution the problems, all the divisions who involved in this area should cooperate in solving

students' problems. Establish the parent network and increase the teacher's knowledge. Manage the exact knowledge and enough time in helping students; enhance the teacher's role to take care and solving basic problem for students efficiently. 5) The student transfer aspect should provide the problem solution before transferring them. There should be student's sufficient profile and cooperation with the involved parties

Keyword : Guideline Development, Students Support System



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ธรินธร นามวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์

ดร.นภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและได้กรุณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณครอบครัว พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น พยายาม จนการวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน และขอมอบเป็นกำลังใจสำหรับผู้บริหารและครูที่มีความตั้งใจในการทำงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

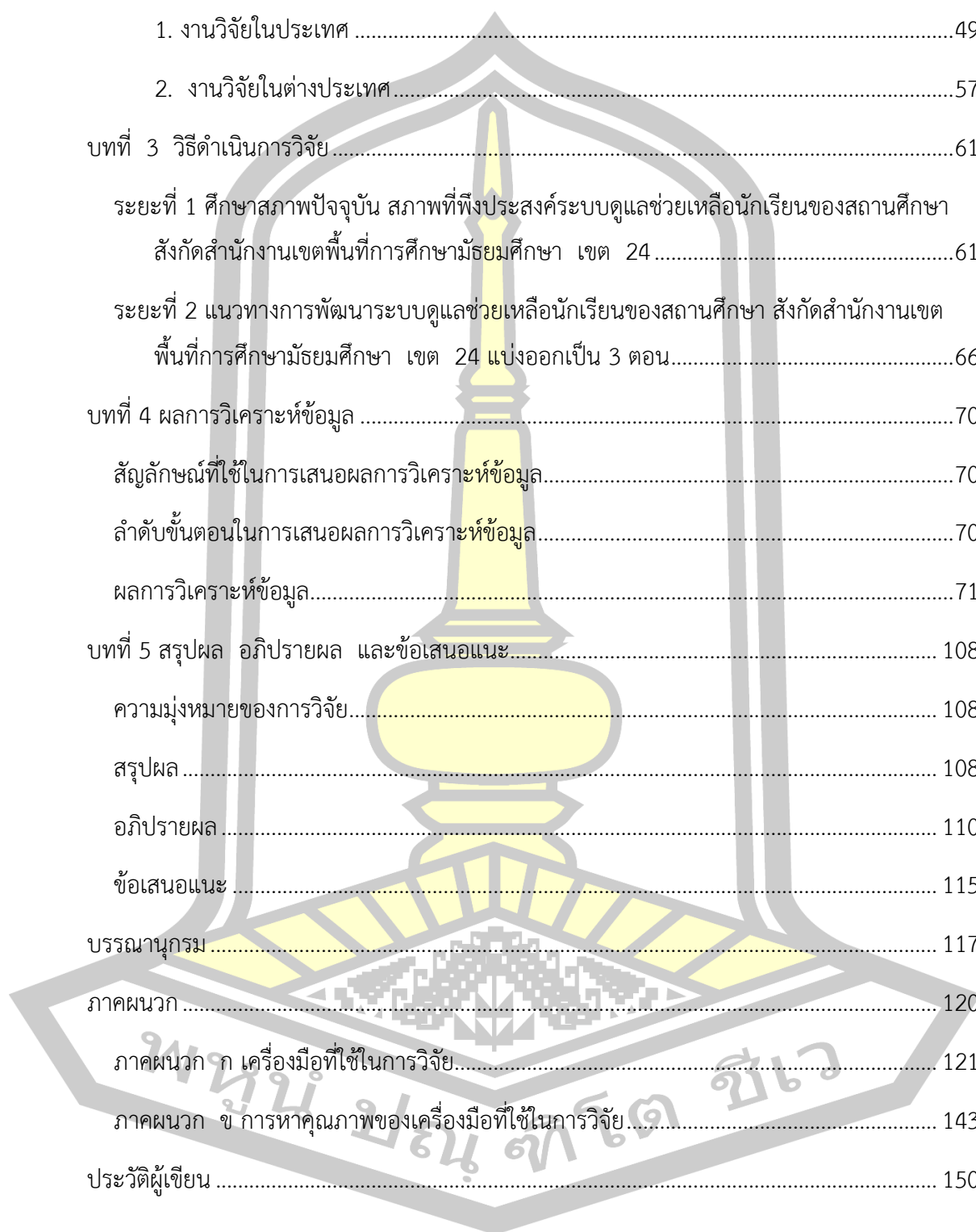
วิราภานต์ บุตรพรม



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามของการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การบริหารสถานศึกษา.....	9
การบริหารกิจการนักเรียน.....	14
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	20
กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	27
คุณลักษณะและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา.....	44
หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	48

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
1. งานวิจัยในประเทศ	49
2. งานวิจัยในต่างประเทศ	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	61
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24	61
ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แบ่งออกเป็น 3 ตอน	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
ความมุ่งหมายของการวิจัย	108
สรุปผล	108
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ	115
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	120
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	121
ภาคผนวก ข การหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	143
ประวัติผู้เขียน	150



สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	71
ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ในภาพรวม.....	72
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	73
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการคัดกรองนักเรียน	75
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	77
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา.....	79
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการส่งต่อ	81
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม	83
ตาราง 9 สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียน จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน	96

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการพัฒนาระบบ
 ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24..... 102

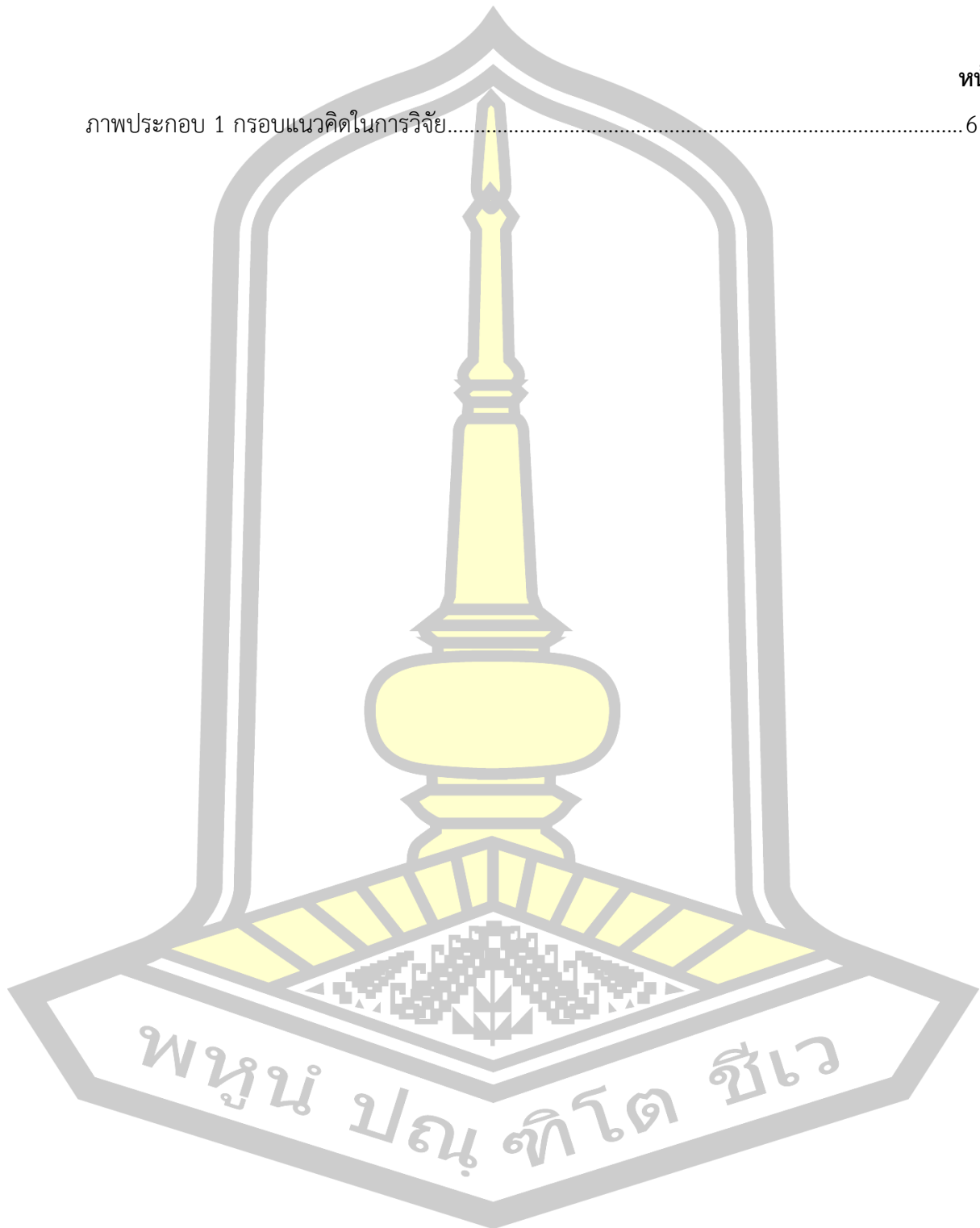
ตาราง 11 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) ของแบบสอบถามแนว
 ทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน..... 144

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่
 พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษา เขต 24..... 147



สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	หน้า 6
---------------------------------------	--------



บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่พัฒนาเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์มาใช้เพื่อป้องกันและพัฒนาปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ทุกรายวิชา อีกทั้งมีการประสานร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลที่อยู่ในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเป็นการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ บทบาทของการศึกษาคือ การพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของประเทศในทุก ๆ ด้าน (รวีวรรณ ชินะตระกูล, 2538: 65) ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) การศึกษาจึงมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อให้มีความสุขในการดำเนินชีวิตในสังคม และการที่สังคมปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การดำรงชีวิตต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายอย่างตามสภาพความซับซ้อนของสังคม ทำให้ผู้คนในสังคม

ปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็เด็ก หรือผู้ใหญ่ ต้องประสบกับปัญหานานัปการ ซึ่งหากไม่มีการป้องกันแก้ไข ประเทศไทยก็จะมีแต่ประชากรที่มีปัญหาอันเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมาย ประกอบกับการมีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตและจิตใจของผู้คนอย่างมาก เยาวชนได้รับผลกระทบอย่างหนักหน่วง จึงต้องการความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ต้องการคำแนะนำปรึกษาอย่างมีเทคนิควิธี บางครั้งต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอย่างเร่งด่วน อาจารย์ที่ปรึกษามีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวแทนพ่อแม่ ผู้ปกครอง เมื่อเด็กๆ อยู่ในโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2544) การดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิต เพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขท่ามกลางภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลง จึงเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของโรงเรียนในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 ซึ่งมีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนิน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนา การป้องกัน การแก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกทางซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่ใช้ความรู้สึกคาดเดา โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทําให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด 2) การคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองทั้งสถานศึกษาได้จัดทําขึ้นเพื่อจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเอง หรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขตการปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติดผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางลบกลุ่มมีปัญหา หมายถึงนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจนมีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองและต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบซึ่งไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองถูกจัดอยู่ในกลุ่มใดให้ปิดเป็นความลับ 3) การส่งเสริมและพัฒนาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้นให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา กลับมามีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่สถานศึกษาและชุมชนมุ่งหวัง 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูประจำชั้นควรให้ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมี

ปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปะละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคมในอนาคต 5) การส่งต่อในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือ และนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกรณีเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะเด็กที่มีความต้องการพิเศษเด็กด้อยโอกาสก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 1-2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กาฬสินธุ์ ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีความคาดหวังว่าระบบดังกล่าวจะช่วยให้เด็กและเยาวชนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาพฤติกรรมที่เด็กและเยาวชนได้แสดงออก ยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังที่สังคมและที่ชุมชนต้องการ หน่วยงานในสังกัดจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาและพัฒนาแนวทางในการจัดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อสามารถนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการบริหารงานปกครองให้มีประสิทธิภาพ และบังเกิดประสิทธิผลต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและนำไปปรับใช้กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. ได้ข้อสนเทศที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตตามระยะการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) , กรมสุขภาพจิต (2544: 19-30), กรมสามัญศึกษา (2544: 7), (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 18), รุ่งรัตน์ เชื้อไทย (2552: 10-11), (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2548), ญัฐวิภา คำปันศรี (2559: 38), สิริกานต์ ชาญประเสริฐ (2554: 26-27), ภัชริญา วรรณอ่อน (2555: 20-21) และจุฑาทิพย์ พงษา (2558) แล้วสังเคราะห์ออกมาได้ องค์ประกอบและตัวชี้วัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้ 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 การคัดกรองนักเรียน
- 1.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน
- 1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 1.5 การส่งต่อ

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวนครู 2,510 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร 118 คน ครู 2,392 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 434 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร 91 คน ครู 343 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เกรงจีและมอร์แกน และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบแนวคิด 5 ด้าน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 9 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 48)

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

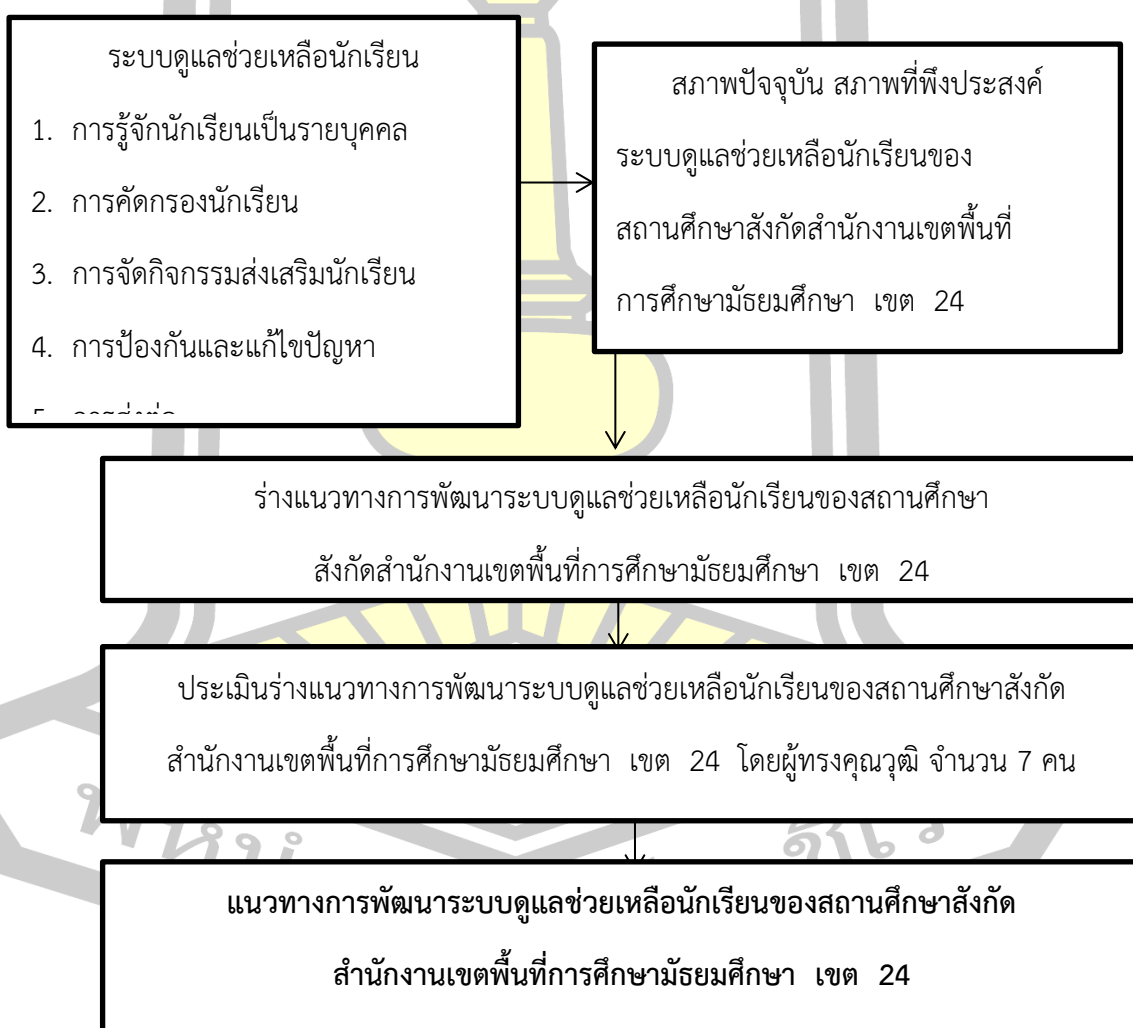
ร่างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยันร่างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน ซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ค : 35-54) , กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2551 : 19-40), กรมสุขภาพจิต (2546 : 7), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 18), รุ่งรัตน์ เชื้อไทย (2552 : 10-11), ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2548), ณีภูริวิภา คาปนศรี (2559 : 38), สิทธิกานต์ ชาญประเสริฐ (2554 : 26 : 27), ภัชริณาวรรณอ่อน (2555 : 20 : 21) และจุฑาทิพย์ พงษา (2558) ได้กรอบเนื้อหาที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 5 ด้าน ดังภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบที่ กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กำหนดเป็นแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นตอนที่ 2 ของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งต้องรู้จักนักเรียนในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและด้านอื่นๆ เป็นรายบุคคล โดยใช้วิธีการและเครื่องมือต่างๆ เช่น ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก แบบสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน เป็นต้น

1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นตอนที่ 3 ของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งแยกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่การแบ่งกลุ่มนักเรียนของโรงเรียน แล้วสรุปลงในแบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นตอนที่ 4 ของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งต้องส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล และรายกลุ่มจากการแบ่งกลุ่มนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม แล้วบันทึก สรุป ประเมินการดำเนินกิจกรรม

1.4 การป้องกันและการแก้ไขปัญหา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นตอนที่ 5 ของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งจำเป็นอย่างมากที่จะต้องดำเนินการกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และมีปัญหา โดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ประสานงานกับครูและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกรายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.5 การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นตอนที่ 6 ของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแล้ว แต่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น อาจารย์ที่ปรึกษาต้องดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา ครูฝ่ายปกครอง เพื่อดำเนินการตามระบบต่อไป

2. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรือกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ซึ่งรวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมถึงทั้งการสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียนในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

3. สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ลักษณะที่คาดหวังในกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรือกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนใน 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

4. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง แนวทางที่เหมาะสมที่สามารถแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

5. ครูที่ปรึกษา หมายถึง ครูที่ได้รับคำสั่งจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ให้ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนด้านการเรียน ด้านความประพฤติ และด้านการพัฒนานักเรียน

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

1. การบริหารสถานศึกษา
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน
3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. คุณลักษณะและหน้าที่ของครูที่ปรึกษา
6. หน้าที่ของครูที่ปรึกษาในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนนั้นมีขอบข่ายที่ครอบคลุมภาระงานทั้งหมดที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารนำเสนอ ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2544: 51-52) ได้ให้ความหมายว่าการบริหารโรงเรียน หมายถึง การบริหารงานทั้งหมดภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วงานด้านการเรียนการสอนทั้งหมด นับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจจะเรียกใหม่ว่าเป็นงานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง และผู้บริหารต้องอยู่ที่สถานศึกษา ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรออกนอกสถานศึกษาเพื่อจะได้มีเวลาบริหารการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

นิพนธ์ กิनावงศ์ (2543: 56) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการบริหารที่มุ่งให้ภารกิจทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติบรรลุจุดมุ่งหมายโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทรงวิทย์ ชูวงศ์ (2550: 11) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนิน การของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้

ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคน (นักเรียน) ให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการงานทั้งหมดในสถานศึกษาโดยการดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล โดยมุ่งให้ภารกิจทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติบรรลุจุดมุ่งหมายโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคน ให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ออกประกาศเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา พ.ศ. 2550 โดยการดำเนินการบางเรื่องต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังต่อไปนี้

1.1 ด้านวิชาการ จำนวน 17 งาน ดังนี้

- 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 7) การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 9) การนิเทศการศึกษา
- 10) การแนะแนว
- 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ

อื่น

13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร

14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.2 ด้านงบประมาณ จำนวน 22 งาน ดังนี้

1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

4) การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

6) การตรวจสอบติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณ

7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

9) การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

10) การวางแผนพัสดุ

11) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

12) การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

13) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

14) การจัดหาพัสดุ

15) การควบคุม ดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

17) การเบิกเงินจากคลัง

18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการเบิกจ่ายเงิน

19) การนำเงินส่งคลัง

20) การจัดทำบัญชีการเงิน

21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

22) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 20 งาน ดังนี้

1) การวางแผนอัตรากำลัง (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา

5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

6) การลาของบุคลากรสังกัดสถานศึกษาที่ไม่มีระเบียบกำหนดไว้โดยเฉพาะ

7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

9) การสั่งพักราชการและการให้ออกจากราชการไว้ก่อน

10) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

12) การออกจากราชการ

13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

15) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

18) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

19) การริเริ่ม ส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป จำนวน 22 งาน ดังนี้

- 1) การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 2) การประสานและการพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษา
- 3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 5) การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
- 6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 8) การดำเนินงานธุรการ
- 9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 11) การรับนักเรียน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 15) การทัศนศึกษา
- 16) งานกิจการนักเรียน
- 17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 18) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 19) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานต่างๆที่มีจุดหมายเพื่อบรรลุสิ่งที่ต้องการอย่างมีคุณภาพ มีขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน ตามขอบข่ายและภารกิจงานที่สำคัญทั้ง 4 ด้านและส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

การบริหารกิจการนักเรียน

1. ความหมายของการบริหารกิจการนักเรียน

การอธิบายความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนมีนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้หลากหลาย ดังนี้

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531: 13) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียนปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถ หรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวเอง ทั้งในขณะที่มีชีวิตอยู่ในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงานอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545: 144) ได้ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพสมควรแก่วัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองสู่โลกแห่งอาชีพ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

สันติ นิลหมื่นไวย (2546: 9) ได้ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้มีความก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน ให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถ หรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวนักเรียน

ชาญวิทย์ โสภิตะชา (2546: 11) ได้ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคน ให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์

สูงสุดแก่ตัวของเขาเองทั้งในขณะที่มีชีวิตในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงาน
อีกด้วย

จรัญ ชูชื่น (2547: 13) ได้ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การ
บริหารงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน และกิจกรรมนักเรียนทั้งหมดที่ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนใน
ห้องเรียน แต่เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้
ผู้เรียนสามารถปฏิบัติพัฒนาตนเองตามความรู้ความสามารถ และเต็มศักยภาพของผู้เรียน

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่
เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนใน
ห้องเรียน เพื่อบริการนักเรียนโดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน
เพื่อความก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดกับตัวนักเรียน

2. ความมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่มุ่งส่งเสริมและเต็มเต็มคุณภาพของผู้เรียนนอกเหนือจาก
การเรียนการสอนตามปกติและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้จริง
เป็นการนำความรู้ที่ได้สู่การปฏิบัติ มุ่งเน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเทียบพร้อมไป
ด้วยความรู้คู่คุณธรรมดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดความมุ่งหมายของงานกิจการนักเรียนไว้
เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของบุคลากรผู้รับผิดชอบให้ดำเนินการไปในแนวทางเดียวกันซึ่งจากการ
ค้นคว้าผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนที่
นักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2538 : 6) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการ
นักเรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนและชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปได้
ด้วยดีมีความปกติสุขต่อไป
2. พัฒนาบุคลิกภาพ การมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน
ให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมให้ได้มากที่สุด

วัลลภา เทพหัสติน ฌ อยุธยา (2538 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการ
บริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์และ
สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสามารถปกครองตนเองได้
3. เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนักเรียนนักศึกษา

	<p>4. เพื่อพัฒนาสติปัญญาของนักเรียน นักศึกษา</p> <p>5. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคตและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์</p>
นักเรียนดังนี้	<p>6. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษารู้จักทักษะทางสังคมเสียสละทำงานให้ส่วนรวม</p> <p>7. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาพัฒนาลักษณะนิสัยความกตัญญูและความคิดที่ดี</p> <p>8. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษามีความสามัคคี</p> <p>สันติ นิลหมื่นไวย (2546 : 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการ</p>
ไว้ดังนี้	<p>1. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา</p> <p>2. ช่วยแก้ปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียน นักศึกษา</p> <p>3. ช่วยป้องกันปัญหาอันที่จะเกิดแก่นักเรียน นักศึกษา</p> <p>จรรยา ชูชื่น (2547 : 14) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน</p>
ศักยภาพ	<p>1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น</p> <p>2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจและเต็ม</p> <p>3. เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข</p>
ความสุข	<p>จากความมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ดังนี้</p> <p>1. เพื่อส่งเสริมการเรียนและชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปได้ด้วยดีมีความสุขต่อไป</p> <p>2. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา</p> <p>3. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษารู้จักทักษะทางสังคมเสียสละทำงานให้ส่วนรวม</p> <p>4. เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาพัฒนาลักษณะนิสัยความกตัญญูและความคิดที่ดี</p> <p>5. เพื่อพัฒนาความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน</p> <p>ให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมให้ได้มากที่สุด</p> <p>3. ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารกิจการนักเรียน</p> <p>3.1 ความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน</p> <p>งานกิจการนักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีขึ้น เป็นการเสริมงานทุกงานและมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความเหมาะสมของวัยและความแตกต่างของบุคคล ให้นักเรียนมี</p>

ทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริการกิจการนักเรียน ดังนี้

อเนก ส่งแสง (2540 : 5-6) ได้กล่าวถึง งานกิจการนักเรียนมีความสำคัญต่อนักเรียน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1. ช่วยให้เด็กมีความรู้กว้างขวางขึ้นจากการเรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้นในห้องเรียน
2. ช่วยให้เด็กได้สำรวจตนเองในด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและความสามารถ
3. ช่วยควบคุมพลังงานส่วนเกินของนักเรียน ให้ไปใช้ในทางสร้างสรรค์ได้
4. ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการของเด็กได้เต็มที่
5. เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมรับรู้ในการบริหารโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และรู้สึกผูกพันกับโรงเรียนมากขึ้น
6. ช่วยให้ครูได้รู้จักเด็กแต่ละราย ได้ดีขึ้น และช่วยให้เด็กทุกคนมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดอย่างทัดเทียมกัน

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2544: 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริการกิจการนักเรียนว่ามีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับการพัฒนาเยาวชนให้เจริญเติบโตสมบูรณ์ดีพร้อมทั้งอารมณ์ สังคม และจิตใจ การบริหารวิชาการสามารถพัฒนาได้มากทางสติปัญญา และกระทำได้มากในห้องเรียนปกติ การบริหารกิจการนักเรียนที่กระทำนอกห้องเรียนปกติ สามารถพัฒนาเยาวชนได้ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญที่ช่วยให้เยาวชนเป็นคนสมบูรณ์สามารถอยู่ร่วมกันกับคนและทำงานร่วมกันกับคนได้ดีในสังคม และช่วยนักเรียนเป็นพลเมืองดีที่ประเทศชาติพึงปรารถนา ความสำคัญของการบริการกิจการนักเรียนสามารถแยกพิจารณาเป็นประเด็นๆ ได้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อตัวนักเรียนเอง การบริการกิจการนักเรียนช่วยให้นักเรียนรายบุคคลได้มีโอกาสคลายเครียดจากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เพราะมุ่งแต่เรียนและทำงานตามที่ครูมอบหมายจริงจังจนไม่มีเวลาเล่นนั้น ผืนธรรมชาติของคนวัยเรียน ที่ต้องกระทำทั้งเรียน เล่น และพักผ่อนหย่อนใจ การเรียนและการทำอย่างเดียวย่อมทำให้เขาไม่มองอาจเหมือนคนปกติ
2. ความสำคัญต่อครู อาจารย์ การบริการกิจการนักเรียนช่วยให้ครูอาจารย์ได้สัมพันธ์รียากับนักเรียนรายบุคคล ด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติและสามารถช่วยเหลือรายบุคคลได้ดียิ่งขึ้น

3. ความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียน การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนไว้เป็นระยะๆ เพื่อศึกษาและใช้ให้เป็นประโยชน์กับนักเรียนผู้ปกครอง นายจ้าง และโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่สูงขึ้นไป ในกรณีที่ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนไปใช้เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

4. ความสำคัญต่อครูแนะแนว การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้ครูแนะแนวที่ไม่มีแบบทดสอบด้านความถนัด ความสนใจ ได้ข้อมูลด้านความถนัด และความสนใจจากการสังเกตและบันทึกข้อมูลประจำวันในการร่วมทำกิจกรรมนักเรียนรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อนำไปประกอบการให้คำปรึกษาหารือกับนักเรียนในการตัดสินใจวางแผนเลือกอาชีพและเลือกสายการเรียนให้เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

5. ความสำคัญต่อประเทศชาติ การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้ประเทศชาติได้พลเมืองที่เพียบพร้อมด้วย ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม และคารวธรรม ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนักเรียนในการบริหารกิจการนักเรียนให้ความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียนรายบุคคล ภายใต้การควบคุม ดูแลของครู อาจารย์ ที่ใกล้ชิดอย่างเพียงพอ และช่วยให้ผู้เรียนรายบุคคลเติบโตตามปกติ เป็นผู้ใหญ่ที่มีทั้งภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน คือพลเมืองประเทศชาติที่พึงปรารถนา

พิชัย เส็งยมจิต (2542 : 61) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมและควบคุมนักเรียนให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยเรียนรู้จากบุคคลเรียนรู้ซึ่งกันและกันมีเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น
3. ส่งเสริมและควบคุมพลังความคิด พลังกายส่วนเกินที่นักเรียนมีอยู่ให้สามารถใช้ในทิศทางที่ถูกต้องและควรจะเป็น
4. ส่งเสริมให้นักเรียนเจริญงอกงามเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายสติปัญญาสังคมและอารมณ์
5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกร่วมกัน มีความเป็นเจ้าของในการบริหารสถาบัน
6. ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์เพื่อนำไปสู่อาชีพรองนอกเหนือจากงานอาชีพหลักที่เรียนในห้องเรียน
7. ส่งเสริม และกระตุ้นให้นักเรียนบูรณาการการเรียนในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
8. ส่งเสริมความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
9. ส่งเสริมบรรยากาศความเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการศึกษา

10. ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน
11. ส่งเสริมจรรยาบรรณยาทอันดีในสังคมและเทิดทูนวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ
12. ช่วยประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันและชุมชน
13. ส่งเสริมการใช้เวลาว่างของนักเรียนให้เกิดประโยชน์

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2553 : 5-6) ได้สรุปถึงความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนว่าเป็นกิจการนักเรียนเป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคม และสภาพแวดล้อมได้อย่างเป็นสุขมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดีมีปกติสุข ตลอดไปจนถึงการมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ การมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาความสามารถ ความสนใจ และความถนัด เฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้า เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

จากความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีขึ้น เป็นการเสริมงานทุกงานและมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนตามความเหมาะสมของวัยและความแตกต่างของบุคคล ให้นักเรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 ประโยชน์ของการบริหารกิจการนักเรียน

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2535 : 13) ได้กล่าวโดยสรุปว่า การบริหารกิจการนักเรียนมีความมุ่งหมายที่จะให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ในเรื่องต่อไปนี้

1. ช่วยให้นักเรียนสำรวจตัวเอง เข้าใจตัวเอง ในด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ
2. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และสามารถส่งเสริมความสนใจ ความถนัด ความสามารถของแต่ละคนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. ช่วยให้นักเรียนได้เพิ่มพูนประสบการณ์และทักษะ
4. ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพและพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่
5. ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการทำงานของตน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและมีความสุข
6. ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพ ศีลธรรมจรรยา ในการอยู่และทำงานร่วมกันในสถานศึกษา

7. ส่งเสริมการปกครองตนเองตามแนวทางประชาธิปไตยอันพึงปรารถนา
8. ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน และได้รับประโยชน์สูงสุด

อย่างเท่าเทียมกัน

โกษีย์ วงษ์สุธา (2546 : 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนว่าเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองทางด้านสังคม ด้านระเบียบวินัย และความรักในเกียรติคุณ ชื่อเสียงของโรงเรียนด้วยการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และระเบียบวินัย ซึ่งทำให้คนอยู่ร่วมกัน ทำงานด้วยกันอย่างมีความสุข

จากประโยชน์ของการบริหารกิจการนักเรียน ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมการใช้ชีวิตของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจคนอื่น อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังต่อไปนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 131) ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทุกคนมีส่วนร่วม และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและการแก้ไขปัญหา ให้แก่นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กรมสุขภาพจิต (2546: 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง รวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและการส่งต่อนักเรียน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2551 : 11-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนสำคัญประกอบด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน โดยมีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

2. ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษา (2546 : 1-2) ได้สรุปไว้ว่า ความสำคัญที่จะมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งใน และนอกโรงเรียนรวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือ

2.1 มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลา และวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นการยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนา เพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกันแก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2.2 ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ

ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรของโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน กระบวนการช่วยเหลือคนจะมุ่งพิจารณาจากสาเหตุเป็นสำคัญ จากนั้นจึงดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหานั้น ๆ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ ช่วยให้เห็นช่วยตนเองได้ เพื่อให้แต่ละคนรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง รู้จักและเข้าใจสภาพแวดล้อมรอบตนเอง สามารถคิดและตัดสินใจเลือกได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายจิตใจสติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความกังวลใจ ความเครียดซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนจนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3. วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 13) ได้ให้วัตถุประสงค์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 4) ได้สรุป วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชน มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบ หรือรับการประเมินได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 4) ได้สรุป วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และ เครื่องมือที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 5) ได้สรุปว่า ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการและ เครื่องมือที่มีคุณภาพ และมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะต้องอาศัยความ ร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นครูที่ปรึกษา ครูปกครอง ครูแนะแนว ผู้บริหาร ผู้ปกครอง องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นกระบวนการ มีเอกสาร หลักฐานรวมทั้ง มีการประเมินคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียน ปลอดภัยจากความเสี่ยงจากสภาพสังคมปัจจุบันในทุกทาง และเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ในโรงเรียนได้ อย่างมีความสุข

4. ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ได้มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปอย่างดีและอบอุ่น

3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งจะวางรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)

4. นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน

5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพอย่างเข้มแข็ง จริงจังด้วยความเสียสละ เอาใจใส่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข : 8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวมีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขมีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครู และผู้ปกครอง

2. ผู้ปกครอง ชุมชนตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลานเป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

3. ครูตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนมีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

4. ผู้บริหารรู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

5. โรงเรียนมีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ได้รับการยอมรับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน และ องค์กรที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

6. หน่วยงานต้นสังกัดพัฒนาวัฒนธรรมในการพัฒนานักเรียน พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล ประเมินผลและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูล ระดับบุคคล และระดับโรงเรียนเพื่อพัฒนางานต่อไป

7. ประเทศชาติมีประชากรที่มีคุณภาพดีมีปัญหา และมีความสุข มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ ลดปัญหาที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชน ลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ ประชาชนมีคุณภาพเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

กรมสุขภาพจิต (2546 : 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงตรงกับสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง และควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงตรงกับสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

ซึ่งจะวางรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)

4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน
6. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ เข้มแข็ง จริงจัง ด้วยความเสียสละเอาใจใส่

5. แผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 98-100) ได้กล่าวถึงการ
บริหารเชิงระบบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน

1.1 การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด
จะต้องกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนนี้มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน
และมีการบันทึกข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเอง
และให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของ
ระบบอันจะส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

1.2 การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการ วิธีการต่าง ๆ และการ บันทึกผล บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติและบันทึกผลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.3 การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกัน ประเมิน หรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายใน ระหว่างบุคคล

1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางาน ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปัจจัยหรือการบันทึกให้ดีขึ้น จนระบบ คุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การปฏิบัติตามแผน

2.1 ชั้นการวางแผน

2.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

2.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ความสำเร็จ เครื่องมือและวิธีการในการนิเทศติดตามและประเมินผล

2.1.3 กำหนดแผนงาน/ปฏิทินการดำเนินงาน

2.2 ชั้นการดำเนินงาน ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริงของสถานการณ์

2.3 ชั้นการตรวจสอบ

2.3.1 ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3.2 ประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลการตรวจสอบและการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 ชั้นการปรับปรุงและพัฒนา นำผลการประเมินมาปรับปรุง และดำเนินการ ตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง

3. การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน การนิเทศ ติดตามและประเมินผลจะบรรลุเป้าหมายได้ ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3.2 การวางแผนตามระบบมาตรฐาน (P D C A)

3.3 มีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดทำระบบสารสนเทศ

3.5 สรุปรายงานและเผยแพร่

การนิเทศ ติดตามและประเมินผล จึงเป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลงาน ในระหว่างการดำเนินงาน ด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีกระบวนการวางแผน

ที่เป็นระบบ กำหนดขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือที่มีมาตรฐาน เป็นการประเมินระบบและผลลัพธ์ของระบบ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมแก้ไขปัญหา ระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมินอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เป็นไปตามสภาพจริงในการนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุ เป้าหมายตามที่กำหนด

กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต. 2546 : 7) ได้กำหนดกรอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบ 5 ด้าน ประกอบไปด้วย

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ค : 35-54) ได้กล่าวว่าการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน
5. การส่งต่อนักเรียน

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2548) ได้กล่าวว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วม ของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนมีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้กระบวนการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน

4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

5. การส่งต่อ

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2551 : 19-40) ได้กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรในการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. การคัดกรองนักเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน

4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

5. การส่งต่อ

รุ่งรัตน์ เชื้อไทย (2552 : 10-11) ได้สรุปองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงาน ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. การคัดกรองนักเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน

4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

5. การส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 18) ได้กล่าวถึงกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. การคัดกรองนักเรียน

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

4. การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข้

5. การส่งต่อนักเรียน

สิริกานต์ ชาญประเสริฐ (2554 : 26 : 27) สรุปการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือรู้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่ม ซึ่งจะมีประโยชน์ในการส่งเสริม ช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไข ตามแต่กรณีซึ่งจะต้องทำด้วยความระมัดระวังที่จะทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

3. การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนนักเรียนทุกคนให้มีคุณภาพมากขึ้นมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ และเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่โรงเรียนและชุมชนต้องการ

4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน เป็นการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มที่มีปัญหาซึ่งต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

5. การส่งต่อนักเรียน เป็นการส่งต่อนักเรียนในกรณีที่ครูที่ปรึกษาอาจยากต่อการช่วยเหลือ โดยส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้การช่วยเหลือต่อไปซึ่งรูปแบบการส่งต่อมี 2 รูปแบบคือส่งต่อภายใน และส่งต่อภายนอก

ณัฐวิภา คาปนศรี (2559 : 38) ได้สรุปการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน
5. การส่งต่อนักเรียน

ภัชนีญา วรณอ่อน (2555 : 20 : 21) ได้สรุปองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงาน ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

จุฑาทิพย์ พงษา (2558) ได้สรุปองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงาน ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 5 ด้าน โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสามัญศึกษา. (2544 : 10) กล่าวถึงความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ คือ (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 20-22)

1. ข้อมูลนักเรียน ด้านความสามารถ ได้แก่ ด้านการเรียน มีรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น ด้านความสามารถอื่นๆ ได้แก่ บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน ความสามารถพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2. ข้อมูลนักเรียนด้านสุขภาพ ได้แก่ ด้านร่างกาย ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น ฯลฯ ด้านจิตใจ ได้แก่ พฤติกรรม อารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวล ความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น บุคลิกภาพ เก็บตัว ซ้ำอายุ ฯลฯ

3. ด้านครอบครัว ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ รายได้ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน ฯลฯ ด้านการคุ้มครองนักเรียน จำนวนพี่น้อง บุคคลในครอบครัว สถานภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การติดสุรา การพนัน เป็นต้น

วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอาจารย์ที่ปรึกษาควรรู้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ที่สำคัญคือ (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 12-14)

1. ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และอาจารย์ที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้น

มาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือมีข้อสังเกตบางประการ ก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูอื่นๆ หรือเพื่อนๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องทดสอบต่างๆ หากอาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินการได้รูปแบบและรายละเอียดในระเบียบวาระของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ระเบียบวาระ เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงเป็นความลับและเก็บไว้อย่างดี มิให้ผู้เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่นๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้กับอาจารย์ที่ปรึกษา และมีผู้เก็บระเบียบวาระให้เรียบร้อย ระเบียบวาระ ควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษาและส่งต่อระเบียบวาระไปยังอาจารย์ที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป หรืออาจจัดอาจารย์ที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จนจบมัธยมศึกษาในแต่ละตอน หรือจนจบ 6 ปีการศึกษาก็ได้

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) (โรงเรียนอาจนำเครื่องมืออื่นมาใช้แทนก็ได้) แบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้นโดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมันนึ่งซึ่งใช้กันแพร่หลายในแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดย พ.ญ.พรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง และความตรงของแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก มี 3 ชุด คือชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก ชุดที่พ่อแม่เป็นผู้ประเมินเด็ก และชุดที่เด็กประเมินตนเอง ทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหาและจำนวนข้อ 25 ข้อเท่ากัน ทางโรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความแม่นยำยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุดพร้อมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมาในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียบวาระและประเมินพฤติกรรมเด็กไม่พอเพียง หรือเกิดกรณีที่ต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมอีก อาจารย์ที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่นๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นด่านสำคัญด่านแรกในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ เป็นการสร้างสัมพันธภาพอันดี ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักเรียนที่ปรึกษา จึงจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ต่างๆ ส่วนบุคคล ในการหาข้อมูลของนักเรียนให้มากที่สุดและทำการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนับเป็นกิจกรรมลำดับแรกที่สำคัญ และจะช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษามีข้อมูลสำหรับการดูแลนักเรียน ซึ่งการเก็บข้อมูลนักเรียนนั้นมีหลายวิธี วีวรรณ ชินะตระกูล. (2538 : 73-77) ได้เสนอแนะวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต เป็นการช่วยเสริมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ช่วยตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่าตรงตามความเป็นจริงเพียงใด ช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเที่ยงตรง เข้าใจนักเรียนดีขึ้นและสามารถนำข้อมูลไปประกอบการศึกษาวินิจฉัย เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนต่อไป ลักษณะที่ควรสังเกตคือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม พฤติกรรมที่บ่งชี้ความสามารถของนักเรียน พฤติกรรมทางอารมณ์ และองค์ประกอบทางด้านร่างกาย โดยสามารถบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตได้ 2 แบบ คือ การบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา ได้แก่ การบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต โดยวิธีการจดบันทึกของผู้สังเกตเอง และการบันทึกพฤติกรรมอย่างมีระเบียบ ได้แก่ การบันทึกพฤติกรรมโดยการใช้มาตราส่วนประมาณค่า การบันทึกพฤติกรรมแบบกำหนดพฤติกรรม และการบันทึกพฤติกรรมแบบให้คะแนน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะช่วยให้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนมากขึ้น สามารถนำมาประกอบการพิจารณาในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนได้ดีขึ้น นอกจากจะสัมภาษณ์นักเรียนแล้วยังอาจสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เพื่อน และครูผู้สอนด้วย ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมการสัมภาษณ์ให้เรียบร้อย ดำเนินการสัมภาษณ์อย่างมีคุณภาพ และควรแจ้งให้นักเรียนผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งชี้แจงให้ทราบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นความลับ ไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้สังคมมิติ เป็นวิธีการที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างนักเรียน เป็นวิธีการที่ครูใช้เพื่อทราบความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนๆ นักเรียนด้วยกัน การใช้สังคมมิติมีประโยชน์ต่อครูหลายประการ คือ ช่วยให้ครูทราบว่าเด็กคนใดในชั้น ที่รวมเป็นกลุ่มหรือแยกออกจากกลุ่ม ละมีเด็กอยู่จำนวนกี่กลุ่ม ช่วยให้ครูเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในชั้น และหาทางปรับปรุงให้เด็กมีความสัมพันธ์กันดีขึ้น ช่วยให้ครูทราบว่าเด็กคนใดไม่เข้าสังคม และขาดเพื่อน ครูสามารถนำผลของสังคมมิติไปใช้ในการปกครองชั้นเรียนได้ เป็นต้นว่าสามารถทราบว่าเด็กคนใดที่อาจช่วยยั้งยั้งเพื่อนๆ ได้ หรืออาจจัดที่นั่งนักเรียนใหม่ เปิดโอกาสให้เด็กทำความรู้จักกัน ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างทั่วถึง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวัด เช่น วัดความคิดเห็น ความรู้สึก และอารมณ์ เช่น จิตใจ ความรู้ ความเชื่อ การเห็นคุณค่าในเรื่องต่างๆ เป็นต้น การสร้างแบบสอบถามมีหลักการสำคัญ คือ ภาษาที่ใช้ควรกะทัดรัด

สื่อความหมายชัดเจน ควรดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ครอบคลุมสาระที่สำคัญที่ต้องการทั้งหมด ถามเฉพาะข้อมูลที่ต้องการศึกษาเท่านั้น และใช้ภาษาให้เหมาะสมกับระดับที่จะศึกษา โดยสามารถ เลือกรูปแบบสอบถามที่มีหลายลักษณะให้เหมาะสม เช่นแบบกำหนดคำตอบให้ แบบให้ตอบเสรีโดย เป็นแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามแบบมาตรฐานประมาณค่า

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการไปเยี่ยมเยียนที่บ้าน เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ ครูจะได้ข้อเท็จจริง และเข้าใจตัวเด็กมากยิ่งขึ้นในหลายเรื่อง เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน ความ เป็นอยู่ของเด็กและครอบครัว เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อครู และโรงเรียน เจตคติของผู้ปกครองที่มี ต่อเด็กทั้งในปัจจุบัน และอนาคต วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการเยี่ยมบ้านของเด็ก ก็เพื่อจะปลูกฝัง ความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครู และผู้ปกครอง มิใช่เพื่อจะวินิจฉัยว่าสภาพแวดล้อมทางบ้าน เหมาะสมหรือไม่ เพราะครูคือผู้แนะนำ มิได้มีหน้าที่จะไปเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางบ้าน ของ เด็ก แต่ควรจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ทางบ้านของเด็ก เพื่อตนเองจะได้รู้จัก เด็กของตนดีขึ้น และสามารถช่วยเด็กแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลจึง เป็นการศึกษเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อทราบความสนใจ ความสามารถ ความถนัด เจตคติ ลักษณะนิสัย อารมณ์ ฯลฯ พร้อมทั้งสิ่งแวดล้อมของนักเรียน เช่น สภาพความสัมพันธ์ของสมาชิก ภายในบ้าน อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ครูรู้จักนักเรียน และ นักเรียนรู้จักตนเองมากขึ้น เพื่อนำเอารายละเอียดดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป

2. การคัดกรองนักเรียน

กรมสุขภาพจิต. (2544 : 25-28) ได้กล่าวถึงความสำคัญ และแนวทางการ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน ไว้ดังนี้

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัด กลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การ คัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/มี ปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไข ปัญหาตามแต่กรณีการจัดกลุ่มนักเรียนที่มีประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแล ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งหากอาจารย์ที่ ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเอการแก้ไขปัญหาของ นักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน อาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่า ตนถูกจัดกลุ่มอยู่ใน

กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (sensitive) แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล่อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากอาจารย์ที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าคุณครูหลานของตน ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อน นักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมี การประชุมครู เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่า ความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใด จึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา สำหรับประเด็นการพิจารณาเพื่อจัดทำเกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน ตัวอย่างดังต่อไปนี้

ในด้านความสามารถในการเรียน พิจารณาจากผลการเรียนที่ได้ และ ความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน ความสามารถในการเรียน ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียน เวลาที่มาโรงเรียน การเข้าชั้นเรียน แหล่งข้อมูลได้แก่ ระเบียบสะสมหรือวิธีการอื่นๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การได้ข้อมูลจากครูที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เป็นต้น ส่วนด้านความสามารถอื่นพิจารณาจากการแสดงออกถึงความสามารถพิเศษที่มีความถนัด ความสนใจ และผลงานในอดีตที่ผ่านมา บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ แหล่งข้อมูลได้แก่ ระเบียบสะสม วิธีการอื่นๆ เช่น การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน แพ้ผสมผลงาน พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน เป็นต้น

ในด้านสุขภาพ ได้แก่ ด้านร่างกาย พิจารณาจากความปกติ ความพิการ หรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน โรคประจำตัว ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูง ความสะอาดของร่างกาย ระเบียบสะสม วิธีการอื่นๆ เช่น การสังเกต การสอบถามจากครูพยาบาล จากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง สำหรับนักเรียน ม.1 - ม.6 เป็นต้น

ในด้านจิตใจ พิจารณาจากพฤติกรรมสภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล หรือซึมเศร้า ความประพฤติ พฤติกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ การเรียน ความสามารถพิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่อยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครู ผู้ปกครอง การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) วิธีการอื่นๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน จากแบบสอบถาม เป็นต้น

ในด้านครอบครัว ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ พิจารณาจากผู้หารายได้ให้ครอบครัว ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน

ในด้านการคุ้มครองนักเรียน แก่ความสามารถในการดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมกับผู้ปกครอง ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น อบอุ่นหรือมีทะเลาะเบาะแว้ง ใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ซึม เหม่อลอย แสดงออกถึงอาการไม่อยากกลับบ้าน เป็นต้น การใช้สารเสพติด สุรา หรือเล่นการพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง

รุนแรงของสมาชิกในครอบครัว การคัดกรองนักเรียนเป็นกิจกรรมในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องทำอย่างรอบคอบ และควรกำหนดช่วงเวลาของข้อมูลการคัดกรอง กล่าวคือ หากข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรทบทวนข้อมูลการคัดกรองใหม่ และควรใช้ข้อมูลจากหลายๆจุด เพื่อความเที่ยงในการคัดกรองนักเรียน

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

กรมสามัญศึกษา.(2544: 19-21) ได้กล่าวถึงความสำคัญ และวิธีการส่งเสริมนักเรียนว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป การส่งเสริมนักเรียน มีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณา ดำเนินการได้แต่มีกิจกรรมหลักที่สำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Home room) กิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูม อาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีอาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกันและมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัว และการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโฮมรูมจะช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถ และป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดำเนินการโดยกำหนดกิจกรรมโฮมรูม ส้ารวจความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นๆ เป็นเรื่องที่ทันสมัย การจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้งควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของบันทึกการจัดกิจกรรม หรืออื่นๆ รวมทั้งให้มีการบันทึกสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในแบบฟอร์มบันทึกที่แยกออกมาต่างหากก็ได้

อาจารย์ที่ปรึกษาควรประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงานด้วย ส่วนโรงเรียนควรกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหา สารระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาก็ดำเนินการตามนั้น แต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมเหมาะสมและทันสมัยได้ด้วย

2. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (classroom meeting) การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นการพบปะกันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน ที่อาจารย์ที่ปรึกษาดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน การประชุมผู้ปกครองดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ ความสามารถมากยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาควรจัดอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้มีใช้การรายงานสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมประชุมคือ การเตรียมการอาจารย์ที่ปรึกษา ควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน และกิจกรรมที่จำดำเนินการโดยกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน การสื่อสาร อาจารย์ที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม จะเป็นการส่วนตัวก็ตาม แต่ควรเป็นการพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย ใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคนและอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบ ต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน การจัดกิจกรรมในการประชุม การที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมนั้น จำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่างๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน จึงจะมีกิจกรรมอื่นๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการสรุปผล บันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครอง ในการประชุมแต่ละครั้ง อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ คือเป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมในครั้งต่อไป

2.1 กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย

สาระสำคัญคือ การที่คนเรามาอยู่ร่วมกัน จำเป็นต้องทำความรู้จักคุ้นเคยกันเพื่อเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธ์ภาพ และปรับตัวให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข วัตถุประสงค์ของกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย คือ เพื่อให้ครู และนักเรียนได้รู้จัก คุ้นเคยกัน รวมทั้ง

เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักกันและกันมากขึ้น การดำเนินกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตัวเอง เช่น ชื่อจริง ชื่อเล่น ฯลฯ

1. ให้นักเรียนจับคู่ สัมภาษณ์เพื่อน แล้วจับกลุ่มสัมภาษณ์เพิ่มขึ้น จาก 2 เป็น 4 เป็น 8

2. ให้นักเรียนบอกประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มเติมจากการร่วมกิจกรรม หมายเหตุ ในห้องเรียนที่นักเรียนรู้จักกันแล้ว อาจมีการเปลี่ยน กิจกรรมที่มีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะเห็นสมควร

2.2 กิจกรรมความดี และความสามารถที่มี

สาระสำคัญคือ การที่บุคคลได้มองเห็นความดี สิ่งที่ดีหรือ ความสามารถพิเศษของตนเอง จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป วัตถุประสงค์ของกิจกรรมความดี ความสามารถที่มีคือ เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความดีและความสามารถพิเศษของตน และเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง การดำเนินกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงงานอดิเรกของตนเอง โดยอาจเสนอ เป็นการเล่าเรื่อง หรือแสดงท่าทางโดยใช้ภาษาใบ้ แล้วให้เพื่อนทาย

2. ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ของตนเอง หากไม่มีครูและเพื่อนนักเรียนช่วยกันให้กำลังใจ และช่วยกันบอกถึงกิจกรรมหรือสิ่งที่นักเรียนทำได้ดี

3. ให้นักเรียนเล่าการกระทำของตนที่รู้สึกประทับใจ หรือ ประสบการณ์ที่ทำให้ภาคภูมิใจ

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรมครั้งนี้

2.3 กิจกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน

สาระสำคัญคือโลกปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จำเป็นที่เราทุกคน โดยเฉพาะเด็กวัยเรียนจะต้องติดตามข่าวสารเพื่อให้มีความรู้ ข้อมูลใหม่ๆ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ มาใช้ให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวัน วัตถุประสงค์ของกิจกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนคือ เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการใฝ่หาข้อมูล ความรู้ที่เป็นประโยชน์นอกตำราเรียน และเพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหา และเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม

การดำเนินกิจกรรม

1. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงข้อดี-ข้อเสีย ของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

2. ให้นักเรียนนำข่าว หรือข้อมูลความรู้จากสิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรืออื่นๆ มาเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้ แล้วครูนำมาอภิปรายซักถาม
3. ให้นักเรียนที่มีประสบการณ์จากการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตมาเล่าประโยชน์หรือสิ่งไม่ดีที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต และให้อภิปรายร่วมกันถึงข้อควรระมัดระวังในการใช้อินเทอร์เน็ต
4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน และรักการแสวงหาความรู้อันเป็นประโยชน์นอกตำราเรียน

2.4 กิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการเรียน

สาระสำคัญ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนได้สำรวจและรู้จักตนเองในเรื่องการเรียน จะช่วยให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการเรียน คือ เพื่อให้นักเรียนได้ประเมินตนเองด้านการเรียน และสามารถบอกวิธีที่จะพัฒนาตนเองในด้านการเรียน

การดำเนินกิจกรรม

1. ครูอธิบายเกณฑ์การจบหลักสูตร
2. ให้นักเรียนรายงานผลการแก้ไข 0,ร,มส และ มผ สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดังกล่าวดังกล่าว
3. ให้นักเรียนรายงานผลการเรียนเฉลี่ยรายวิชาแต่ละภาคเรียนโดยเสนอเป็นกราฟ
4. ให้นักเรียนที่ได้ผลการเรียนดีในแต่ละรายวิชาเล่าวิธีการเรียนที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ
5. ครูนำอภิปรายเรื่องการแบ่งเวลาในการทำการบ้าน การดูหนังสือ การทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การอ่านและบันทึกย่อ การช่วยงานผู้ปกครอง ฯลฯ

2.5 กิจกรรมคลายความเครียด

สาระสำคัญ คือ ความเครียดเกิดขึ้นได้กับทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งหากนักเรียนรู้เท่าทันและขจัดออกไปได้ยิ่งเร็วเท่าไร ก็จะทำให้สุขภาพจิตดีขึ้นเท่านั้น แต่หากปล่อยไว้สะสมมากขึ้นจะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้ขาดความสุขในการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนลดลง ตลอดจนส่งผลกระทบต่อคนรอบข้างได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการผ่อนคลายความเครียด คือ เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการผ่อนคลายความเครียด และรู้วิธีในการผ่อนคลายความเครียด

การดำเนินกิจกรรม

1. ขออาสาสมัครนักเรียนเล่าถึงสถานการณ์ที่ตนเองเกิดความเครียด และวิธีการจัดการกับความเครียดนั้น แล้วอภิปรายร่วมกันถึงสาเหตุ และผลของความเครียด รวมทั้งแนวทางการขจัดความเครียด

2. ครูนำเสนอเทคนิคการผ่อนคลายความเครียดเบื้องต้น และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามครู แล้วนำไปใช้กับตนเอง เช่น การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ การฝึกหายใจเพื่อคลายเครียด เป็นต้น ทั้งการจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย ถือเป็นกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียน ในระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่สำคัญมาก อาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมที่ต้องกระชับทั้งเนื้อหา เวลา อีกทั้งต้องทำหลักฐานการปฏิบัติงานในส่วนนี้ และทำการประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วย

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

กรมสุขภาพจิต (2544 : 19-21) ได้กล่าวถึงความสำคัญวิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหว่า ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความดูแลเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญห โดยไม่ปล่อยให้พลละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมาก ในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่อาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ มี 2 ประการ คือ

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้น

การให้การปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน เป็นการช่วยเหลือ ผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลง ทั้งด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานต่างๆ จิตวิทยาวัยรุ่น ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งร่างกายและจิตใจ กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้นสำคัญๆ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึกรวมถึงแนวทางการแก้ปัญหาของนักเรียนในแต่ละลักษณะปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น ซึ่งศึกษา ค้นคว้าได้จากเอกสารของหน่วยงานต่างๆ ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีความพร้อมในเรื่องการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษา โดยมีกระบวนการในการปรึกษาโดยการสร้างสัมพันธภาพ พิจารณาและทำความเข้าใจปัญหา กำหนด

วิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหา ยุติการปรึกษาและการเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดีมีคุณภาพนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะปฏิบัติโดยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือโรงเรียนจัดอบรม ให้หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยา พัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน นอกจากจะให้การปรึกษาเบื้องต้นแล้ว การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน และผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้หลายแนวทาง ซึ่งในที่นี้สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็น คือการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้กิจกรรมในห้องเรียน การใช้กิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเพื่อน การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม และ การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง และในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษาควรคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะปัญหา บุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคน และสภาพของชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน คือ การรักษาความลับ เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต่อช่วยเหลือแก้ไข ไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุ ชื่อ-สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ให้เกียรตินักเรียน รวมถึงบันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่ที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ (กรมสุขภาพจิต. 2544: 32-35)

3. การจัดกิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน กรมสุขภาพจิต. (2545: 178-180) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน ไว้ดังนี้คือ กิจกรรมหลักสูตร

เป็นการจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน ไม่ใช่คาบเรียน โดยส่วนใหญ่จึงเป็นเวลาเข้าก่อนเข้าแถว หรือเวลาเย็นหลังเลิกเรียนแล้ว การจัดกิจกรรมอาจจัดทำเป็นชมรม เป็นโครงการ หรือเป็นงานของโรงเรียน โดยมีครูที่ปรึกษากับนักเรียนร่วมกันพิจารณาเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับตัวนักเรียน และความต้องการของนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรมให้นักเรียนได้เลือกอย่างหลากหลาย ซึ่งนักเรียนอาจเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะสมาชิก หรือผู้ร่วมกิจกรรม หรือเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา การที่โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่จะใช้ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็จะเอื้ออำนวยให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น และหากโรงเรียนมีเทคโนโลยีทันสมัย ก็จะจูงใจให้นักเรียนมาร่วมกิจกรรมมากขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ นักเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม นักเรียนเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจในตนเอง จากการแสดงออกถึงความสามารถที่ตนมี รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมที่ดี

กิจกรรมในห้องเรียน

เป็นการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลุ่ม ที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม มีบทบาทในกลุ่ม และได้เรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (child center) หรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) จึงเป็นส่วนสำคัญของการจัดกิจกรรมในห้องเรียน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมในห้องเรียนคือ ช่วยให้นักเรียนเพิ่มพูนทักษะทางสังคม นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทำให้มีการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น และนักเรียนเกิดความรู้สึกภูมิใจในตนเอง จากการได้ทำกิจกรรมกลุ่ม หรือได้ช่วยงานครูในห้องเรียน

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

เป็นกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาต้องพิจารณาจับคู่ให้นักเรียนให้เหมาะสมกัน ทั้งด้านความสามารถบุคลิกภาพ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือกันได้จริง และไม่มีปัญหาในการจับคู่หรือถูกข่มขู่ ถูกแกล้งจากเพื่อนที่ตนดูแล นักเรียนทั้งคู่ต้องสมัครใจที่จะจับคู่กัน และยินดีให้หรือรับการช่วยเหลือจากเพื่อนอีกคนหนึ่ง ครูที่ปรึกษาต้องสังเกตพฤติกรรมของทั้งคู่อยู่เสมอว่า ช่วยเหลือกันได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร รวมทั้งควรมีการสอบถาม หรือให้คำแนะนำในการจับคู่เพื่อการช่วยเหลือกันอย่างสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน คือ เพื่อให้นักเรียนที่มีความสามารถหรือมีจุดเด่นจุดแข็งในด้านต่างๆ ได้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่ด้อยกว่าและนักเรียนได้เรียนรู้การใส่ใจ เอื้อเฟื้อต่อกันและกัน รู้จักการให้และการรับด้วยไมตรี

กิจกรรมซ่อมเสริม

เป็นการแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งครูในระดับชั้นเดียวกันจำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกันวางแผนการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อน หรือเรียนรู้ช้า เรียนไม่ทันเพื่อน ครูที่ปรึกษาควรมีการประสานงานขอความร่วมมือจากครูประจำวิชาก่อนส่งนักเรียนไปติดต่อเพื่อขอเรียนซ่อมเสริม

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมซ่อมเสริมคือ เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี ได้เรียนเพิ่มเติมจากครูประจำวิชาที่ตนเรียนอ่อน เรียนไม่ทันเพื่อน เพื่อให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบตนเองในเรื่องการเรียน และเพื่อให้นักเรียนได้ใส่ใจการเรียนของตนเองมากขึ้น

กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

เป็นการช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งครูที่ปรึกษาควรมีทักษะการสื่อสาร และควรบอกถึงความรู้สึกห่วงใยของครูที่มีต่อนักเรียน จากพฤติกรรมที่สังเกตเห็น แทนการแจ้งว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องใด เพื่อไม่ให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกต่อต้าน ไม่พอใจ โรงเรียน ครูที่ปรึกษา หรือแม้แต่ตัวนักเรียนเอง

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองคือ เพื่อให้ผู้ปกครองได้เกิดความตระหนัก และมีความใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และรับทราบปัญหาของนักเรียนที่พบในโรงเรียน การช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาหาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียน แต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้น การช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัวเพียงแต่มีแนวทาง กระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ฝึกฝน เพื่อการไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหามนนักเรียนแต่ละคน

5. การส่งต่อ

ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น ปัญหาของนักเรียนบางคนไม่สามารถแก้ไขได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาเพียงคนเดียว มีความจำเป็นต้องมีการส่งต่อไปยังผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ครูแนะแนว ครูประจำวิชา

กรมสามัญศึกษา. (2544 : 26-29) ได้กล่าวถึงความสำคัญ แนวทางการพิจารณาการส่งต่อโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และแนวทางการดำเนินการส่งต่อนักเรียน

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยอาจารย์ที่ปรึกษาตามกระบวนการในข้อ 4 นั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว หากปล่อยให้ปัญหานั้นเป็นบอบาพหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

การส่งต่อ แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) การส่งต่อภายใน อาจารย์ที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยัง
ผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไข
ปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก และ
ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และ
ประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการ
ช่วยเหลืออีกก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นเดียวกัน

แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยอาจารย์ที่ปรึกษา

การส่งนักเรียนไปพบครูอื่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนี้มีแนวทางการพิจารณาในการ
ส่งต่อสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ดังนี้

- 1) นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาจะ
ดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใดๆ
- 2) นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบ
แล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใดๆ เป็นต้น
- 3) ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซับซ้อน
ของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยาควร
พิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

กรมสามัญศึกษา. (2544 : 26-29) ได้เสนอแนะวิธีในการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน
ไว้ดังนี้

- 1) อาจารย์ที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้า
ก่อนโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้รับนักเรียนต่อได้เตรียมการในการช่วยเหลือนักเรียน
- 2) สรุบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่
ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือจากผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบโดยมีแบบบันทึก
การส่งต่อ หรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน
ต่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและการดำเนินงานของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ผ่านมา ทำให้สะดวก
ในการวางแผนช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
- 3) อาจารย์ที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ โดยใช้
คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียน
มีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

ว่าเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ ยินดีรับการช่วยเหลือจากครูอื่นๆ เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา เป็นต้น

4) อาจารย์ที่ปรึกษานัดแนะวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย เพื่อรับรู้วัน เวลา สถานที่ที่พบกัน

5) ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบความก้าวหน้าในการช่วยเหลือนักเรียน และความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

การส่งต่อนักเรียน เป็นกิจกรรมสุดท้ายในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ไม่ได้หมายความว่า อาจารย์ที่ปรึกษาหมดภาระกับนักเรียนที่ส่งต่อไปแล้วทันที แต่เป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ต้องคอยสอบถาม ติดตาม ดูแล นักเรียนที่ได้ส่งต่อนั้นด้วยสรุปขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดกระบวนการ โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนทุกคน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเพิ่มพูนทักษะ และประสิทธิภาพในการทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาที่ติดตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการศึกษาและจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว ให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

คุณลักษณะและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนานักเรียนแต่ละคนให้เป็นคนดี มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาการ ก้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านจิตใจ ฉะนั้นการจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ ได้มีผู้ให้ทัศนะไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

โจน (Jones, 1981 : 559) ได้สรุปลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ประสบความสำเร็จไว้ดังนี้

1. ความจริงใจ
2. มีบุคลิกดี
3. มีอุปนิสัยที่ดี
4. มีสุขภาพดี
5. มีความมั่นคงทางอารมณ์
6. เข้าถึงปัญหา
7. มีความเป็นมิตร

8. เข้ากับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี
9. มีความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจบุคคลอื่น
10. มีวัฒนธรรมทางสังคม
11. มีความรู้ ความสนใจอย่างกว้างขวาง

แฮ็ทช์ และสเตฟฟี. (Hatch and Steffire. 1988 : 102-103) กล่าวว่า ได้มีผู้เขียนอธิบายเกี่ยวกับงานและคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้หลายท่าน แต่โดยทั่วไปแล้วนักการศึกษาส่วนมาเห็นว่าคุณลักษณะที่สำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ

1. มีความสนใจในปัญหาและความต้องการของนักเรียน และต้องการที่จะช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา
2. มีความสามารถในการพัฒนาและร่วมงาน โดยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลต่างๆ เช่น ครู นักเรียน ผู้บริหาร ชุมชน
3. มีความสามารถในการสัมภาษณ์นักเรียน
4. มีความรู้ ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา สังคม และแหล่งต่างๆ ของข้อมูลนั้น

5. มีความรู้ในด้านจิตวิทยา
6. มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

แอนดรู และวิลลี. (Andrew & Willy. 1988 : 136-201) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. สนใจ รักในมนุษยชาติ เคารพในความต้องการของผู้อื่น
2. มีความเป็นผู้นำ สามารถกระตุ้น และนำคนอื่น มีความสามารถในการตัดสินใจ และดำเนินงานให้สมบูรณ์ มีความสามารถในการประนีประนอมกับผู้ร่วมงาน
3. มีสัมพันธภาพอันอบอุ่นกับบุคคลทั่วไป มีมิตรภาพ
4. มีอารมณ์ขัน
5. ยอมรับในสิ่งที่บุคคลเป็นอยู่
6. มีเหตุผล
7. ไม่มีท่าทางน่ารังเกียจ
8. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน อุทิศเวลาให้กับนักเรียน
9. มีความมั่นคงทางอารมณ์
10. เคารพตนเอง
11. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
12. มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ

13. มีการบูรณาการ

ฟูลเลอร์ และเบอร์นาต. (Fuller & Bernard. 1988 : 161-167) ได้กล่าวถึง
คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีไว้ดังนี้

1. มีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
2. มีความสามารถในการค้นคว้า
3. มีอารมณ์ดี
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. ยอมรับในสถานการณ์ต่างๆ

กรมวิชาการ. (2540. 15-16) ได้กล่าวสรุปคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีไว้ดังนี้

1. รู้จักเด็ก ได้แก่ รู้ธรรมชาติ และความต้องการของนักเรียน
2. ยอมรับความแตกต่างระหว่างนักเรียนแต่ละคน
3. รู้ปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้
4. ต้องคำนึงถึงปรัชญาของการศึกษาที่เน้นในการพัฒนาเด็กทุกด้าน

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา พอสรุปได้ว่าคุณลักษณะ
อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการของนักเรียน ควรมีลักษณะดังนี้

1. ความเป็นมิตร
2. เป็นที่น่าไว้วางใจ
3. รักษาความลับได้
4. มีความเข้าใจตนเองและบุคคลอื่น
5. มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
6. ไวต่อการรับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆได้เร็ว
7. ให้เกียรติบุคคลอื่นว่ามีคุณค่า และคิดว่าบุคคลอื่นสามารถพึ่งตนเองได้
8. ความเป็นตัวของตัวเอง
9. ศรัทธาในตนเอง
10. ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น
11. ทนต่อความขัดแย้งต่างๆได้
12. เป็นคนที่มีชีวิตชีวา
13. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน
14. มีความจริงใจ
15. มีความสนใจในเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัว
16. มีความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล

17. มีความรับผิดชอบ
18. มีเมตตา
19. มีความสุขุม
20. ตระหนักในค่านิยมของตนเอง และเข้าใจในค่านิยมของบุคคลอื่น
21. มีความเสียสละ

สำหรับหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้มีเอกสารต่างๆกล่าวถึงไว้ และผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารต่างๆ ได้แก่

กรมวิชาการ. (2538 : 26) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ไว้ดังนี้

1. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน
2. รับผิดชอบกิจกรรมโฮมรูม
3. รวบรวมและวินิจฉัยข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนและบันทึกในระเบียบสะสม
4. ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ปัญหาต่างๆ
5. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือ และพัฒนานักเรียน

กรมวิชาการ.(2542 : ข) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาระหว่างจัดกิจกรรมทักษะการดำเนินชีวิตไว้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นก่อนแล้วจึงแสดงความคิดเห็นตาม หรือแสดงความคิดเห็นในกรณีไม่เห็นด้วยพร้อมเหตุผลประกอบ
2. ไม่ด่วนตัดสินคำตอบ หรือเจตคติของนักเรียนว่าถูกหรือผิด แต่พยายามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลของนักเรียนเอง
3. ใช้อารมณ์ขัน หรือแสดงท่าทีด้วยการยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นมิตรทั้งคำพูด น้ำเสียงและท่าทาง
4. สังเกต และบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน ขณะจัดกิจกรรมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก
5. ฟัง และสะท้อนความรู้สึกและเรื่องราว (ความคิด) ของคำตอบของผู้เรียนแต่ละคน
6. ใช้คำพูดกระตุ้นให้นักเรียนคิด เพื่อแก้ปัญหา และหาคำตอบด้วยตนเอง อย่างมีเหตุผลและประเมินความรู้สึกด้วย
7. กล่าวแสดงความรู้สึกชื่นชมพร้อมทั้งเหตุผล เมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือตอบคำถามได้ถูกต้อง

8. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่มร่วมกัน เน้นบรรยากาศที่เป็น
ประชาธิปไตยให้มีการเลือกประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และให้แสดงความคิดเห็นด้วยการใช้
เหตุผลจนได้ข้อยุติของกลุ่มโดยไม่ใช้วิธีโหวต

9. สะท้อนค่านิยมของนักเรียนจากคำตอบที่เป็นเหตุเป็นผลของนักเรียน

10. ถ้านักเรียนค้นหาคำตอบไม่ได้ หรือแก้ปัญหาบางอย่างไม่ได้ อาจารย์ที่
ปรึกษาอาจยกตัวอย่างคำตอบของตนนำทางได้

11. เตรียมอุปกรณ์ ศึกษาเนื้อหา

หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสามัญศึกษา. (2544 : 51) ได้สรุปหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1. ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งการป้องกันปัญหา การแก้ไขปัญหา และการ
ส่งเสริมพัฒนาในด้านความสามารถ การปรับตัว และการสงเคราะห์
2. ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันกำหนดทั้ง 5
ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การ
ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ
3. ร่วมประชุมกลุ่ม และให้คำปรึกษารายกรณี
4. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และประสานงานส่งหัวหน้าระดับชั้น
5. อื่นๆ ตามที่โรงเรียนกำหนดเพิ่มเติม

กรมสุขภาพจิต. (2544 : 46) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในการดำเนินงาน
ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยสรุป ไว้ดังนี้

1. ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการส่งเสริม ป้องกันปัญหา และการ
ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวหรืออื่นๆ
2. ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวทางที่กำหนด คือการรู้จักนักเรียนเป็น
รายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และการส่ง
ต่อนักเรียน
3. ร่วมประชุมกลุ่ม ปรึกษาปัญหารายกรณี
4. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และประเมินผลรายงานส่งหัวหน้าระดับ
5. อื่นๆตามที่ได้รับมอบหมาย

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนพบว่า ครูที่ปรึกษาเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ โดยมีการประสานงานและประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้ง รายงานให้หัวหน้าระดับชั้นทราบ ซึ่งในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดเป็น กรอบ 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ดังนั้น ครูที่ปรึกษาจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีความสามารถ ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนใจปัญหาต่างๆของนักเรียน มีความเอาใจ ใส่ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ สนใจใฝ่หาความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความ คล่องตัวในการทำงาน มีใจรักงาน มีประสิทธิภาพทำงานทั้งในทางตรงและทางอ้อม มีบุคลิกลักษณะ ที่ดี เป็นที่ยอมรับของนักเรียน มีปฏิภาณในการโต้ตอบ การสนทนา การให้คำปรึกษาอย่างฉลาด สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส รักความยุติธรรม มีระเบียบกฎเกณฑ์ เป็นคนใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นได้ทุกสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและยึดหยุ่น มีจิตใจเมตตา ขยันขันแข็ง อดทน รวมทั้งติดตามผลการปฏิบัติงาน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นภาระงานที่ หนักมาก หากโรงเรียนได้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ภาระ งานของครูที่ปรึกษาลดลง และการดำเนินงานตามระบบดังกล่าวจะบังเกิดประโยชน์ในการแก้ไข ปัญหา และพัฒนาคุณภาพในทุกด้านของนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พรชนก รัตมีรัตน์ (2552) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาระบบการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาระบบการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 และศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปรึกษา จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน และปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา

และแนวทางแก้ไขปัญหากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า ขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน ควรมีการจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ครูที่ปรึกษาสามารถทำงานได้เป็นระบบ มีความตระหนักในการดำเนินงาน และควรมีรูปแบบในการคัดกรองนักเรียนที่หลากหลาย ซึ่งจะสามารถทำให้รับทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ขั้นตอนส่งเสริมนักเรียน ครูควรมีการจัดกิจกรรม สอนซ่อมเสริมกิจกรรมที่เด็กมีความสนใจและถนัด เหมาะสมกับตนเอง ขั้นตอนสื่อนักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้กับ บุคคลภายนอกได้รับทราบ มีการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

จุฑาภรณ์ นาคประวดี (2553) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 84 คน และครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 47 คน รวมทั้งสิ้น 131 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-Test) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียนและ ด้านการสื่อนักเรียน และปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขต อำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้ง แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนในที่ปรึกษาทุกคน เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ ภายในครอบครัว และสอบถามเรื่องต่าง ๆ จากผู้ปกครอง ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการรู้จักนักเรียนมากขึ้นด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนและ กำหนดวัน เวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ชัดเจนและเพียงพอ ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่นักเรียนประสานความร่วมมือกันกับทุกฝ่ายทั้งผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง เพื่อ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนร่วมกับครูที่ปรึกษา และมีการติดตามประเมินผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและด้านการคัดกรองนักเรียน ปรับปรุงเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้ชัดเจน ง่ายและสะดวก ในการกรอกข้อมูล และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของ

มธุรดา ดวงจันทร์ (2553) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवास สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवास สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต และศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवास สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู และ ผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนวัดไทยवास ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 81 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ แบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवास สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดย ด้านการส่งเสริมนักเรียน Student มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवास สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบ ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการคัดแยกนักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ทั้งภายในและนอก สถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน โรงเรียนควรให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองมีการประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองให้เข้าใจ เหตุผลของการส่งต่อนักเรียน

กาญจนา บุญแคน (2554) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูที่ปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียน

มัธยมศึกษาขนาดกลางในปีการศึกษา 2553 จำนวน 168 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความถี่ (f) วิเคราะห์เปรียบเทียบ ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการทดสอบค่า (t-test) และวิเคราะห์ ความแปรปรวนแปรทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างทำการเปรียบเทียบความ แตกต่างรายคู่โดยวิธีการ LSD ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. สภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ สอนและวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้านมีดังนี้ ความสะดวกในการเดินทางเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนเพื่อการแบ่งกลุ่มนักเรียน ความน่าเชื่อถือของ ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนเพื่อการแบ่งกลุ่มนักเรียนเวลาที่ใช้ในการให้คาปรึกษาของครูที่ ปรึกษา และความพอเพียงของเวลาเพื่อการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ

ดาวรุ่ง มุกดาภิจ (2554) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้าน หนองแขง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยในครั้งนี้ วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติ และความต้องการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองแขง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้ร่วม วิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้วิจัย ครูประจำวงชั้นที่ 1-3 เครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 25 คนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนในช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 470 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติและความต้องการ การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภาพรวมระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และหลังการพัฒนา นักเรียนมีภาวะผู้นำ อยู่ในระดับ มาก นักเรียนมีความพึงพอใจในการอบรมคุณธรรมภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก นักเรียน ครู ผู้ปกครองพึงพอใจระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่มนระดับมาก ครูทราบ ข้อมูลนักเรียนมีการประสานกันระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง และพบว่าครูมีการส่งต่อนักเรียน ครูผู้รับผิดชอบได้รับความร่วมมือกับคณะทำงาน

โชคชัย อาษาสนา (2555) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุ่งเชียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุ่งเชียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยนำหลักการในคู่มือครูที่ปรึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน 5) ด้านการส่งต่อ โดยนำเสนอตามลำดับ โดยสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา

จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 29 คน รวมทั้งหมด 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับปัญหา และแนวทาง พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม โดยวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากการปฏิบัติงาน ภาคสนามอย่างละเอียดและเป็นระบบ มีการตรวจสอบข้อมูล (Methodological Triangulation) คือเป็นข้อมูลที่สอดคล้องตรงกันเมื่อใช้การเก็บข้อมูล 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในขั้นตระหนักถึงปัญหา (Awareness-A 1) ขาดการวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละด้านที่ชัดเจน และแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีเป็นระบบ มีการแต่งตั้งคำสั่งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรดำเนินการควบคู่ไปกับการกิจกรรมการเรียนการสอน มีการประสานงานให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน

สมคะเน พิสัยพันธ์ (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และศึกษาการได้รับประโยชน์ของนักเรียนจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาหนองคายเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา นักเรียนและผู้แทนชาวบ้านจากโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นเรียนและโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูครบชั้นเรียน จำนวน 52 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถาม แบบบันทึกการเยี่ยมบ้านนักเรียน แบบสนทนากลุ่ม แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของโรงเรียนเกี่ยวกับพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ยังขาดการประสานงานที่ต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยมากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มักจะเกิดจากการดำเนินการโดยครูเท่านั้น นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น งบประมาณในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ ความต้องการของผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ผู้มีส่วนร่วมมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมีความต้องการที่จะอาสาสมัครเป็น

คณะกรรมการ มีความต้องการที่จะร่วมแก้ปัญหาให้นักเรียนในทุกเรื่องด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้ 1) การเยี่ยมบ้านนักเรียนและสำรวจข้อมูลนักเรียนร่วมกับชุมชน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชน 3) การแยกนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกับชุมชนด้านการเรียนด้านสภาพร่างกาย จิตใจและด้านสภาพครอบครัว 4) การจัดทำโครงการ กิจกรรมส่งเสริม และแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน 5)การดำเนินโครงการ กิจกรรมส่งเสริม การแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน 6) การสรุปประเมินผลโครงการร่วมกับชุมชน และ 7) การเยี่ยมบ้านนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง ด้านของประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

(อรชุน กิตติโสภากลัษณ์ (2555) ได้ทำการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใน 5 ด้านได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข้ปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้านของครูที่ปรึกษาจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับช่วงชั้นที่สอนและขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหา ตามลำดับ 2) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับช่วงชั้นที่สอน และขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (*p < .05) ส่วนประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 3 ท่าน พบว่า แนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการเยี่ยมบ้านนักเรียน มีโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานต้องครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน เน้นการทำงานเป็นทีม และการบริหารงานแบบ

มีส่วนร่วม โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนอย่างกระชับ ฉับไว ไม่รีรอที่จะแก้ปัญหา และกล้าเผชิญความจริงกับยุคสังคมปัจจุบัน

สมจิตร ภูเขา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 : กรณีศึกษาโรงเรียน
ปฏิบัติงานเป็นเลิศมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 2) เพื่อ
นำเสนอแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิใน
การให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน 2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน
3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสม ประโยชน์ที่นำไปใช้ และความเป็นไปได้ของแนว
ทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์
แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ยและ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายแบบพรรณนา
วิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตาม
องค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การ
ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขและการส่งต่อ 2) การนำเสนอแนวทางการ
ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ
มัธยมศึกษา เขต 20 ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่
ประโยชน์ที่นำไปใช้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ตามลำดับ

อัษฎายุท โพร้นอก (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางการ
พัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 2) เพื่อศึกษา
ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ
มัธยมศึกษา เขต 20 3) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการ
ทำงานและขนาดโรงเรียน 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลื่อ
นักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
จำนวน 520 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการ
รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามด้านสภาพการ

ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.33–0.82 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสอบถามด้านปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40–0.84 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ One – way MANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้านและอยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 ด้าน 3) การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันในตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐวิภา คำปันศรี (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 365 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียนและระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 75 ข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีเครื่องมือในการใช้ในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างหลากหลายครอบคลุมทุกรายละเอียดพฤติกรรมทุกด้านของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง และมีการวางแผนจัดการเวลาในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีจัดอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการที่ถูกต้อง พร้อมทั้งมีการใช้เครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนที่หลากหลาย 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียนควรมีการจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่สนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสม 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายต่อเนื่องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างจริงจัง สร้างความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนและเพิ่มบทบาทหน้าที่ให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลและแก้ไขปัญหาเบื้องต้นสามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน มีการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงตามสภาพปัญหา มีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่สามารถแก้ไขปัญหาของนักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างถูกวิธี

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

(Brady (2008) ได้ศึกษาประเทศที่มีผู้คนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ หนึ่งในนั้นเป็นชาวอเมริกันเป็นส่วนมากพวกเขาไม่ต้องการให้วัยรุ่นไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ชาวอเมริกันส่วนใหญ่จะเห็นด้วยทั้งหมดว่าโรงเรียนควรจะเป็นสถานที่เด็กได้เรียนฟรีเพื่อให้ห่างจากสิ่งเสพติดและห่างจากพฤติกรรมที่เสี่ยง ทั้งหมดนี้เพื่อเป็นรากฐานในการป้องกันให้กับเด็ก อย่างไรก็ตามก็ตามสารเสพติดก็ยังมีอยู่ซึ่งเป็นภาระให้กับสังคมและโรงเรียนที่จะต้องแก้ไขร่วมกัน กรณีศึกษานี้ได้สุ่มนักเรียนบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด อันที่จริงโรงเรียนของแต่ละอำเภอมิแนวทางหรือจุดประสงค์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติดและแอลกอฮอล์ กรณีศึกษานี้ไม่ได้เลือกนักเรียนที่ติดสารเสพติดแต่สุ่มเลือกเด็กที่มีอิทธิพลหรือมีพฤติกรรมเสี่ยงและมีวัยที่ใกล้เคียงกันนำมาศึกษา สิ่งที่สำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพยายามที่จะปลูกฝังให้เด็กให้เห็นถึงปัญหาหรือผลกระทบของสิ่งเสพติดซึ่งชุมชนก็ต้องพยายามช่วยกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการป้องกันหาวิธีในการต่อต้านสารเสพติดร่วมกัน จุดประสงค์ของกรณีศึกษานี้เพื่อศึกษาโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งและเป็นสิ่งที่ยากพอสมควรที่จะไม่ให้มีสารเสพติดและแอลกอฮอล์ทุกชนิดและต้องการให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขในการวางแผนหรือมีกลยุทธ์ในการต่อสู้กับปัญหาสิ่งเสพติดที่เสี่ยงกับนักเรียนในโรงเรียนและเพื่อป้องกันปัญหาอย่างถูกต้องและรวดเร็วแต่ในภาพรวมแล้วโรงเรียนจะแก้ไขปัญหาได้ต้องสำรวจข้อมูลอย่างเป็นกระบวนการ โดยการแจกแบบสอบถาม แบบถาม-ตอบ ข้อมูลที่ได้มาจากนักเรียนชาวอเมริกันที่สำรวจสารเสพติดและแอลกอฮอล์ทุกชนิด และแบบรายงานจากโรงเรียนนิวเจอร์ซีย์

Williams (2008) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหน้าการศึกษา การบริหารจัดการองค์กรและการรับรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างส่วนเชื่อมต่อกับเรื่องสุขภาพของเยาวชน การวิจัยเชิงบรรยายแบบกรณีศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่ออธิบายความแตกต่างของแต่ละโมเดลที่ใช้ที่ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อสำรวจว่าโครงสร้างด้านการบริหารจัดการองค์กรแบบที่ขาดหายไป วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในการบริหารงานโรงเรียนจากภายนอก จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ในส่วนของคุณภาพเชิงคุณภาพ โดยใช้กลยุทธ์แบบเน้นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในหลายๆ กรณี ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างในพฤติกรรมด้านการเชื่อมต่อองค์ประกอบย่อยในแต่ละโมเดลและพบว่าความแตกต่างนี้มีความเด่นชัดที่สุดในการบริหารกระบวนการด้านการติดตามผลและยังมีผลกระทบต่อนักเรียนที่รับบริการจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วย

Biddle (2009) ได้ศึกษาการศึกษาผลการดำเนินงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตาย, การแสดงท่าทางหรือพยายามที่จะละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ลดลง รวมทั้งระดับการถูกสั่งพักการเรียนลดลง อย่างไรก็ตาม, จากการรายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาการคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่นๆ ทำให้สามารถทำนายรูปแบบการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เช่นพบว่า บางครั้งนักเรียนเหล่านี้ก็อาจจะใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์เพื่อการรักษาตนเองก็ได้และพบว่ารูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญทางด้านสถิติสูงสุดในการทำนายผลการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้งการลดระดับการถูกสั่งพักการเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่าตัวตาย คือส่วนที่ได้รับการประเมินโดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำการจัดหายาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ไว้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายนอกจากนี้ยังพบว่าการวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่นๆ เช่น โรงเรียนสำหรับเยาวชนที่มีปัญหาด้านการผิดวินัย และการบริการสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานของชุมชน มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ในโรงเรียน และพบว่า การรักษาผู้ป่วยนอกที่มีอาการติดยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์คือตัวทำนายผลด้านการสนับสนุนระดับการเลื่อนชั้นเรียนหรือการจบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียนเหล่านั้น

Cha (2009) ได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับวัฒนธรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการศึกษา พบว่า หัวข้อหลักของวรรณคดีได้อธิบายถึงมุมมองการดูแลชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่โดยกล่าวถึงห้องเรียนขนาดกลาง และประชากรเป็นคนผิวขาว ความแตกต่างระหว่างบุคคลมักจะถูกกล่าวถึงอย่างเสมอ ๆ รวมทั้งการกล่าวถึงวัฒนธรรมความเชื่อในการดูแลนักเรียน คุณภาพของการศึกษาครั้งนี้ได้สำรวจถึงมุมมองที่หลากหลาย และการระบุความหมายของการดูแลช่วยเหลือ โดยมีผู้เกี่ยวข้องซึ่งเป็นนักเรียนชาวเกาหลี จำนวน 5 คน และครูผิวขาว จำนวน 2 คน ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของรัฐแคลิฟอร์เนีย การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการใน 4 เดือน จากการสังเกตนักเรียนในสายการเรียนภาษาอังกฤษ ห้อง 1/7 และสายวิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์ ห้อง 8 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้ง 7 คน โดยวิเคราะห์จากการใช้แบบทดสอบของ เนล นอดดิง (Nel Noddling) ซึ่งมี 4 หัวข้อหลัก คือ แบบจำลอง การปฏิบัติ การสนทนาและการยืนยันรับรองมีข้อเสนอแนะจากผลสรุปที่ได้ คือ ความเชื่อส่วนบุคคลเกี่ยวกับการดูแลนั้นมีรูปแบบที่อบอุ่นมีวัฒนธรรมประเพณีและความแตกต่างของแต่ละบุคคล การแสดงความเคารพเป็นลักษณะเด่นในความเชื่อของนักเรียนชาวเกาหลี มีข้อเสนอแนะที่กล่าวว่าการสนทนาและการยืนยันรับรองต้องกำหนดให้ตรงกับรูปแบบปัจจุบันในความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลนักเรียน รูปแบบจำลองนอดดิง (Noddling) เป็นรูปแบบที่มีความเชื่อถือได้ที่ได้รับการยอมรับจากผู้เข้าร่วมทั้งหมด รวมทั้งผู้วิจัยต้องการขยายเวลาให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอื่น ๆ ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่มั่นคงของครูและนักเรียน

Watson-Davis (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความเข้าใจของครูในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จุดมุ่งหมายของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อทดสอบความเข้าใจเบื้องต้นของครูและประสบการณ์ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความเข้าใจของครูในระบบดูแลนักเรียน และนักเรียนได้รับผลอย่างไร และผลสรุปซึ่งถึงความจำเป็นในการสนับสนุนระบบสำหรับครูและนักเรียนเพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในทุกระดับ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่ำ 6 โรงเรียนในตำบล ท้องถิ่น ในเมืองลอสแอนเจลิส ถูกสุ่มเลือกให้มีส่วนร่วมในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งความเข้าใจของครูสนองต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ประสบการณ์ของครูในระบบดูแล และความจำเป็นของระบบที่สนับสนุนการเจริญเติบโตของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า 34% ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในระบบและ 81.5% เห็นว่ามีความจำเป็นต้องแจ้งครูเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนในระบบดูแล 81% มีความเชื่อว่าโรงเรียนไม่ได้มีนักเรียนอยู่ในระบบดูแลและ 93% มีความเชื่อว่าต้องได้รับการสนับสนุนพัฒนาในอาชีพครูในพื้นที่เกี่ยวกับวิชาการ สังคมและอารมณ์ เพื่อให้เกิดผลออกมาสู่ตัวนักเรียน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศและผลการวิจัยต่างประเทศ ในการพัฒนาการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานยังไม่เหมาะสม เพราะไม่เข้าใจระบบการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษามีปัญหาการจัดกิจกรรมโฮมรูม ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

เสียงของนักเรียน และขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนนอกจากนี้ในด้านการบริหารจัดการ ประสบปัญหาการขาดงบประมาณในการบริหารงาน นักเรียนต้องการให้ครูไปเยี่ยมบ้าน ด้านการพัฒนาการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน ที่จะร่วมกันดูแลและช่วยเหลือนักเรียน



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลในด้านแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกรอบเนื้อหา 5 ด้าน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.2 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบสำนวนภาษาใช้ ความสมบูรณ์ ความถูกต้องด้านภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

1.3 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 จำนวนครู 2,510 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร 118 คน ครู 2,392 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 434 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร 91 คน ครู 343 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553 : 35)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบเติมคำ และ แบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย การสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ใน 5 ด้าน โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ดังนี้

5 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และหลักการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด

4.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากหนังสือวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 74-87) หนังสือระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551 : 269-306) หนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษาของ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2552: 68-73) และศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดรูปแบบและขอบเขตของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย รวมถึงศึกษาประเด็นเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน 5 ด้าน

4.4 กำหนดรูปแบบข้อคำถามโดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.5 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด การใช้ภาษาที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

4.6 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้องด้านความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ซึ่งจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- 1) จบการศึกษาทางด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวิจัยทางการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
- 2) ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานทางการศึกษา หรือ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย

3) มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารโรงเรียน อย่างน้อย 5 ปี หรือปฏิบัติงานทางด้านวิชาการไม่น้อยกว่า 5 ปี

โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ดร. เทอดเกียรติ ชันธิพิมูล วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24
2. ดร. ปุณิกาญจน์ ภูเงิน วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24
3. นางอริษา ทองรุ่ง วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนผาเสวยรังสรรค์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
4. นางสาววีรนุช วรามิตร วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
5. นายบรรจง วันทา วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแก่นนครวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

4.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4.8 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 129) ซึ่งข้อคำถามของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าเท่ากับ 0.205 – 0.763 และข้อคำถามของแบบสอบถาม สภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเท่ากับ 0.530 – 0.902

4.9 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่

.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 117) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.942 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเท่ากับ 0.983

4.10 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ผ่านตู้ รับ-ส่ง หนังสือราชการของแต่ละโรงเรียนและติดต่อกลับคืนด้วยตัวเองในกรณีไม่มีการตอบกลับ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

6.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร $PNI_{modified}$ ของ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช. 2550 : 279)

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D)/D$$

I (Important) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่เป็นจริง

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติพื้นฐาน

1.1) ร้อยละ (Percentage)

1.2) ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1) การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation

2.2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนสหัสขันธ์ศึกษา และโรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลระดับประเทศ ระดับภาค ระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน และครูที่ปรึกษา หรือครูแนะแนว จำนวน 1 คน จาก 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 9 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

(บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 48)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและขอสัมภาษณ์ กำหนดและนัดหมาย วัน เวลาเพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. นำข้อมูลที่ได้มายกร่างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

2. นำร่างแนวทางเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ตรวจสอบยืนยันร่างแนวทางการพัฒนา

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของร่างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติ ดังนี้ มีประสบการณ์ทางการบริหารในสถานศึกษาอย่างน้อย 10 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางการศึกษา มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาวิชาการบริหารการศึกษาดังแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป เช่น เป็นผู้บริหารต้นแบบ เป็นผู้บริหารดีเด่น เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลต่างๆระดับเขตพื้นที่ขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบประเมินความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) โดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทาง โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบประเมิน

การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมิน
2. ร่างแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. นำแบบประเมินเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจแนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ
4. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ตรวจสอบพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนจัดพิมพ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

4.2 ดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมิน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมิน ผู้วิจัยนำแบบประเมินทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบประเมิน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ เพื่อหาระดับคุณภาพความเหมาะสม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 69-70)

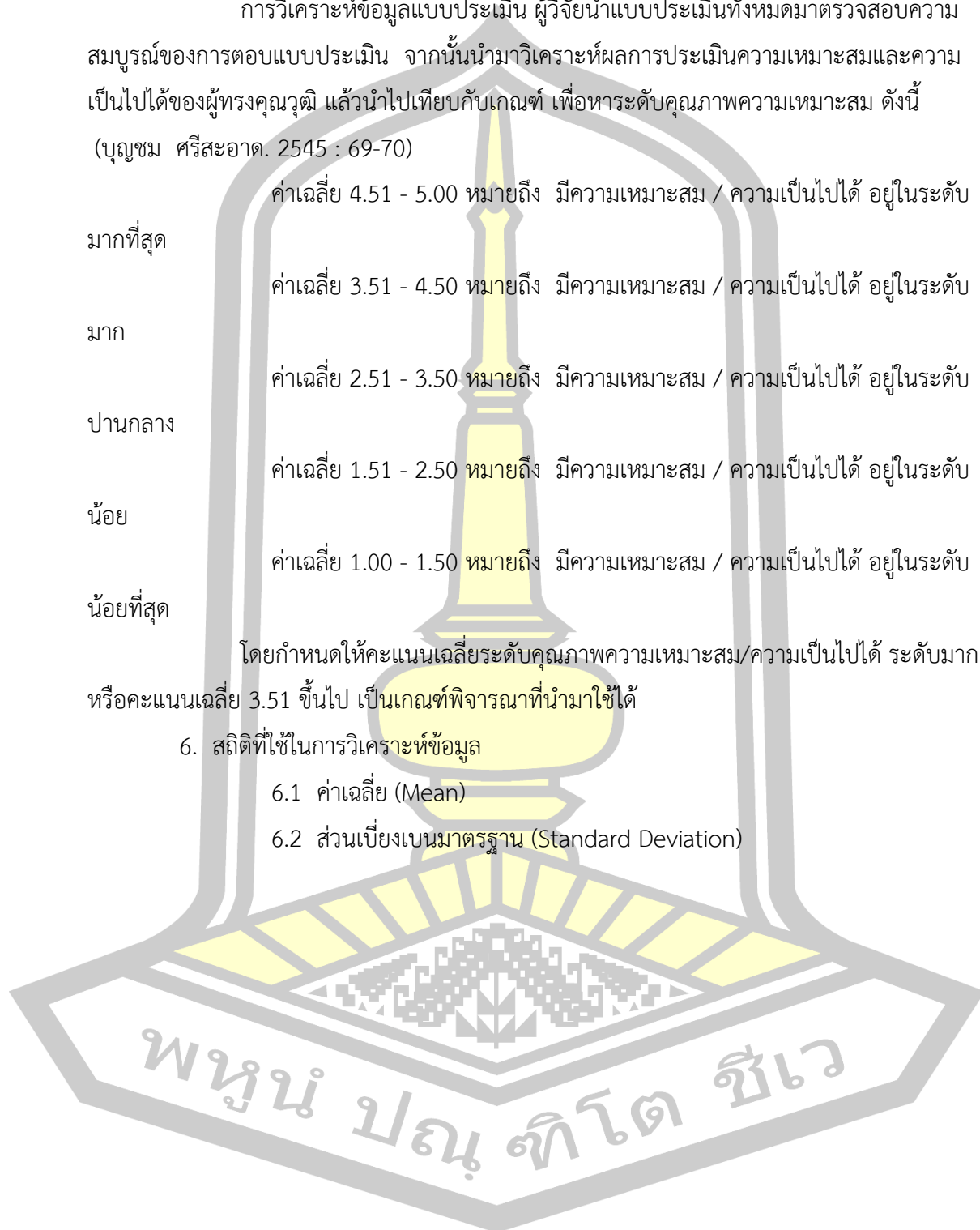
มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ
มาก	ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ
ปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ
น้อย	ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ
น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ

โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับมาก หรือคะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณาที่นำมาใช้ได้

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

6.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยลำดับ
การนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{modified}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 3 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเภทตำแหน่ง		
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	91	20.97
2. ครู	343	79.03
รวม	434	100.00

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยแยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 91 คิดเป็นร้อยละ 20.97 ครู จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 79.03

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แสดงในตาราง 2 ถึง ตาราง 7

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ในภาพรวม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.48	0.23	ปานกลาง	4.41	0.24	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.51	0.30	มาก	4.46	0.29	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.46	0.45	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.50	0.32	ปานกลาง	4.51	0.35	มากที่สุด
5. ด้านการส่งต่อ	2.86	0.40	ปานกลาง	4.49	0.27	มาก
โดยรวม	3.36	0.16	ปานกลาง	4.47	0.21	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.51$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 3.50$) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.48$) สภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก 4 ข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.51$) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.49$) ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 4.46$)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1. ครูที่ปรึกษาเข้าใจขั้นตอน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.32	0.47	ปานกลาง	4.26	0.44	มาก
2. สถานศึกษามีการวางแผน การรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล	3.51	0.50	มาก	4.28	0.45	มาก
3. ครูที่ปรึกษามีการจัดทำข้อมูล นักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนใน ความปกครองครบทุกคน	3.51	0.50	มาก	4.28	0.45	มาก
4. มีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บ ข้อมูลของนักเรียนที่ถูกต้องและ ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งาน และสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา	3.45	0.50	ปานกลาง	4.35	0.48	มาก
5. สถานศึกษามีโครงการเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยของนักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.57	0.50	มากที่สุด
6. สถานศึกษามีการใช้แบบประเมิน พฤติกรรมเด็ก (SDQ) กับนักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.57	0.50	มากที่สุด
7. สถานศึกษามีการใช้แบบประเมิน ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับ นักเรียน	3.44	0.50	ปานกลาง	4.49	0.50	มาก
8. มีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียน รายบุคคลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันอยู่ เสมอทุกภาคเรียน	3.50	0.50	ปานกลาง	4.50	0.50	มาก
9. ครูที่ปรึกษามีการศึกษาเด็กเป็นราย กรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบ นักเรียนมีปัญหา	3.61	0.49	มาก	4.39	0.49	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
10. ครูที่ปรึกษามีการวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคลของนักเรียนครบทุกคน	3.56	0.50	มาก	4.39	0.49	มาก
รวม	3.48	0.23	ปานกลาง	4.41	0.24	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี(Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา ($\bar{X} = 3.61$) สถานศึกษามีการวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนครบทุกคน ($\bar{X} = 3.56$) มีการวางแผน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและครูที่ปรึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปกครองของตนครบทุกคน ($\bar{X} = 3.51$) สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีโครงการเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยของนักเรียนและมีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.57$) มีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.50$) และมีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.49$)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
ด้านการคัดกรองนักเรียน

ด้านการคัดกรองนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1. สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อ กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรอง และจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสม เชื่อถือได้	3.61	0.49	มาก	4.39	0.49	มาก
2. สถานศึกษามีการกำหนด หลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนยึด หลักตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	3.55	0.49	มาก	4.44	0.50	มาก
3. สถานศึกษามีการจัดทำแผน ปฏิทิน งานการคัดกรองนักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.55	0.50	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนด แนวทางและผู้รับผิดชอบ ในการให้ ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่าง เหมาะสม	3.56	0.50	มาก	4.31	0.56	มาก
5. สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือในการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรอง นักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่าง ถูกต้อง	3.45	0.50	ปานกลาง	4.55	0.50	มากที่สุด
6. นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการคัดกรอง	3.45	0.50	ปานกลาง	4.55	0.30	มากที่สุด
7. ครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และ กลุ่มมีปัญหา	3.45	0.50	ปานกลาง	4.51	0.50	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการคัดกรองนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
8. มีการประเมินผลและรายงานผล การคัดกรองนักเรียนในแต่ละภาค เรียน	3.56	0.50	มาก	4.41	0.50	มาก
9. มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อส่งต่อสำหรับเด็กที่มีปัญหา	3.56	0.50	มาก	4.41	0.50	มาก
10. มีการประสานความร่วมมือกับ ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ในกระบวนการ จัดทำเครื่องมือคัดกรองและให้ความรู้ ในการดูแลช่วยเหลือเด็ก	3.45	0.50	ปานกลาง	4.53	0.51	มากที่สุด
โดยรวม	3.51	0.30	มาก	4.46	0.29	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้ ($\bar{X} = 3.61$) มีการกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบ ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม มีการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนในแต่ละภาคเรียนและมีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อสำหรับเด็กที่มีปัญหา ($\bar{X} = 3.56$) สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการจัดทำแผน ปฏิทิน งานการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.55$) มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.55$) และนักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง ($\bar{X} = 4.55$)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1. สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	3.45	0.50	ปานกลาง	4.49	0.50	มาก
2 มีการสำรวจความต้องการของ นักเรียนก่อนจัดตั้งชมรม/กลุ่ม หรือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความ สนใจของนักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.49	0.50	มาก
3. ครูที่ปรึกษามีการนำข้อมูล สารสนเทศนักเรียนที่มีศักยภาพหรือ ความสามารถพิเศษไปใช้ในกิจกรรม โฮมรูม	3.45	0.50	ปานกลาง	4.49	0.50	มาก
4. มีการจัดส่งนักเรียนไปฝึก ประสบการณ์พื้นฐานด้านอาชีพใน หน่วยงานต่างๆ ตามความเหมาะสม และความสนใจของนักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.29	0.69	มาก
5. มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.54	0.50	มากที่สุด
6. สถานศึกษามีการจัดประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.48	0.51	มาก
7. มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขัน กีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ	3.45	0.50	ปานกลาง	4.47	0.52	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
8. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม เสริมสร้างความสามารถพิเศษของ นักเรียนที่เหมาะสมเต็มตามศักยภาพ	3.45	0.50	ปานกลาง	4.53	0.52	มากที่สุด
9. มีการนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ ผลงาน และยกย่องเชิดชูนักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.53	0.52	มากที่สุด
10. มีการประเมินผลและสรุปผลการ ดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียน ทุกครั้ง	3.45	0.50	ปานกลาง	4.53	0.52	มากที่สุด
โดยรวม	3.45	0.50	ปานกลาง	4.46	0.45	มาก

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 10 ข้อ สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน ($\bar{X} = 4.54$) สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียนที่เหมาะสมเต็มตามศักยภาพมีการนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ผลงาน และยกย่องเชิดชูนักเรียนและมีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียนทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.53$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1. มีการจัดทำโครงการ กิจกรรม เพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาตาม สารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.53	0.52	มากที่สุด
2. ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษา เบื้องต้นแก่นักเรียน	3.45	0.50	ปานกลาง	4.53	0.52	มากที่สุด
3. มีการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา เกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ	3.56	0.50	มาก	4.39	0.49	มาก
4. มีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือ มุมสำหรับการบริการให้คำ ปรึกษาอย่างเหมาะสม	3.56	0.50	มาก	4.35	0.48	มาก
5. มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไข ้ปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี	3.45	0.50	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด
6. มีการประสานความร่วมมือ ระหว่าง สถานศึกษาและผู้ปกครองในการ ช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนทุก ภาคเรียน	3.45	0.94	ปานกลาง	4.64	0.48	มากที่สุด
7. มีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรม ให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้าน จริยธรรมที่ดีงามแก่นักเรียน	3.45	0.94	ปานกลาง	4.27	0.53	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
8 มีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริม สำหรับช่วยและเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียนเกี่ยวกับการเรียนทาง วิชาการและกิจกรรมต่างๆ	3.56	0.97	มาก	4.31	0.54	มาก
9. มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก เกี่ยวกับทักษะชีวิต	3.45	0.97	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด
10. มีการประเมินและติดตามผล การป้องกันและแก้ไข	3.45	0.81	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด
โดยรวม	3.50	0.32	ปานกลาง	4.51	0.35	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการป้องกันและแก้ไขปัญหเกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ มีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมสำหรับช่วยและเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียนเกี่ยวกับการเรียนทางวิชาการและกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X}=3.56$) สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับทักษะชีวิต และมีการประเมินและติดตามผลการป้องกันและแก้ไข ($\bar{X}=4.69$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
ด้านการส่งต่อ

ด้านการส่งต่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1. มีการประชุมร่วมกันของ คณะกรรมการระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกำหนด หลักเกณฑ์ในการส่งต่อให้เป็น มาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียน	2.71	0.61	ปานกลาง	4.60	0.49	มากที่สุด
2. ครูที่ปรึกษามีการชี้แจงให้นักเรียน เข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ นักเรียนไปยังผู้ให้การช่วยเหลือทุก ครั้ง	2.71	0.61	ปานกลาง	4.60	0.49	มากที่สุด
3. ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของ นักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครู อนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป	3.04	0.56	ปานกลาง	4.37	0.48	มาก
4. คณะครูร่วมกันวิเคราะห์และ พิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อ การส่งต่อภายนอก	2.95	0.71	ปานกลาง	4.22	0.41	มาก
5. สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป	2.95	0.71	ปานกลาง	4.31	0.46	มาก
6. มีการประสานกับผู้ปกครอง นักเรียนก่อนการส่งต่อภายนอก	2.95	0.67	ปานกลาง	4.32	0.47	มาก
7. มีการจัดระบบ ขั้นตอนการส่งต่อ ทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อ ภายนอกอย่างชัดเจน	2.95	0.67	ปานกลาง	4.62	0.49	มากที่สุด

ตาราง 7 ต่อ

ด้านการส่งต่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
8. มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนภายหลังการส่งต่อ	2.79	0.68	ปานกลาง	4.67	0.47	มากที่สุด
9. สถานศึกษามีการทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ	2.75	0.71	ปานกลาง	4.56	0.50	มากที่สุด
10 สถานศึกษามีการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานส่งต่อ นักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนสม่ำเสมอทุกครั้ง	2.79	0.55	ปานกลาง	4.59	0.49	มากที่สุด
โดยรวม	2.86	0.40	ปานกลาง	4.49	0.27	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 10 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครูอนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป ($\bar{X} = 3.04$) คณะครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอกสถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป มีการประสานกับผู้ปกครองนักเรียนก่อนการส่งต่อภายนอก และมีการจัดระบบ ขั้นตอนการส่งต่อทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.95$) สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนภายหลังการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.67$) มีการจัดระบบ ขั้นตอนการส่งต่อทั้งการส่งต่อ

ภายในและการส่งต่อภายนอกอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.62$) มีการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการส่งต่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียนและครูที่ปรึกษามีการชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้ให้การช่วยเหลือทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.60$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปรากฏผลดัง แสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.48	4.41	0.27	3
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.51	4.46	0.27	3
3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	3.45	4.46	0.29	2
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.50	4.51	0.29	2
5. ด้านการส่งต่อ	2.86	4.49	0.57	1

จากตาราง 8 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการส่งต่อ (PNI_{modified} = 0.57) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (PNI_{modified} = 0.29) ลำดับที่ 3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียน (PNI_{modified} = 0.27)

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

จากผลการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหารและ ผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและครูผู้เกี่ยวข้อง จาก 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนสหัสขันธ์ศึกษา และโรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม จำนวน 9 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วสรุปแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดังนี้

1. โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ปัจจุบันมีนักเรียน 4,067 คน ข้าราชการครู 187 คน โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานปีการศึกษา 2554 ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ปีการศึกษา 2559 ได้รับรางวัลเสมา ปปส. ตามโครงการสถานศึกษาสีขาว ของกระทรวงศึกษาธิการ 3 ชั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

“...ทางเรามีการวางแผน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลก่อนอื่นครูที่ปรึกษาต้องเข้าใจ ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วมาจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปลอดภัยของตนครบทุกคนมีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...มีโครงการเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยของนักเรียน มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) กับนักเรียนและใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...มีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอทุกภาคเรียนและศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา...”

(ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้
ดังนี้

ทางโรงเรียนมีการวางแผน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษา
ต้องเข้าใจขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของ
นักเรียนในความปกครองของตนครบทุกคน มีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่
ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา มีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียน
รายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอทุกภาคเรียนและศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบ
นักเรียนมีปัญหา

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

“...ทางเรามีการจัดประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียน
อย่างเหมาะสมเชื่อถือได้ จัดทำแผน ปฏิทิน งานการคัดกรองนักเรียนและกำหนดแนวทางในการให้
ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่าง
ถูกต้องรับรองว่านักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัด
กรอง...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา...”

(ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้ดังนี้
โรงเรียนมีการจัดประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและ
จัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้ จัดทำแผน ปฏิทิน งานการคัดกรองนักเรียนและกำหนด
แนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม
จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้อง นักเรียนทุก
คนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

“...กิจกรรมส่งเสริมที่โรงเรียนดำเนินการมีหลากหลายกิจกรรม เช่น โฮมรูม การเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน โดยโรงเรียนได้จัดเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่องและที่สำคัญทางเราได้จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามความต้องการของนักเรียน เช่น กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมสอนซ่อมเสริม กีฬาสี กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียนที่เหมาะสมเต็มตามศักยภาพ นำเสนอ ประชาสัมพันธ์ผลงาน และยกย่องเชิดชูนักเรียน..”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุป ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์
ได้ดังนี้

มีกิจกรรมส่งเสริมที่โรงเรียนดำเนินการมีหลากหลายกิจกรรม เช่น โฮมรูม การเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน โดยโรงเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามความต้องการของนักเรียน เช่น กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมสอนซ่อมเสริม กีฬาสี กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ผลงาน และยกย่องเชิดชูนักเรียน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

“...มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียนมีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาตามสารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียนมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไข้ปัญหานักเรียนเป็นรายกรณีมีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนมีการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาเกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ มีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านจริยธรรมที่ฝังแน่นนักเรียน...”

(ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุป ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้
ดังนี้

โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองใน การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียนมีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหาตามสารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียนมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ปัญหานักเรียนเป็น รายกรณีมีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม ครูที่ ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนมีการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ มีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อ เพิ่มพูนความรู้ด้านจริยธรรมที่ดั่งามแก่นักเรียน

5. ด้านการส่งต่อ

“...โรงเรียนได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งต่อนักเรียนในกรณี ที่โรงเรียนไม่สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ และมีนโยบายให้ครูที่ปรึกษาทุกคนได้ดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเบื้องต้นอย่างเต็มความสามารถก่อนเป็นอันดับแรก...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...เมื่อพบนักเรียนมีปัญหาในชั้นเรียนครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้จะมีการ ส่งต่อภายในก่อน เช่น ครูห้องพยาบาล ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ให้การช่วยเหลือตามลักษณะ ของปัญหา แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนโรงเรียนจะดำเนินการส่งต่อ ภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการประสานติดต่อกับผู้ปกครองและมีการประสานงานการ ดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการส่งต่อ ของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้ดังนี้

เมื่อพบนักเรียนมีปัญหาในชั้นเรียนครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้จะมี การส่งต่อภายในก่อน เช่น ครูห้องพยาบาล ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ให้การช่วยเหลือตาม ลักษณะของปัญหา แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนโรงเรียนจะดำเนินการ ส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการประสานติดต่อกับผู้ปกครองและมีการประสานงานการ ดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. โรงเรียนที่ ข โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ปัจจุบันมีนักเรียน 1,097 คน ข้าราชการครู 73 คน โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบการบริหารจัดการด้านการเงิน บัญชีและพัสดุประจำปีงบประมาณ 2557 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ได้รับรางวัลสุดยอดการลดใช้พลังงานระดับจังหวัดของกระทรวงพลังงานปี 2559 ได้รับโล่รางวัล โรงเรียนขนาดกลาง จากการดำเนินโครงการ "สพฐ. ใสสะอาด ปราศจากคอร์รัปชัน" ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียน สรุปจากบทสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

“...โรงเรียนได้มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการสังเกต สอบถามประวัติ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ดีเพราะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง โดยที่ผ่านมารโรงเรียนได้มีนโยบายให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ ครูที่ปรึกษาต้องสรุปและรายงานผลการเยี่ยมบ้านต่อผู้อำนวยการทั้งนี้โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนจึงได้มีการใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายให้ครอบคลุมข้อมูลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม สุขภาพครอบครัว เศรษฐกิจ โดยการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ได้ดังนี้
โรงเรียนได้มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการสังเกต สอบถามประวัติ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ดีเพราะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง โดยที่ผ่านมารโรงเรียนได้มีนโยบายให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ ครูที่ปรึกษาต้องสรุปและรายงานผลการเยี่ยมบ้านต่อผู้อำนวยการ และใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายให้ครอบคลุมข้อมูลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม สุขภาพครอบครัว เศรษฐกิจ โดยการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

“...จัดประชุมครูวางแผนเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้ กำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้องรับรองว่านักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มเพื่อให้ง่ายต่อการดูแลช่วยเหลือ และจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมตรงตามปัญหา...”

(ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนสหชั้นศึกษา ได้ดังนี้

โรงเรียนมีการจัดประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้ กำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้อง นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มเพื่อให้ง่ายต่อการดูแลช่วยเหลือและจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมตรงตามปัญหา

3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

“...มีการจัดส่งนักเรียนไปฝึกประสบการณ์พื้นฐานด้านอาชีพในหน่วยงานต่างๆ ตามความเหมาะสมและความสนใจของนักเรียน โดยทางโรงเรียนสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนและมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตามกลุ่มความสนใจหรือความสามารถ เช่น สอนซ่อมเสริม ชุมนุม การทัศนศึกษาการเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม..”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุป ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนของโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ได้ดังนี้ มีการจัดส่งนักเรียนไปฝึกประสบการณ์พื้นฐานด้านอาชีพในหน่วยงานต่างๆ ตามความเหมาะสมและความสนใจของนักเรียน โดยทางโรงเรียนสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนและมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการและจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตามกลุ่มความสนใจหรือความสามารถ เช่น สอนซ่อมเสริม ชุมนุม การทัศนศึกษาการเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

“...มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงานต่าง ๆ ในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด และหาวิธีช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาอันดับแรกครูที่ปรึกษาจะเรียกมาพบเพื่อถามหาสาเหตุของปัญหาและครูให้การปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนถึงวิธีแนวทางการแก้ปัญหา มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงานกับครูท่านอื่น ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุป ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ของโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ได้ดังนี้ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงานต่าง ๆ ในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด และหาวิธีช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเมื่อนักเรียนเกิดปัญหาอันดับแรกครูที่ปรึกษาจะเรียกมาพบเพื่อถามหาสาเหตุของปัญหาและครูให้การปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนถึงวิธีแนวทางการแก้ปัญหา มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงานกับครูท่านอื่น ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. ด้านการส่งต่อ

“...มีการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการส่งต่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียนสถานศึกษามีการส่งต่อให้นักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไปและประสานกับผู้ปกครองนักเรียนก่อนการส่งต่อภายนอก...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...จัดระบบ ขั้นตอนการส่งต่อทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกอย่างชัดเจนครูที่ปรึกษามีการชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้ให้การช่วยเหลือทุกครั้ง...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครูอนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป...”

(ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการส่งต่อ ของโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา ได้ดังนี้

มีการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการส่งต่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียนสถานศึกษามีการส่งต่อให้นักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไปและประสานกับผู้ปกครองนักเรียนก่อนการส่งต่อภายนอกครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครูอนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป

3. โรงเรียนที่ ค โรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม อำเภอกลมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ปัจจุบันมีนักเรียน 269 คน ข้าราชการครู 24 คน โรงเรียนได้รับรางวัล มาสซิงความดี เจริญทองระดับชาติ รางวัลสถานศึกษาสีขาว ระดับชาติ จากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้รับการรับรองมาตรฐานโครงการสุจริต โรงเรียนขนาดเล็กจากการดำเนินโครงการ "สพฐ.ใสสะอาดปราศจาก คอรัปชั่น" ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม และได้รับรางวัล ต้นแบบโรงเรียนในฝัน โรงเรียนดีระดับอำเภอผู้วิจัยสรุปแนวทางการพัฒนาจากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

“...โรงเรียนได้มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการสังเกต สอบถามประวัติ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ดีเพราะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ สามารถเรียกดู เพื่อตรวจประวัติได้ง่าย และเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นประจำทุกปี...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...การทำรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล บางครั้งนักเรียนไม่ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกับความจริง

(ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม

ได้ดังนี้

มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการสังเกต สอบถามประวัติ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ดี เพราะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง ครูได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ สามารถเรียกดู เพื่อตรวจประวัติได้ง่าย และเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นประจำทุกปีและการทำรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล บางครั้งนักเรียนไม่ได้ให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงครูต้องสอบถามกับเพื่อน ๆ เพิ่มเติมอีกทาง

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

“...เนื่องจากการคัดกรองนักเรียนต้องแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ดังนั้นเพื่อให้การคัดกรองนักเรียนตรงที่สุดเพื่อจะได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ โรงเรียนได้จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้แบบคัดกรอง SDQ และแบบคัดกรองอื่น ๆ เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้มีความเข้าใจ สามารถคัดกรองนักเรียนได้ถูกต้อง...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...ในการคัดกรองนักเรียนเมื่อจัดกลุ่มนักเรียนแล้วต้องรายงานหรือแจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบเพื่อจะช่วยเหลือดูแลช่วยเหลือนักเรียน...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา...”

(ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม ได้ดังนี้
โรงเรียนควรมีการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองร่วมกันให้เหมาะสมกับสภาพ
ของโรงเรียน มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้แบบคัดกรองต่าง ๆ และแบบคัดกรอง
นักเรียนควรมีหลากหลาย เช่น แบบประเมิน SDQ แบบประเมิน EQ แบบประเมินการใช้ความรุนแรง
เป็นต้น และควรคัดกรองนักเรียนให้ครอบคลุมทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกาย และสังคม

3.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

“...โรงเรียนสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียน จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...นอกจากกิจกรรมที่จัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน กีฬาสี เป็นต้นแล้วโรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตามกลุ่มความสนใจหรือความสามารถ เช่น สอนซ่อมเสริม ชุมนุม การทัศนศึกษาการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม..”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุป ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนของโรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม ได้ดังนี้

โรงเรียนสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียน จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการและจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตามกลุ่มความสนใจหรือความสามารถ เช่น สอนซ่อมเสริม ชุมนุม การทัศนศึกษาการเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

“...มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียนมีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาตาม สารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียนมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไข้ปัญหานักเรียนเป็นรายกรณีมีการจัด สถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน มีการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาเกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ มีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับ นักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านจริยธรรมที่ต้งามแก่นักเรียน...”

(ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุป ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ของโรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม ได้
ดังนี้

โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการ ช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียนมีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ ปัญหาตามสารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียนมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไข้ปัญหานักเรียนเป็นราย กรณีมีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม ครูที่ปรึกษาให้ มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนมีการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา เกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ มีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้าน จริยธรรมที่ต้งามแก่นักเรียน

3.5 ด้านการส่งต่อ

“...โรงเรียนได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งต่อนักเรียนในกรณี ที่โรงเรียนไม่สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ และมีนโยบายให้ครูที่ปรึกษาทุกคนได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้นอย่างเต็มความสามารถก่อนเป็นอันดับแรก...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

“...เมื่อพบนักเรียนมีปัญหาในชั้นเรียนครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้จะมีการส่งต่อ
ภายในก่อน เช่น ครูห้องพยาบาล ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ให้การช่วยเหลือตามลักษณะของ
ปัญหา แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนโรงเรียนจะดำเนินการส่งต่อ
ภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการประสานติดต่อกับผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญ...”

(หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กุมภาพันธ์ 2561 : สัมภาษณ์)

สรุปด้านการส่งต่อ ของโรงเรียนดอนไทรงามพิทยาคม ได้ดังนี้

เมื่อพบนักเรียนมีปัญหาในชั้นเรียนครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้จะมีการ
การส่งต่อภายในก่อน เช่น ครูห้องพยาบาล ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ให้การช่วยเหลือตาม
ลักษณะของปัญหา แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนโรงเรียนจะดำเนินการ
ส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการประสานติดต่อกับผู้ปกครองทำความเข้าใจและชี้แจง
นักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ

ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียน จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่
เป็นเลิศ (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน ผู้วิจัยได้สรุปแนวทาง ดังตาราง 9



ตาราง 9 สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน

ระบบช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการพัฒนา
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการประชุมเพื่อวางแผนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. ครูที่ปรึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปกครองของตนครบทุกคน 3. สถานศึกษามีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา 4. สถานศึกษามีโครงการเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยของนักเรียน 5. ครูที่ปรึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) กับนักเรียน 6. ครูที่ปรึกษามีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน 7. ครูที่ปรึกษามีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา 8. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนครบทุกคน
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	1. สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้ 2. สถานศึกษามีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนยึดหลักตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. สถานศึกษามีการจัดทำแผน ปฏิทิน งานการคัดกรองนักเรียน 4. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบ ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม 5. หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง 6. นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง

ตาราง 9 (ต่อ)

ระบบช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการพัฒนา
	<p>7. สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา</p> <p>8. ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนในแต่ละภาคเรียน</p> <p>9. ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อสำหรับเด็กที่มีปัญหา</p> <p>10.สถานศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ในกระบวนการจัดทำเครื่องมือคัดกรองและให้ความรู้ในการดูแลช่วยเหลือเด็ก</p>
<p>3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน</p>	<p>1. สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา</p> <p>2 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนก่อนจัดตั้งชมรม/กลุ่ม หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน</p> <p>3. ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการนำข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่มีศักยภาพหรือความสามารถพิเศษไปใช้ในกิจกรรมโฮมรูม</p> <p>4. สถานศึกษามีการจัดส่งนักเรียนไปฝึกประสบการณ์พื้นฐานด้านอาชีพในหน่วยงานต่างๆ ตามความเหมาะสมและความสนใจของนักเรียน</p> <p>5. ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน</p> <p>6. สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียน</p> <p>7. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

การดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	แนวทางการพัฒนา
4. ด้านการป้องกัน และแก้ไข้ปัญหา	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษามีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาตามสารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียน 2. ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน 3. หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาเกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ 4. สถานศึกษามีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม 5. หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไข้ปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี 6. มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียน 7. สถานศึกษามีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านจริยธรรมที่ติงามแก่นักเรียน
5. ด้านการส่งต่อ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครูอนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป 2. คณะครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอก 3. สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป 4. สถานศึกษามีการติดต่อประสานงานการดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 5. สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ทั้งนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อและไม่ได้ส่งต่อทุกครั้ง 6. สถานศึกษามีการทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ 7. สถานศึกษามีการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนสม่ำเสมอทุกครั้ง

จากตาราง 9 พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน มีแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในรายละเอียดการปฏิบัติเล็กน้อย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเพื่อร่างแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ดังนำเสนอในตอนี่ 2

ตอนที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

1. ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการประชุมเพื่อวางแผน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 ครูที่ปรึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปกครองของตนครบทุกคน
- 1.3 สถานศึกษามีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา
- 1.4 สถานศึกษามีโครงการเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยของนักเรียน
- 1.5 ครูที่ปรึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) กับนักเรียน
- 1.6 ครูที่ปรึกษามีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน
- 1.7 ครูที่ปรึกษามีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา
- 1.8 สถานศึกษามีการวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนครบทุกคน

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 2.1 สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้
- 2.2 สถานศึกษามีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนยึดหลักตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.3 สถานศึกษามีการจัดทำแผน ปฏิทิน งานการคัดกรองนักเรียน
- 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบ ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม

2.5 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

2.6 นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง

2.7 สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

2.8 ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนในแต่ละภาคเรียน

2.9 ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อสำหรับเด็กที่มีปัญหา

2.10 สถานศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ในกระบวนการจัดทำเครื่องมือคัดกรองและให้ความรู้ในการดูแลช่วยเหลือเด็ก

3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

3.2 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนก่อนจัดตั้งชมรม/กลุ่ม หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน

3.3 ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการนำข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่มีศักยภาพหรือความสามารถพิเศษไปใช้ในกิจกรรมโฮมรูม

3.4 สถานศึกษามีการจัดส่งนักเรียนไปฝึกประสบการณ์พื้นฐานด้านอาชีพในหน่วยงานต่างๆ ตามความเหมาะสมและความสนใจของนักเรียน

3.5 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน

3.6 สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียน

3.7 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.1 สถานศึกษามีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาตามสารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียน

4.2 ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน

4.3 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ

4.4 สถานศึกษามีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม

4.5 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขปัญหา นักเรียนเป็นรายกรณี

4.6 มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียน

4.7 สถานศึกษามีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านจริยธรรมที่ดีงามแก่นักเรียน

5. ด้านการส่งต่อ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครูอนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป

5.2 คณะครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอก

5.3 สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป

5.4 สถานศึกษามีการติดต่อประสานงานการดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

5.5 สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อและไม่ได้ส่งต่อทุกครั้ง

5.6 สถานศึกษามีการทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ

7. สถานศึกษามีการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนสม่ำเสมอทุกครั้ง

ตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยันแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

โดยการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน นำเสนอ ดังตาราง 10

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการพัฒนาระบบ
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีการประชุมเพื่อวางแผน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.57	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
2. ครูที่ปรึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปกครองของตนครบทุกคน	4.57	0.53	มากที่สุด	3.71	0.49	มาก
3. สถานศึกษามีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา	4.43	0.53	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด
4. สถานศึกษามีโครงการเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยของนักเรียน						
5. ครูที่ปรึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) กับนักเรียน	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
6. ครูที่ปรึกษามีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
7. ครูที่ปรึกษามีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา	4.57	0.53	มากที่สุด	4.29	0.49	มาก
8. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนครบทุกคน	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการคัดกรองนักเรียน						
1. สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนยึดหลักตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีการจัดทำแผน ปฏิทิน งาน การคัดกรองนักเรียน	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบ ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
5. หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	4.42	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
6. นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง	4.42	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
7. สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	4.42	0.53	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด
8. ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนในแต่ละภาคเรียน	4.57	0.79	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
9. ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อสำหรับเด็กที่มีปัญหา	4.57	0.79	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
10.สถานศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ในกระบวนการจัดทำเครื่องมือคัดกรองและให้ความรู้ในการดูแลช่วยเหลือเด็ก	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน						
1. สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	4.43	0.53	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด
2 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนก่อนจัดตั้งชมรม/กลุ่ม หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน	4.29	0.49	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
3. ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษามีการนำข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่มีศักยภาพหรือความสามารถพิเศษไปใช้ในกิจกรรมโฮมรูม	4.43	0.53	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด
4. สถานศึกษามีการจัดส่งนักเรียนไปฝึกประสบการณ์พื้นฐานด้านอาชีพในหน่วยงานต่างๆ ตามความเหมาะสมและความสนใจของนักเรียน	4.43	0.53	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มากที่สุด

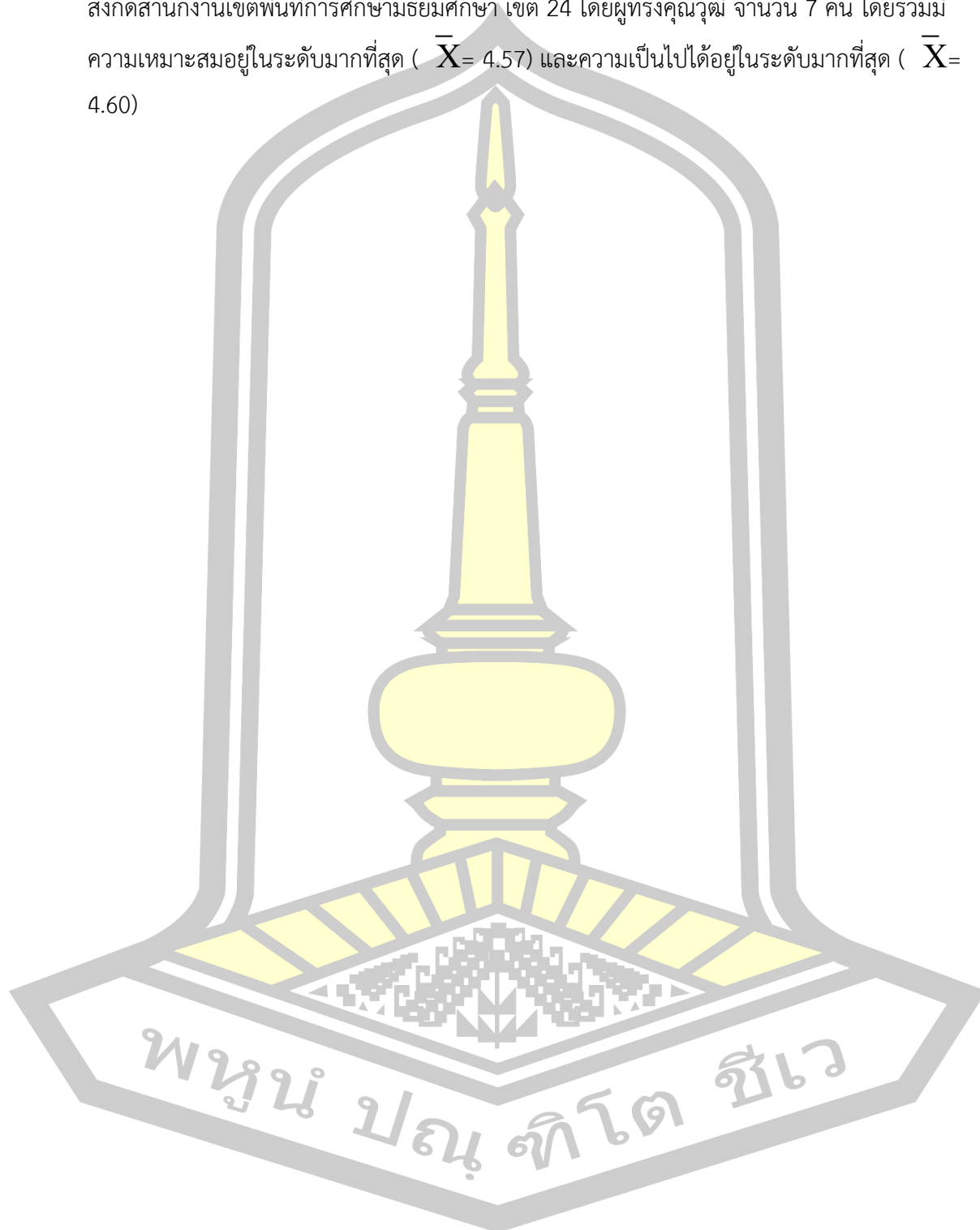
ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครอง ชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาค เรียน	4.86	0.38	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
7. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขัน กีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา						
1. สถานศึกษามีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม สารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
2. ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษา เบื้องต้นแก่นักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
3. หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีการป้องกันและแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับวินัยและความประพฤติ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
4. สถานศึกษามีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำ ปรึกษาอย่างเหมาะสม	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
5. หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไข ปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
6. มีการประสานความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียน	4.29	0.49	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
7. สถานศึกษามีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านจริยธรรมที่ติงามแก่นักเรียน	4.29	0.49	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด
ด้านส่งต่อ						
1. ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครูอนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
2. คณะครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอก	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
4. สถานศึกษามีการติดต่อประสานงานการดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
5. สถานศึกษามีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อและไม่ได้ส่งต่อทุกครั้ง	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
6. สถานศึกษามีการทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
7. สถานศึกษามีการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนสม่ำเสมอทุกครั้ง	4.57	0.53	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
โดยรวม	4.57	0.44	มากที่สุด	4.60	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยรวมมี
ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.57$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=$
4.60)



บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 สรุปผลการวิจัยตามหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

สรุปผล

การสรุปผลแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยได้เสนอผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) และสภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$)
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการประชุมเพื่อวางแผนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลครูที่ปรึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปกครองของตนครบทุกคน มีเครื่องมือและ

ระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา มีโครงการเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยของนักเรียน มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) กับนักเรียนและใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน มีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา มีการวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนครบทุกคน

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้ มีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนยึดหลักตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน งานการคัดกรองนักเรียน มีการกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบ ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง มีการคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา มีการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนในแต่ละภาคเรียน มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อสำหรับเด็กที่มีปัญหาและมีการประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ในกระบวนการจัดทำเครื่องมือคัดกรองและให้ความรู้ในการดูแลช่วยเหลือเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ สถานศึกษามีการ

2.3 ประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้ มีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนยึดหลักตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดทำแผน ปฏิทิน งานการคัดกรองนักเรียน กำหนดแนวทางและ ผู้รับผิดชอบ ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง สถานศึกษา คัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา มีการประเมินผลและรายงาน ผลการคัดกรองนักเรียนในแต่ละภาคเรียน มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อสำหรับเด็กที่มี ปัญหา และมีการประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ในกระบวนการจัดทำเครื่องมือคัดกรอง และให้ความรู้ในการดูแลช่วยเหลือเด็ก

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดตามสารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียน ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน มีการป้องกันและแก้ไขปัญหากับวินัยและความประพฤติ จัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี มีการ

ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียน

2.5 สถานศึกษามีการด้านการส่งต่อ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครูอนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป คณะครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอกสถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป ติดตามประสานงานการดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อและไม่ได้ส่งต่อทุกครั้ง มีการทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ และการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนสม่ำเสมอทุกครั้ง

3. ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) สามารถนำไปใช้ได้

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 นำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในบางโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ได้ นอกจากนี้ยังมีสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นปัจจัยสำคัญส่งผลทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะการดำเนินงานตามระบบช่วยเหลือนักเรียนนั้นมีกระบวนการ ขั้นตอน ที่ต้องจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในแต่ละขั้นตอน ทำให้เพิ่มภาระให้ครูนอกเหนือจากหน้าที่หลักคือการสอนแล้วนั้น ทำให้มีเวลาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้น้อยลงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคะเน พิสัยพันธ์ (2555 : 122-130) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ยังขาดการประสานงานที่ต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยมากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มักจะเกิดจากการดำเนินการโดยครูเท่านั้น นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น งบประมาณในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ ความต้องการของผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ผู้มีส่วนร่วมมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมีความต้องการที่จะอาสาสมัครเป็นคณะกรรมการ มีความต้องการที่จะร่วมแก้ปัญหาที่นักเรียนในทุกเรื่องด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้ 1) การเยี่ยมบ้านนักเรียนและสำรวจข้อมูลนักเรียนร่วมกับชุมชน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชน 3) การแยกนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกับชุมชนด้านการเรียนด้านสภาพร่างกาย จิตใจและด้านสภาพครอบครัว 4) การจัดทำโครงการ กิจกรรมส่งเสริม และแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน 5) การดำเนินโครงการ กิจกรรมส่งเสริม การแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน 6) การสรุปประเมินผลโครงการร่วมกับชุมชน และ 7) การเยี่ยมบ้านนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง ด้านของประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

สภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อ ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในบางโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามขั้นตอนในแต่ละขั้นตอนที่วางไว้ได้ ทำให้ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นไม่สามารถพิจารณาให้สอดคล้องเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนและการส่งต่อนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาที่นักเรียน โดยครูที่ปรึกษาอาจมีบางกรณีที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อปัญหา ของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว สอดคล้องกับการวิจัยของ ญัฐวิภา คำปันศรี (2559 : 123-124) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อ ทั้งนี้เป็นเพราะ แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การสัมภาษณ์เชิงลึกของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ นำมายกร่างเป็นแนวทาง จากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยขออภิปรายผลจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาต้องเข้าใจขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปกครองของตนครบทุกคน มีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา มีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอทุกภาคเรียนและศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา ทั้งนี้การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ตรงกับความ เป็นจริง สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือหรือวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ การทดสอบการเยี่ยมบ้านนักเรียน ทะเบียนประวัติ (กรมสุขภาพจิต. 2544 ข : 5) โดยเฉพาะการเยี่ยมบ้านทำให้ครูได้ทราบข้อมูลนักเรียนในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น สภาพแวดล้อมบ้านมีความปลอดภัยหรือไม่สภาพที่อยู่อาศัย และได้ทราบข้อมูลโดยตรงจากผู้ปกครองนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ นาคประวัตติ (2553 : 55-64) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2พบว่าครูที่ปรึกษาควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และสอบถามเรื่องต่าง ๆ จากผู้ปกครอง ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการรู้จักนักเรียนมากขึ้นดังนั้นผู้บริหารต้องกำหนดแผนงานการเยี่ยมบ้านนักเรียนแบบบันทึกการเยี่ยมบ้านการรายงานผล การกำกับติดตาม และมีหนังสือถึงผู้ปกครองก่อนที่จะออกเยี่ยมบ้านนักเรียน

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการคัดกรองหลายรูปแบบ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกรมสุขภาพจิตได้กำหนดการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามแนวทางของกรมสุขภาพจิตเพื่อรายงานต่อไป (กรมสุขภาพจิต. 2544 ค : 66) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนก รัศมีรัตน์ (2552 : 72-81) โดยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีการจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ครูที่ปรึกษาสามารถทำงานได้เป็นระบบ มีความตระหนักในการดำเนินงานและควรมีรูปแบบในการคัดกรองนักเรียนที่หลากหลาย ซึ่งจะสามารถทำให้รับทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ นาคประวัตติ (2553 : 55-64) โดยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียน ควรปรับปรุงเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้ชัดเจน ง่าย และสะดวก ในการกรอกข้อมูล และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน แนวทางการพัฒนา ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมที่สถานศึกษาดำเนินการมีหลากหลายกิจกรรม เช่น โฮมรูม การเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน โดยโรงเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามความต้องการของนักเรียน เช่น กิจกรรมชุมนุมกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กีฬาสี กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ผลงาน และยกย่องเชิดชูนักเรียนทั้งนี้เพราะ กิจกรรมโฮมรูมนั้น ครูที่ปรึกษาควรร่วมจัดกิจกรรมกับเด็กนักเรียนสามารถจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ สถานที่จัดกิจกรรมใช้ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ได้ตามความเหมาะสม แนวทางในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ควรมีการกำหนดเนื้อหา กิจกรรมตามความต้องการของนักเรียน มีการสำรวจความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนในการเลือกกิจกรรม มีการวางแผนการจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดหลักการบูรณาการ มีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน มีความยืดหยุ่นและผสมผสานความต้องการของนักเรียน หลังจากที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้วควรบันทึกหลักฐานการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนก รัศมีรัตน์ (2552 : 72-81) โดยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูควรมีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม กิจกรรมที่เด็กมีความสนใจและถนัด เหมาะสมกับตนเอง ชั้นการสื่อนักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคคลภายนอกได้รับทราบ มีการประสานงานกับหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มธุรดา ดวงจันทร์ (2553 : 81-89) ที่ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवासสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ทั้งภายในและนอก สถานศึกษา

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแนวทางการพัฒนา ได้แก่ สถานศึกษา มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนทุกภาคเรียนมีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามาตามสารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียนมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายกรณีมีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิค ในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนมีการป้องกันและแก้ไขปัญหากับวินัยและความประพฤติ มีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านจริยธรรมที่ติงามแก่นักเรียน ทั้งนี้อาจเพราะ กิจกรรมต่างๆเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่องอยู่แล้วและในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหาและต้องการความช่วยเหลือกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีปัญหา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคนิคและวิธีการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง ฉะนั้นครูที่ปรึกษาจึงควรมีความรู้ ศึกษากระบวนการ เทคนิค การช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาย่างถูกวิธีบทบาทครูที่ปรึกษาในการช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ ควรใช้หลักการเรียนรู้ศึกษาการปรับพฤติกรรมและการให้คำปรึกษา เพราะแนวคิดการปรับพฤติกรรม มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาว่าเกิดจากการเรียนรู้ที่ผิด (กรม สุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษา.2546 : 17) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ นาคประวัตติ (2553 : 55-64) โดยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ควรมีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย ทั้งผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของนักเรียน

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การประชุมร่วมกันของ คณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการส่งต่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียนสถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือต่อไปและประสานกับผู้ปกครองนักเรียนก่อนการส่งต่อภายนอก ทั้งนี้อาจเพราะ กรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ตามลำดับการส่งต่อนักเรียน ในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูที่ปรึกษา เมื่อได้ดำเนินการตามกระบวนการช่วยเหลือทั้ง 4 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนการส่งเสริมนักเรียน และการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน แล้วยังไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้เพราะบางครั้งปัญหาของนักเรียนรุนแรงยากต่อการแก้ไข หรือ การดำเนินการแก้ไขต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะให้การช่วยเหลือ ครูที่ปรึกษาควรส่งต่อนักเรียนให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญได้แก้ไขปัญหาก่อนที่ปัญหาจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นลักษณะของการส่งต่อนักเรียน ซึ่งดำเนินการได้ 2 แบบ คือ 1) การส่งต่อภายใน คือการส่งนักเรียนภายในโรงเรียนโดยครูที่ปรึกษาส่ง

ต่อนักเรียนให้กับครูที่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือนักเรียนได้ตามลักษณะของปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาลครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครอง การส่งต่อนักเรียนควรมีการดำเนินการจัดทำข้อมูลของนักเรียนที่ผ่านมา วิธีการแก้ไขปัญหาและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา มีการประสานกับครูที่จะช่วยเหลือให้นักเรียนให้ทราบล่วงหน้าก่อนครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนทราบและเข้าใจเหตุผลในการส่งต่อ ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีในการส่งต่อ นัดแนะวัน เวลาที่ส่งต่อกับครูที่ให้การช่วยเหลือและพร้อมที่จะรับนักเรียนกลับคืนเมื่อผ่านการช่วยเหลือให้ดีขึ้นแล้ว 2) การส่งต่อภายนอก การช่วยเหลือของครูที่รับนักเรียนส่งต่อภายในมาดูแลช่วยเหลือตามกระบวนการอย่างมีระบบ มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว การแก้ไขปัญหายังยากต่อการช่วยเหลืออีก จำเป็นต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อดำเนินการช่วยเหลือต่อไปบุคคลที่ควรเป็นผู้ส่งต่อนักเรียนได้แก่ ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองและเมื่อนักเรียนได้รับการช่วยเหลือให้กลับคืนสภาพปกติแล้ว โรงเรียนต้องรับนักเรียนให้กลับเข้าเรียนตามเดิม กรมสุขภาพจิต (2544 ก : 20-36) ซึ่งสอดคล้องมรรดา ดวงจันทร์ (2553 : 81-89) ที่ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवासสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवास สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียนโรงเรียนควรดำเนินการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง ให้เข้าใจเหตุผลของการส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่ามีแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะตามการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้

1.1 ด้านการส่งต่อ สถานศึกษาควรทำความเข้าใจ ชี้แจงกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อหน่วยงานภายนอกให้มากขึ้น มีการบันทึกและรายงานผลอย่างเป็นระบบ และควรเพิ่มการติดต่อประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาและควรเพิ่มการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนทุกภาคเรียน

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน สถานศึกษาควรเพิ่มจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ แสดงความสามารถตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนและควรให้มีกิจกรรมให้เลือกอย่างหลากหลาย

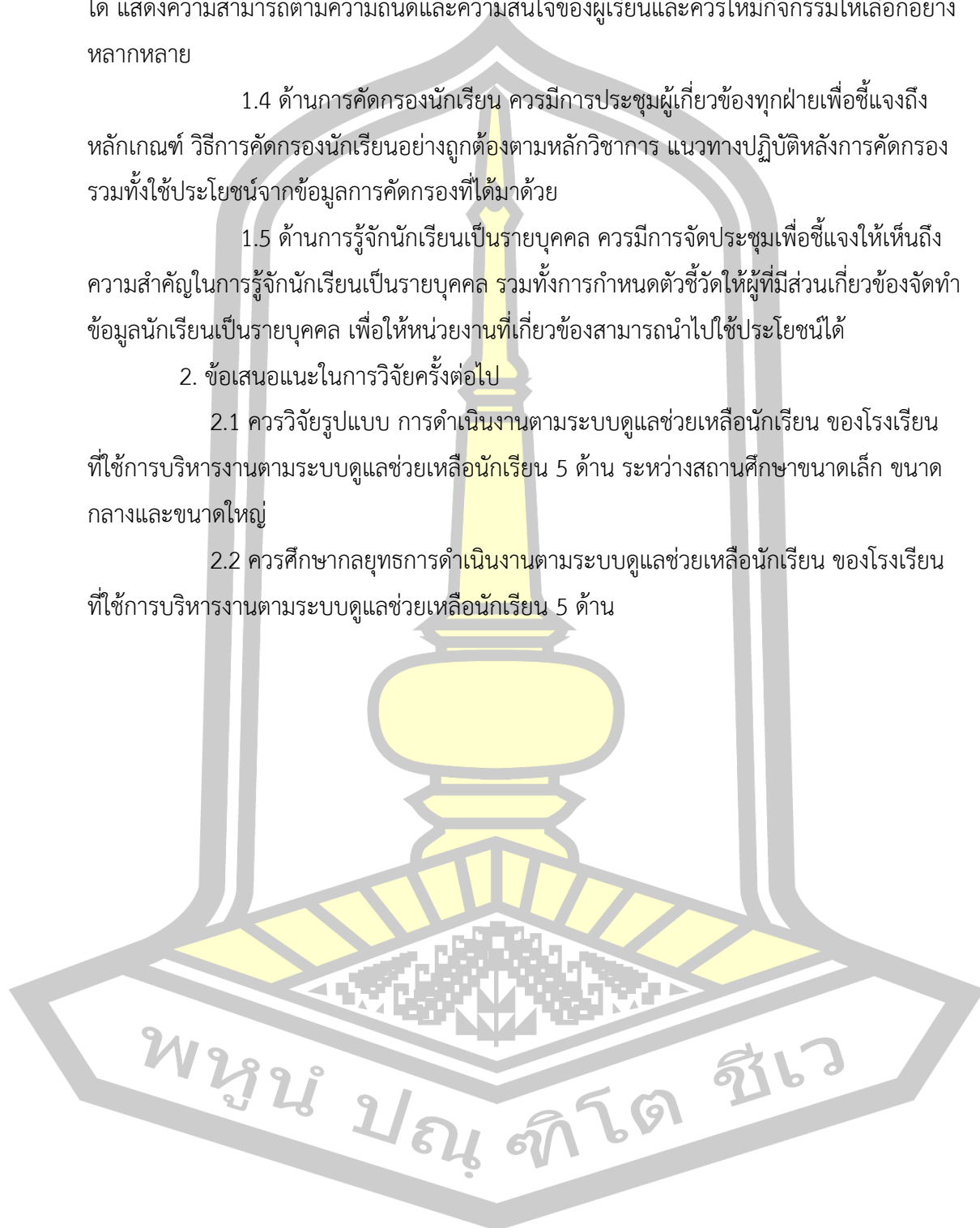
1.4 ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีการประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อชี้แจงถึงหลักเกณฑ์ วิธีการคัดกรองนักเรียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ แนวทางปฏิบัติหลังการคัดกรอง รวมทั้งใช้ประโยชน์จากข้อมูลการคัดกรองที่ได้มาด้วย

1.5 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งการกำหนดตัวชี้วัดให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยรูปแบบ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนที่ใช้การบริหารงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่

2.2 ควรศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนที่ใช้การบริหารงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน



Bibliography}

- Biddle, V. S. (2009). Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk for Suicide. *Dissertation Abstracts International*, 69(8), unpagued.
- Brady K. (2008). What teacher factors influence their attributions for children's difficulties in learning? *The British Journal of Educational Psychology*, 78(4), 527-544.
- Cha, L. P. (2009). Cultural Care : Students' and Teachers' Perspectives on Caring. *Dissertation Abstracts International*, 69(12), 4611-B.
- Watson-Davis, D. (2011). Teacher's Understanding, Perceptions, and Experiences of Students in Foster Care : A Forgotten Population. *Dissertation Abstracts International*, 71(3), 107-A.
- Williams, F. M. (2008). Student assistance Programs (SAP) : An Organizational and Theoretical for Healthy Youth. *Dissertation Abstracts International*, 68(8), 324-A.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1- ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). นโยบายและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2531). การบริหารกิจการนักเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรัญ ชูชื่น. (2547). การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งศรีทององไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชัยภูมิเขต 2. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุฑาทิพย์ พงษา. (2558). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุฑาภรณ์ นาคประวดี. (2553). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของ โรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 2. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาญวิทย์ โสภิตะชา. (2546). การดำเนินงานเพื่อพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกเกาะ(มิตรภาพที่ 159) อำเภอกุศขำบุรีน จังหวัดอุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐวิภา คำปิ่นศรี. (2559). สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ดาวรุ่ง มุกดาภิจ. (2554). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองแขง อำเภอท่าคัน

โท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ทรงวิทย์ ชูวงศ์. (2550). กระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาในการส่งเสริมพฤติกรรมด้าน

ความปลอดภัยแก่นักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งเจดีย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2544). การบริหารกิจการนักเรียน. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สงขลา.

นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่). พิษณุโลก: กระจกไทย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พรชนก รัตมีรัตน์. (2552). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากระบวนการดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือ นักเรียนของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นครราชสีมา เขต 4. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

ภัทริญา วรรณอ่อน. (2555). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบัว

งามวิทยา อำเภอเดชอุดม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

มธุรดา ดวงจันทร์. (2553). สภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ

โรงเรียน วัดไทยवासังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.

มหาวิทยาลัยมหิดล.

รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2538). คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

รุ่ง แก้วแดง. (2544). ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

รุ่งรัตน์ เชื้อไทย. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนวันครู

2502 อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2548). คู่มือครูที่ปรึกษา.

สมจิตร ภูษา. (2557). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่ การศึกษามัชฌมศึกษาเขต 20 : กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิบัติงานเป็นเลิศ.

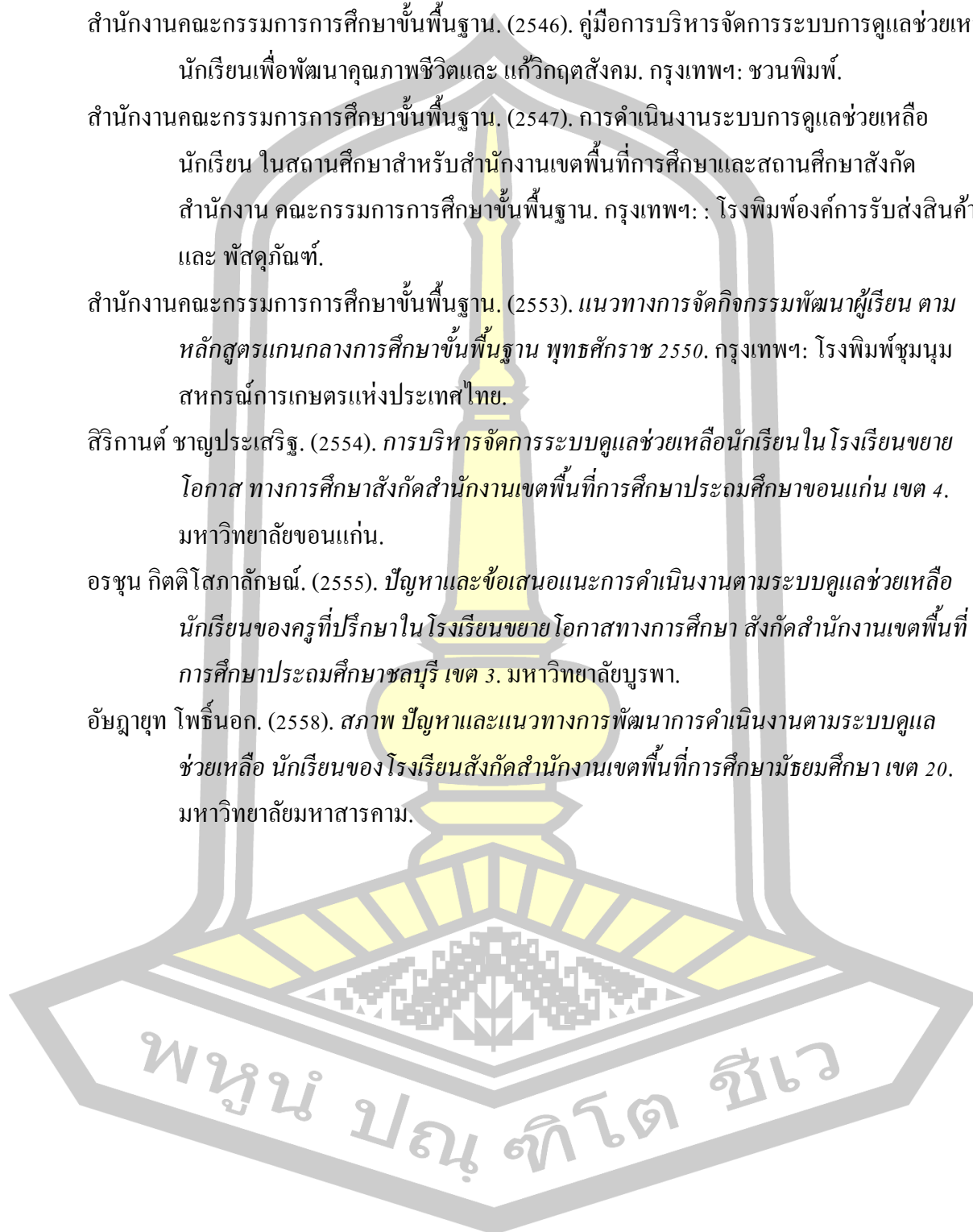
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

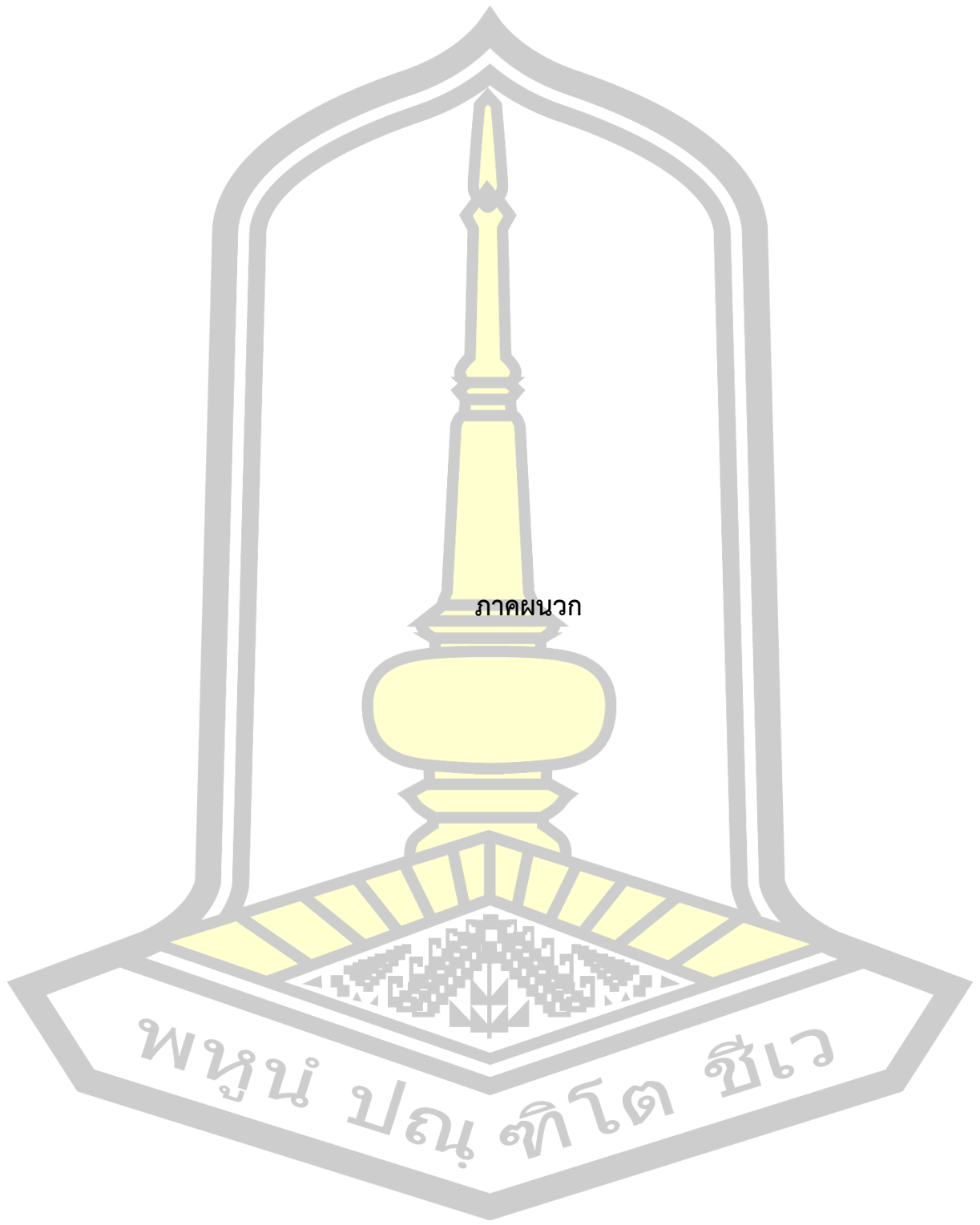
สันติ นิลหมื่นไวย. (2546). การพัฒนาการปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยโรงเรียนหนองบัวพิทยา

การ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). พัฒนาการของคุณภาพนักเรียน

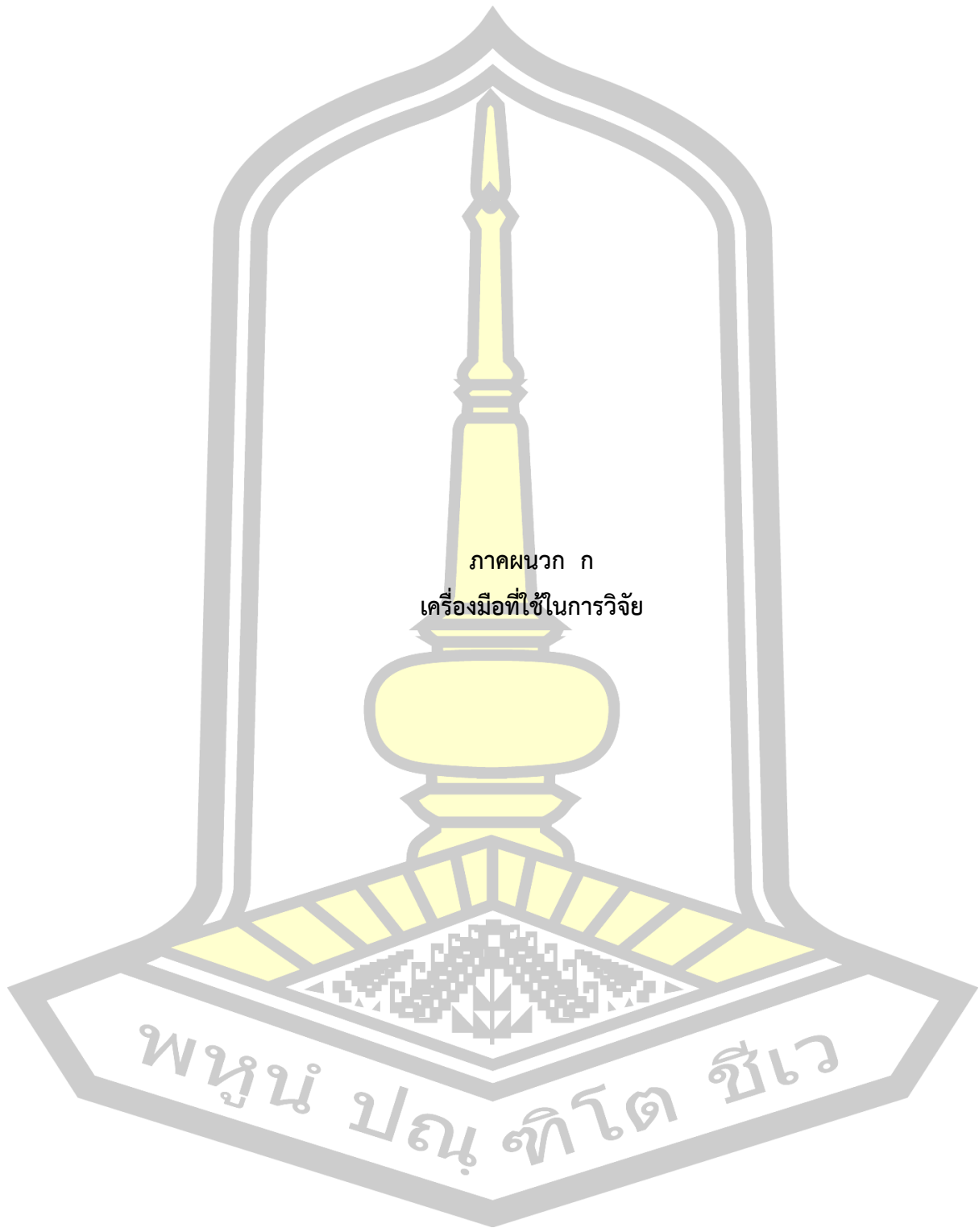
- ประถมศึกษาและแนวทางการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและ แก้วกฤตสังคม. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัด
สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และ พัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริกานต์ ชาญประเสริฐ. (2554). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรชุน กิตติโสภากัณฑ์. (2555). ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัญญาทุท โพธิ์นอก. (2558). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแล
ช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.





ภาคผนวก

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว



ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุ ประจัน ชิต ชัยเว

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

เรียน ท่านผู้เชี่ยวชาญที่เคารพอย่างสูง

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ

ภาค ก ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ภาค ข แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สำหรับการวิจัย

ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญโปรดพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาหรือ
ข้อความกับวัตถุประสงค์ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ และหากท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมขอ
ความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะหลังข้อความคำถามในและข้อ

ทั้งนี้ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าสำหรับการประเมินเครื่องมือ
ในครั้งนี้

ด้วยความเคารพอย่างสูง

นางสาววิราภรณ์ บุตรพรม

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พจนันท์ ปณฺธิ

ปณฺธิ

ปณฺธิ

ปณฺธิ

ภาค ก ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญกรอกข้อมูลของท่านสำหรับการอ้างอิงที่ถูกต้องต่อไป

1. ชื่อ-สกุล (นาย/นาง/นางสาว/ดร.)

2. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

- () อาจารย์
- () ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- () รองศาสตราจารย์
- () ศาสตราจารย์
- () ตำแหน่งอื่นๆ.....

3. ตำแหน่งทางการบริหาร

- () ครู
- () รองผู้อำนวยการโรงเรียน
- () ผู้อำนวยการโรงเรียน
- () ตำแหน่งอื่นๆ.....

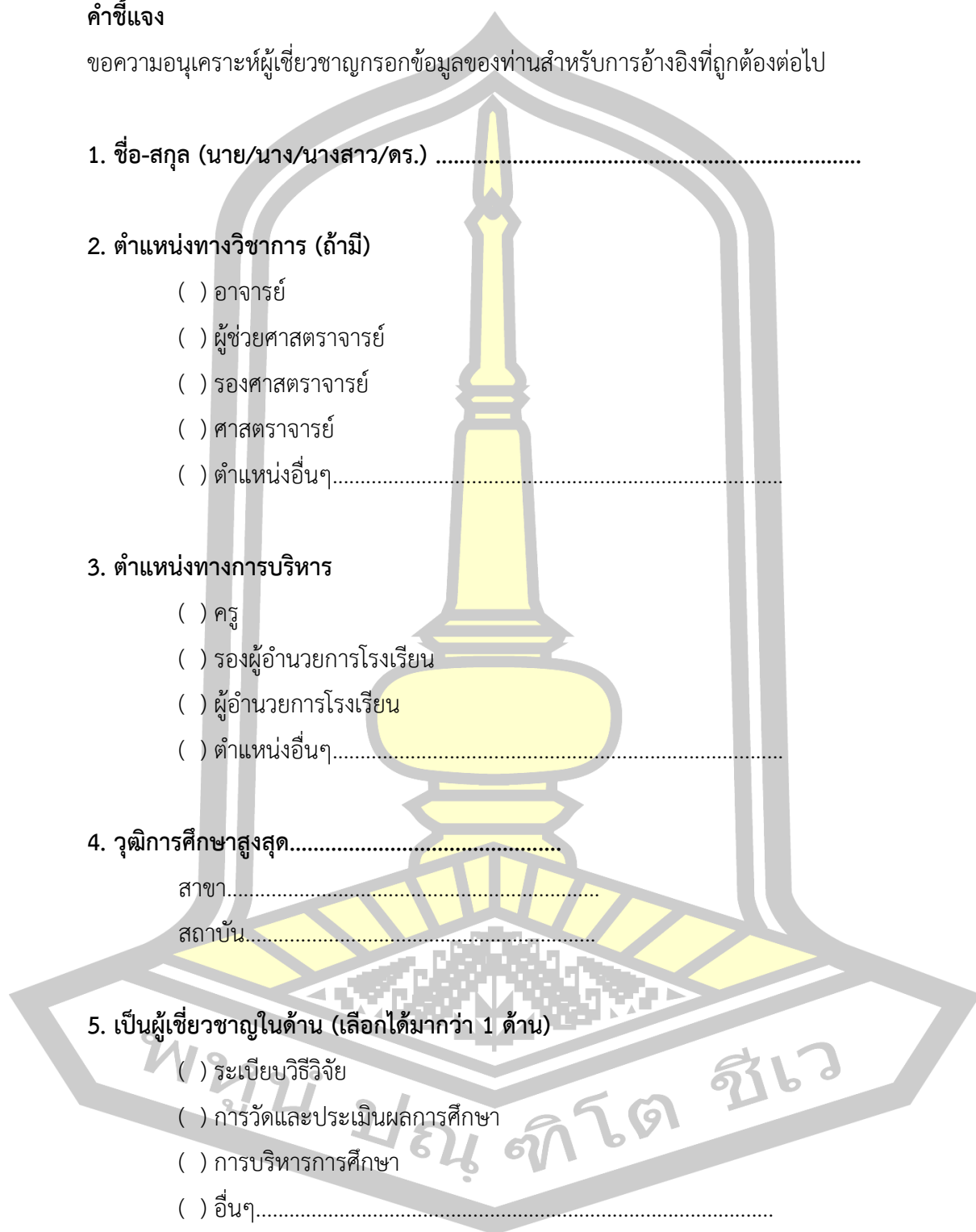
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

สาขา.....

สถาบัน.....

5. เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้าน (เลือกได้มากกว่า 1 ด้าน)

- () ระเบียบวิธีวิจัย
- () การวัดและประเมินผลการศึกษา
- () การบริหารการศึกษา
- () อื่นๆ.....



ภาค ข แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สำหรับการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
กับวัตถุประสงค์ ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความสอดคล้อง			ความเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
1.1	ครูที่ปรึกษาเข้าใจขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
1.2	สถานศึกษามีการวางแผน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
1.3	ครูที่ปรึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนในความปกครองครบทุกคน				
1.4	มีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ถูกต้องและทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา				
1.5	สถานศึกษามีโครงการเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยของนักเรียน				
1.6	สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) กับนักเรียน				
1.7	สถานศึกษามีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กับนักเรียน				
1.8	มีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันอยู่เสมอทุกภาคเรียน				

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความ สอดคล้อง			ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
1.9	ครูที่ปรึกษามีการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case study) ทุกครั้งที่พบนักเรียนมีปัญหา				
1.10	ครูที่ปรึกษามีการวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนครบทุกคน				
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน					
2.1	สถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างเหมาะสมเชื่อถือได้				
2.2	สถานศึกษามีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนยึดหลักตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
2.3	สถานศึกษามีการจัดทำแผน ปฏิทิน งานการคัดกรองนักเรียน				
2.4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างเหมาะสม				
2.5	สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง				
2.6	นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรอง				
2.7	ครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา				
2.8	มีการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนในแต่ละภาคเรียน				
2.9	มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งต่อสำหรับเด็กที่มีปัญหา				
2.10	มีการประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ในกระบวนการจัดทำเครื่องมือคัดกรองและให้ความรู้ในการดูแลช่วยเหลือเด็ก				

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความ สอดคล้อง			ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
3.ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน					
3.1	สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา				
3.2	มีการสำรวจความต้องการของนักเรียนก่อนจัดตั้งชมรม/กลุ่ม หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน				
3.3	ครูที่ปรึกษานำข้อมูลสารสนเทศศกนักเรียนที่มีศักยภาพหรือความสามารถพิเศษไปใช้ในกิจกรรมโฮมรูม				
3.4	มีการจัดส่งนักเรียนไปฝึกประสบการณ์พื้นฐานด้านอาชีพในหน่วยงานต่างๆ ตามความเหมาะสมและความสนใจของนักเรียน				
3.5	มีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน				
3.6	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกภาคเรียน				
3.7	มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ				
3.8	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียนที่เหมาะสมเต็มตามศักยภาพ				
3.9	มีการนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ผลงาน และยกย่องเชิดชูนักเรียน				
3.10	มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียนทุกครั้ง				
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
4.1	มีการจัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาตามสารสนเทศผลการคัดกรองผู้เรียน				

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความ สอดคล้อง			ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
4.2	ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน				
4.3	มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวินัยและพฤติกรรม				
4.4	มีการจัดสถานที่ หรือห้อง หรือมุมสำหรับการบริการให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม				
4.5	มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี				
4.6	มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกภาคเรียน				
4.7	มีการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านจริยธรรมที่ดั่งงามแก่นักเรียน				
4.8	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับช่วยและเพิ่มเติมให้นักเรียนเกี่ยวกับการเรียนทางวิชาการและกิจกรรมต่างๆ				
4.9	มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับทักษะชีวิต				
4.10	มีการประเมินและติดตามผลการป้องกันและแก้ไข				
5. ด้านการส่งต่อ					
5.1	มีการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการส่งต่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียน				
5.2	ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้ให้การช่วยเหลือทุกครั้ง				
5.3	ครูที่ปรึกษาให้การส่งต่อภายในของนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการ/ครูอนามัยให้ความช่วยเหลือต่อไป				

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความ สอดคล้อง			ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
5.4	คณะกรรมการร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอก				
5.5	สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือต่อไป				
5.6	มีการประสานกับผู้ปกครองนักเรียนก่อนการส่งต่อภายนอก				
5.7	มีการจัดระบบ ขั้นตอนการส่งต่อทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกอย่างชัดเจน				
5.8	มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองและนักเรียนภายหลังการส่งต่อ				
5.9	สถานศึกษามีการทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ				
5.10	สถานศึกษามีการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนสม่ำเสมอทุกครึ่ง				

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

.....

3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อ

.....

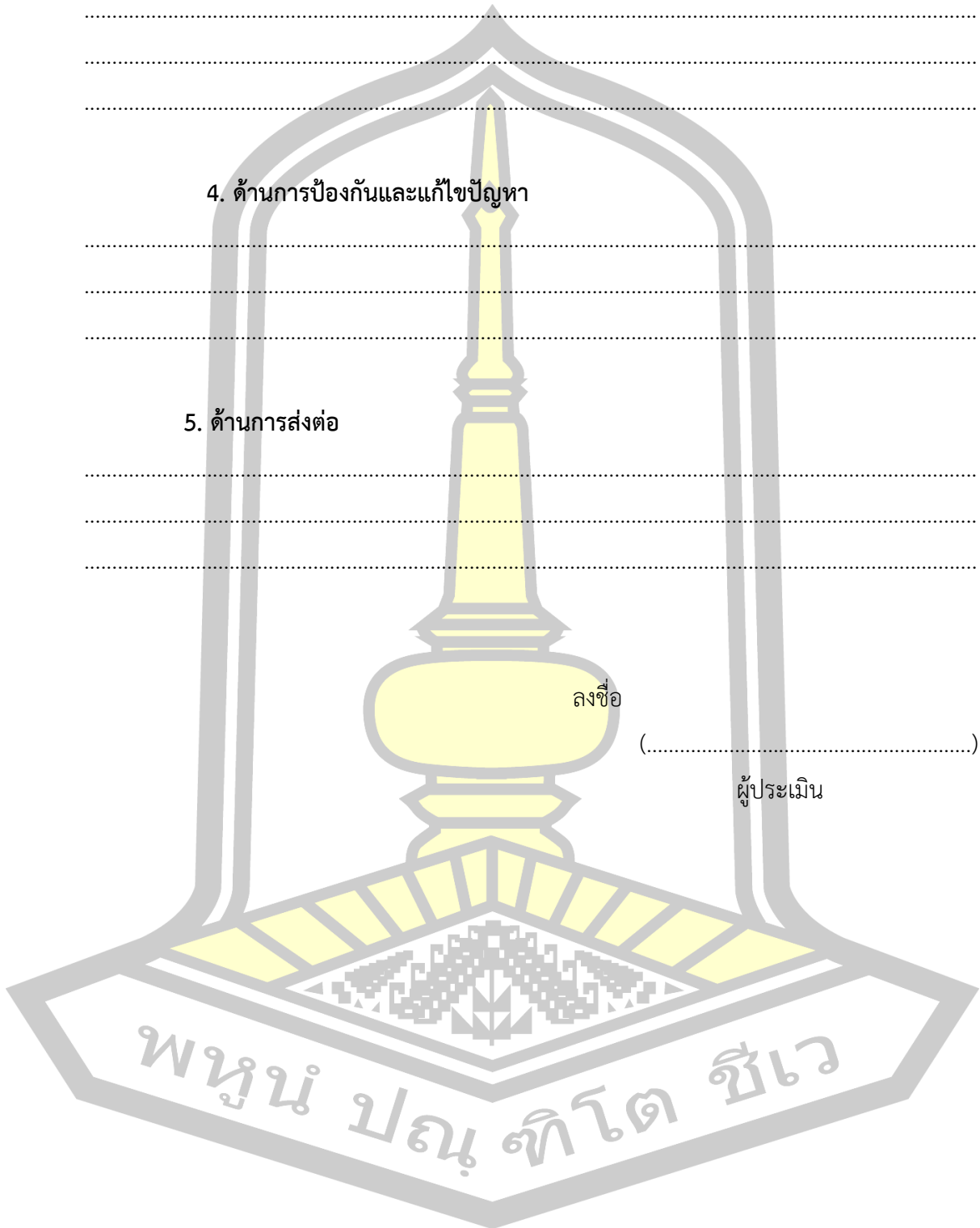
.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้ประเมิน



พหุณฺ์ ปณฺุ ทักโตะ ชีเว

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์

สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ในแบบชี้แนะ
3. การวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากท่าน
4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในตำแหน่งหน้าที่และสถานศึกษาของท่านแต่อย่างใด
5. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและนำผลมาใช้เพื่อการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถามนี้

นางสาววิราภรณ์ บุตรพรม

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลของท่านให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความและเขียนคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนดให้ต่อไปนี้

1. สถานภาพ

() ครูผู้สอน

() ผู้บริหาร

2. ขนาดโรงเรียน

() ขนาดเล็ก โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 499 คน

() ขนาดกลาง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน

() ขนาดใหญ่ โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละข้อคำถาม โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

พหุ ประถมศึกษา

ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. มีการประสานกับ ผู้ปกครองนักเรียนก่อนการ ส่งต่อภายนอก										
7. มีการจัดระบบ ขั้นตอน การส่งต่อทั้งการส่งต่อ ภายในและการส่งต่อ ภายนอกอย่างชัดเจน										
8. มีความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนผู้ปกครองและ นักเรียนภายหลังการส่งต่อ										
9. สถานศึกษามีการทำ ความเข้าใจและชี้แจง นักเรียนถึงความจำเป็นที่ ต้องส่งต่อ										
10 สถานศึกษามีการ ติดตามผลและรายงานผล การดำเนินงานส่งต่อ นักเรียนทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียนสม่ำเสมอ ทุกครั้ง										



แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. แบบสัมภาษณ์นี้ใช้เฉพาะการวิจัยในครั้งนี้นี้เท่านั้น คำตอบของท่านจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน จึงขอความกรุณาจากท่านได้ตอบคำถามที่ถูกต้องตรงตามสภาพความเป็นจริง
4. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย ที่จะนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาววิราภรณ์ บุตรพรม

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรน ศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านให้สัมภาษณ์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ - นามสกุล
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด
- สาขาวิชา
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
4. สถานที่ทำงาน

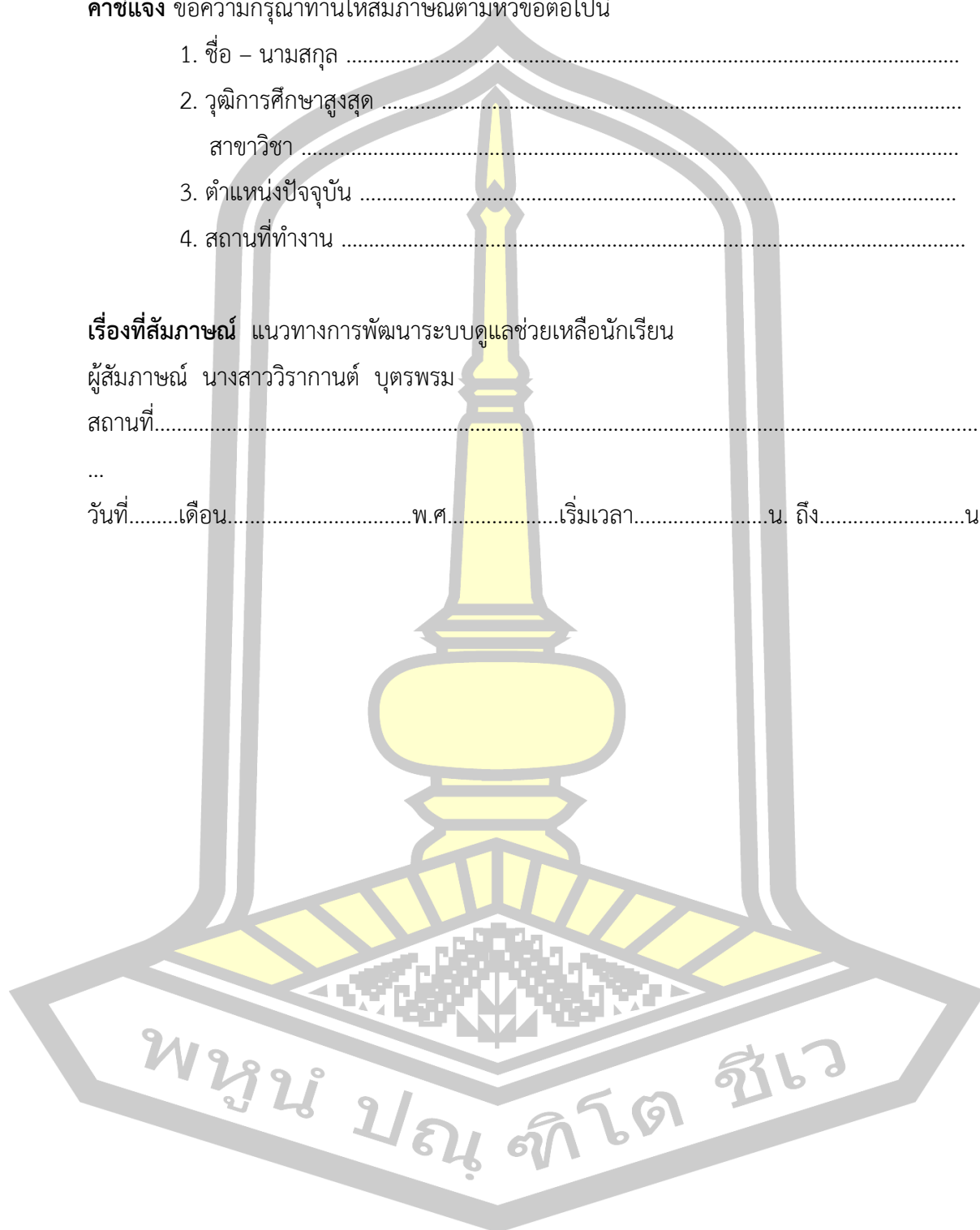
เรื่องที่สัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้สัมภาษณ์ นางสาววิรากานต์ บุตรพรม

สถานที่.....

...

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เริ่มเวลา.....น. ถึง.....น.



ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ทางด้านการบริหารสถานศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามประเด็นที่กำหนดให้ อย่างไร

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

.....

.....

.....

3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

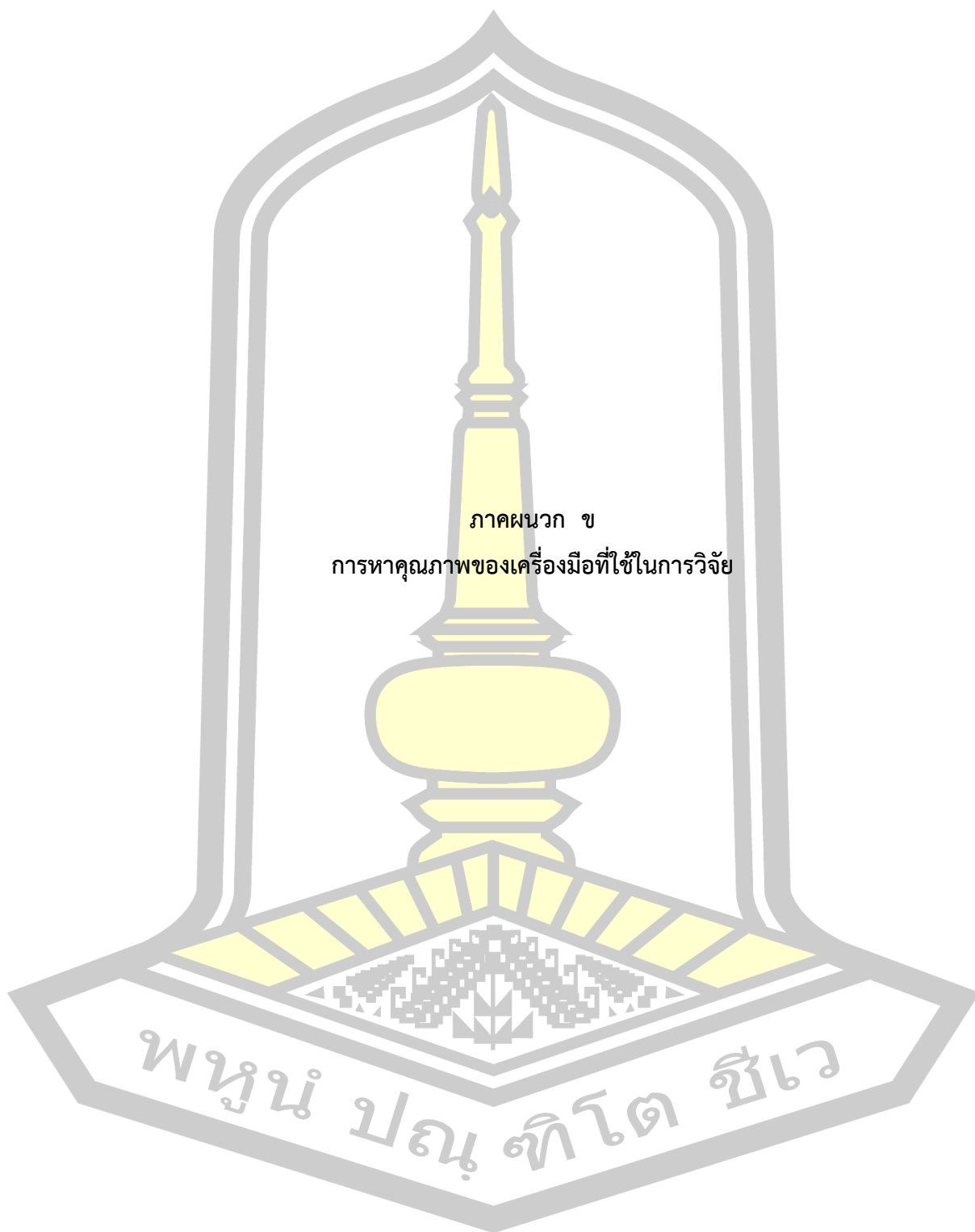
5. ด้านการส่งต่อ

.....

.....

.....

พญนุ ษณุ ทิโต สีเว



ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุพันธ์ ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 11 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) ของแบบสอบถามแนว
ทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

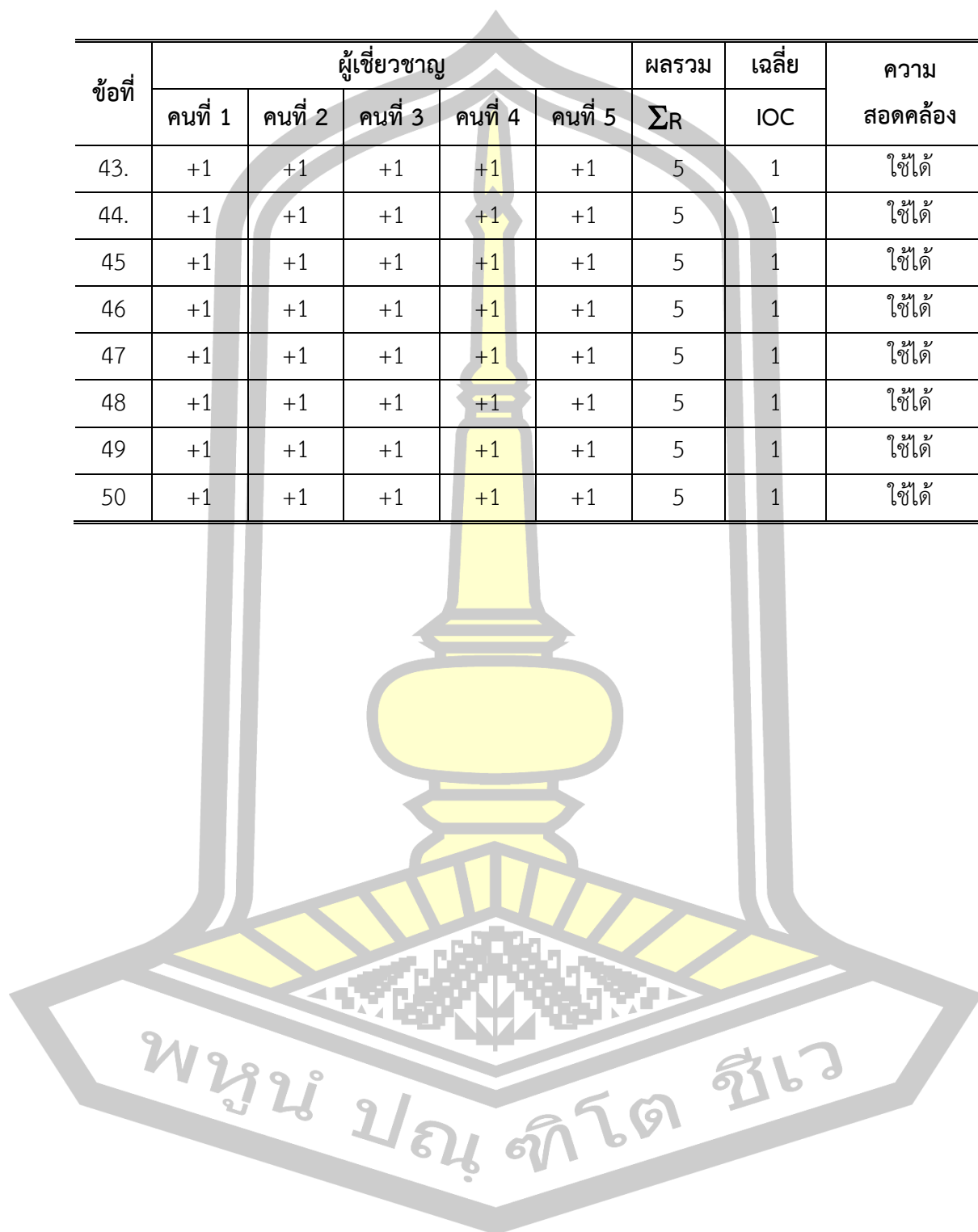
ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล								
1.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4.	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
5.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8.	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
9.	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
10.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. การคัดกรองนักเรียน								
11.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12.	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
13.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17.	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
18.	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
19.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
3. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้								
21.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
25.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
27.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
28.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
29.	+1	+1	0	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
30.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา								
31.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
33.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
34.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
35.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
36.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
38.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
39.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
40.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5. ด้านการส่งต่อ								
41.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
42.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
43.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
44.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
45.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
46.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
47.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
48.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
49.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
50.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้



ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α) เมื่อข้อนั้นถูกตัดออก	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1	0.423	0.839	0.941	0.983
2	0.423	0.845	0.941	0.983
3	0.423	0.870	0.941	0.983
4	0.423	0.803	0.941	0.983
5	0.423	0.803	0.941	0.983
6	0.423	0.843	0.941	0.983
7	0.212	0.826	0.942	0.983
8	0.652	0.853	0.940	0.983
9	0.205	0.865	0.942	0.983
10	0.423	0.648	0.941	0.983
11	0.423	0.530	0.941	0.983
12	0.460	0.530	0.941	0.983
13	0.463	0.898	0.941	0.983
14	0.652	0.898	0.940	0.983
15	0.191	0.517	0.943	0.983
16	0.463	0.631	0.941	0.983
17	0.463	0.575	0.941	0.983
18	0.652	0.695	0.940	0.983
19	0.357	0.501	0.942	0.983
20	0.617	0.501	0.940	0.983
21	0.617	0.587	0.940	0.983
22	0.463	0.517	0.941	0.983
23	0.617	0.575	0.940	0.983

ตาราง 12 (ต่อ)

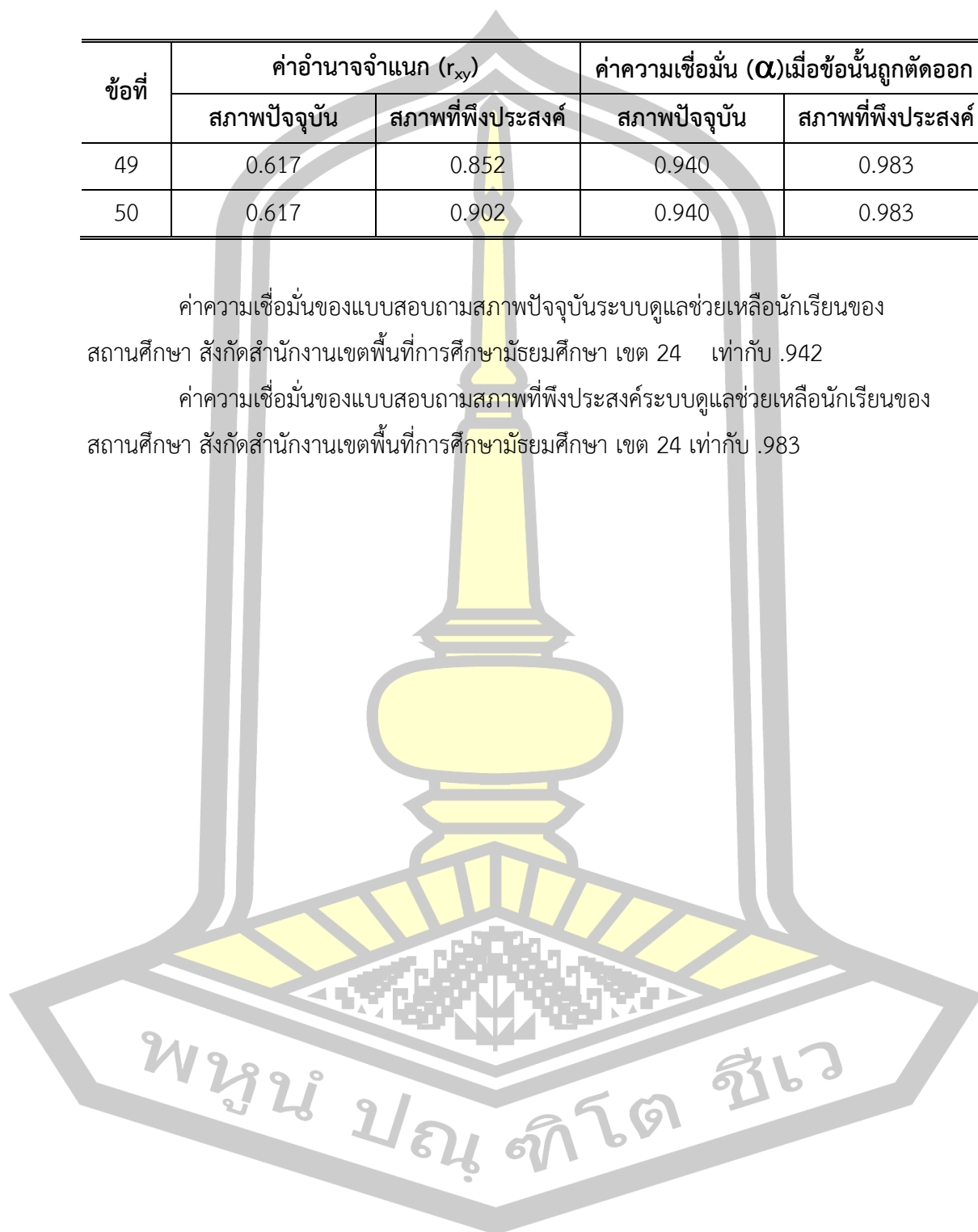
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)เมื่อข้อนั้นถูกตัดออก	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
24	0.212	0.695	0.942	0.983
25	0.652	0.423	0.940	0.983
26	0.462	0.245	0.941	0.984
27	0.423	0.245	0.941	0.984
28	0.763	0.625	0.939	0.983
29	0.212	0.625	0.942	0.983
30	0.463	0.898	0.941	0.983
31	0.463	0.852	0.941	0.983
32	0.423	0.902	0.941	0.983
33	0.763	0.704	0.939	0.983
34	0.462	0.742	0.941	0.983
35	0.372	0.811	0.942	0.983
36	0.423	0.666	0.941	0.983
37	0.763	0.831	0.939	0.983
38	0.212	0.854	0.942	0.983
39	0.503	0.898	0.941	0.983
40	0.692	0.852	0.939	0.983
41	0.462	0.902	0.941	0.983
42	0.463	0.704	0.941	0.983
43	0.463	0.742	0.941	0.983
44	0.212	0.811	0.942	0.983
45	0.463	0.666	0.941	0.983
46	0.617	0.831	0.940	0.983
47	0.617	0.854	0.940	0.983
48	0.463	0.898	0.941	0.983

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)เมื่อข้อนั้นถูกต้อง	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
49	0.617	0.852	0.940	0.983
50	0.617	0.902	0.940	0.983

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เท่ากับ .942

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เท่ากับ .983



ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาววิรากานต์ บุตรพรม
วันเกิด วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 88 หมู่ที่ 5 ตำบลหนองบัว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44140
ตำแหน่งหน้าที่การงาน ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านหนองบัวโนนสว่าง ตำบลโนนราษี อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44130
ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2544 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรพ์ จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2550 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว